ROZSUDEK TRIBUNÁLU (šestého senátu)

17. prosince 2009 *

Ve věci T-57/01,

Solvay SA, se sídlem v Bruselu (Belgie), zastoupená L. Simontem, S.-A. Foriersem, G. Blockem, F. Louis a A. Vallerym, advokáty,

žalobkyně,

proti

Evropské komisi, zastoupené S. Oliverem a J. Currallem, jako zmocněnci, ve spolupráci s N. Coutrelisem, advokátem,

žalované,

jejímž předmětem je návrh na zrušení rozhodnutí Komise 2003/6/ES ze dne 13. prosince 2000 v řízení podle článku 82 [ES] (Věc COMP/33.133 – C: Uhličitan

* Jednací jazyk: francouzština.

sodný – Solvay) (Úř. věst. 2003, L 10, s. 10) a podpůrně návrh na zrušení nebo snížení pokuty uložené žalobkyni,

TRIBUNÁL (šestý senát),

ve složení A. W. H. Meij, předseda, V. Vadapalas (zpravodaj) a A. Dittrich, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: K. Pocheć, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 26. června 2008,

vydává tento

Rozsudek

Skutkový základ sporu

1 Žalobkyně, Solvay SA, je společnost založená podle belgického práva, která působí ve farmaceutickém a chemickém odvětví, odvětví umělých hmot a ve zpracovatelském odvětví. Vyrábí zejména uhličitan sodný.

2 Uhličitan sodný je buď přítomen v přírodě ve formě minerálu trona (přírodní soda), nebo je získáván chemickým procesem (syntetická soda). Přírodní soda se získává drcením, čištěním a kalcinací minerálu trona. Syntetická soda je výsledkem reakce soli a vápence v procesu „amoniak – soda“, který byl vyvinut bratry Solvayovými v roce 1863.

3 Dne 7. února 1978 uzavřela žalobkyně se třemi belgickými sklárnami, svými tradičními třemi hlavními zákazníky v Belgii, smlouvy „na celkovou potřebu“ na dobu pěti let, které obsahovaly ustanovení o regulaci cen.

4 Tyto dohody zavdaly příčinu k soudnímu řízení zahájenému před belgickými soudy jedním americkým výrobcem uhličitanu sodného. Rozsudkem ze dne 20. října 1989 zamítl cour d'appel v Liège (odvolací soud), kterému byla věc předána Cour de cassation (kasačním soudním dvorem), žalobu tohoto amerického výrobce.

5 Souběžně zahájila Komise Evropských společenství řízení podle článku 81 ES. Dopisem ze dne 21. října 1980 sdělila žalobkyni, které prvky dohod považuje za napadnutelné z hlediska práva hospodářské soutěže Společenství. Zejména uvedla, že nemůže akceptovat dohody typu „celková potřeba“ nebo „procento s celkové potřeby“, ale povoluje dohody typu „objem“, pokud ponechávají zákazníkovi volnost se za účelem uspokojení nezanedbatelné části svých potřeb zásobit u jiných výrobců. Komise stanovila délku trvání dohod o zásobování na maximálně dva roky a vyhradila si možnost posoudit konkurenční doložku.

6 Dne 16. prosince 1980 předala žalobkyně Komisi návrh dopisu určeného jejím národním ředitelstvím, jehož cílem bylo, aby tato ředitelství přijala dohody typu „objem“ podle určitých pokynů zpracovaných s ohledem na vyjádření Komise.

7 Dopisem ze dne 2. února 1981 sdělila Komise žalobkyni, že pokyny obsažené v návrhu dopisu ze dne 16. prosince 1980 jsou v souladu s jejími požadavky na změnu smluv o zásobování uhličitanem sodným. Vyjádřila nicméně výhrady ke konkurenční doložce, zvané „anglická doložka“, a požádala o změnu smluv uzavřených se třemi belgickými sklárnami.

8 V souladu s vyjádřením Komise ohledně konkurenční doložky upravila žalobkyně návrh dopisu a dne 19. února 1981 odeslala dopis svým jednotlivým národním ředitelstvím, ve kterém je vyzvala, aby pozměnila své smlouvy o objemu se sklářským průmyslem podle poznámek Komise. Dopisem ze dne 29. října 1981 informovala žalobkyně Komisi o pokroku v jednání se sklářským průmyslem o sladění existujících smluv s požadavky práva hospodářské soutěže Společenství.

9 Za těchto okolností se Komise rozhodla uzavřít řízení zahájené na základě článku 81 ES. Dne 5. února 1982 rovněž vydala tiskovou zprávu, ve které uvedla, že v odvětví uhličitanu sodného změnila žalobkyně své smlouvy o zásobování tak, že je sladila s právem hospodářské soutěže Společenství.

10 V rozhodné době z hlediska skutkového stavu tohoto sporu byla žalobkyně přítomna v odvětví uhličitanu sodného prostřednictvím obchodních jednotek se sídlem v devíti zemích, a sice v Německu, Rakousku, Belgii, Španělsku, Francii, Itálii, Nizozemsku, Portugalsku a Švýcarsku. Vlastnila rovněž výrobní jednotky v Německu, Rakousku, Belgii, Španělsku, Francii, Itálii a Portugalsku.

11 V roce 1987 představoval celkový rozsah výroby žalobkyně zhruba 4 miliony tun a její výroba v Evropě asi 3,7 milionů tun.

12 V telefaxu předaném dne 2. listopadu 1988, který není datován ani podepsán, ale nese hlavičku žalobkyně a byl zaslán Komisi, je uvedeno, že v roce 1988 byla světová kapacita produkce uhličitanu sodného řádově 37 milionů tun a světová spotřeba uhličitanu sodného byla řádově 31 milionů tun.

13 V roce 1988 patřilo žalobkyni zejména 52,5 % německého trhu, 96,9 % rakouského trhu, 82 % belgického trhu, 99,6 % španělského trhu, 54,9 % francouzského trhu, 95 % italského trhu, 14,7 % nizozemského trhu, 100 % portugalského trhu a 76,1 % švýcarského trhu.

14 V roce 1989 byla spotřeba uhličitanu sodného v Evropském společenství zhruba 5,5 milionů tun, jejichž tržní hodnota byla zhruba 900 milionů ecu.

15 Kromě žalobkyně byly společnosti Imperial Chemical Industries (dále jen „ICI“), Rhône-Poulenc, AKZO, Matthes & Weber, jakož i společnost Chemische Fabrik Kalk (dále jen „CFK“), dceřiná společnost Kali & Salz patřící ke skupině BASF, výrobci ve Společenství v období od roku 1987 do roku 1989.

16 Zákazníky žalobkyně byly podniky sklářského, chemického a hutnického odvětví. V rozhodné době byla jejím nejvýznamnějším zákazníkem Saint-Gobain SA a ostatní společnosti stejné skupiny (dále jen „skupina Saint-Gobain“), nejen pro uhličitan sodný, ale rovněž pro všechny činnosti žalobkyně. Uvedená skupina vlastnila dceřiné společnosti v různých státech západní Evropy, které se zásobovaly uhličitanem sodným u národních ředitelství žalobkyně.

17 V roce 1988 představovaly dovozy ze zemí východní Evropy, na které byla při vstupu do Společenství uložena antidumpingová cla, zejména 8,1 % německého trhu, 2 % rakouského trhu, 2,1 % belgického trhu, 1,4 % francouzského trhu a 3 % italského trhu.

18 Na dovozy ze Spojených států byla rovněž uložena antidumpingová cla, nicméně některé dovozy byly provedeny v režimu aktivního zušlechťovacího styku. V roce 1988 představovaly dovozy americké sody 2,4 % belgického trhu, 0,9 % francouzského trhu, 3 % nizozemského trhu a nepokrývaly německý trh.

19 Dne 5. dubna 1989 přijala Komise rozhodnutí týkající se šetření, které bude provedeno u AZKO, CFK, ICI, Matthes & Weber, Rhône Poulenc a Solvay na základě čl. 14 odst. 3 nařízení Rady č. 17 (Věc IV/33.133) (dále jen „rozhodnutí o šetření“), obsahující zejména následující body odůvodnění:

„[Vzhledem k tomu], že informace získané Komisí ukazují, že zahuštěný trh s uhličitanem sodným ve [Společenství] je přísně rozdělen podle vnitrostátních hranic, přičemž každý výrobce v zásadě omezuje své prodeje ve Společenství na svůj ‚místní' trh, tedy členský stát nebo členské státy, ve kterých má vlastní výrobní střediska;

[ž]e Solvay, která má ve [Společenství] sedm továren, je jediným výrobcem, který dodává do většiny členských států a nedodává vůbec do Spojeného království a Irské republiky, což jsou území vyhrazená ICI;

[ž]e ICI zřejmě nedodává ve [Společenství] kromě svého místního trhu, tvořeného Spojeným královstvím a Irskem, a ostatní výrobci zřejmě také omezují dodávky na své tradiční vnitrostátní trhy;

[ž]e podle informací, které má Komise k dispozici, existují rozdílné cenové tabulky pro každý členský stát, ale kupující se zásobují pouze u vnitrostátního výrobce, jelikož výrobci si nepřejí prodávat na vnitrostátních trzích jiných výrobců;

[ž]e navíc ve členských státech, kde existuje několik výrobců, uplatňují tito výrobci totožné cenové tabulky a provádějí téměř současně totožná zvýšení cen;

[ž]e je nezbytné určit, zda zjevná nepružnost trhu ve [Společenství] a zjevný nedostatek hospodářské soutěže [jsou] výsledkem kartelových dohod nebo jednání ve vzájemné shodě mezi výrobci ve smyslu článku [81 ES];

[ž]e je krom toho nezbytné určit, zda dohody, které by mohly spadat pod článek [81 ES], se vztahují na lehký uhličitan sodný, rovněž vyráběný šesti výrobci;

[ž]e každá kartelová dohoda nebo jednání ve vzájemné shodě zahrnující uzavření vnitrostátních trhů nebo vzájemná shoda o cenách by mohly představovat závažné porušení článku [81 ES] a že jejich samotná povaha dává tušit, že jsou prováděny vysoce utajeným způsobem;

[ž]e k tomu, aby bylo Komisi umožněno se seznámit se všemi skutkovými okolnostmi týkajícími se případných dohod nebo jednání ve vzájemné shodě, jakož i totožnosti dotčených stran, je nutno vydat rozhodnutí zavazující podniky, aby se podřídili šetření podle čl. 14 odst. 3 nařízení č. 17 […]“ *(neoficiální překlad)*

20 Po těchto úvahách článek 1 rozhodnutí o šetření stanoví, že žalobkyně, jakož i její německé a španělské dceřiné společnosti „jsou povinny podřídit se šetření ohledně […]případné účasti na kartelových dohodách nebo jednáních ve vzájemné shodě porušujících článek [81 ES], které způsobily uzavření vnitrostátních trhů a vzájemnou shodu o cenách uhličitanu sodného, a [ohledně] zavedení výlučných prodejních ujednání s kupujícími, která mohla omezit nebo vyloučit hospodářskou soutěž a posílit nepružnost trhu s uhličitanem sodným ve [Společenství]“.

21 Na základě rozhodnutí o šetření provedla Komise šetření u jednotlivých výrobců uhličitanu sodného se sídlem ve Společenství. Zabavila v prostorech dotyčných podniků různé dokumenty.

22 Dne 21. června 1989 zaslala Komise žalobkyni žádost o informace podle článku 11 nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. 1962, 13, s. 204; Zvl. vyd. 08/01, s. 3), ve znění použitelném v rozhodné době, a poté dne 8. července 1989 žádost o informace její německé dceřiné společnosti, které se týkaly zároveň článku 81 ES a článku 82 ES.

23 Dne 19. února 1990 se Komise rozhodla zahájit bez návrhu proti žalobkyni, ICI a CFK řízení na základě čl. 3 odst. 1 nařízení č. 17.

24 Dne 13. března 1990 zaslala Komise žalobkyni, ICI a CFK oznámení námitek. Každá společnost obdržela pouze část nebo části oznámení námitek, které se vztahovaly k protiprávnímu jednání, které se jí týkalo, a k nim byly v příloze přiloženy příslušné důkazní materiály v její neprospěch.

25 Komise založila jediný spis pro všechna protiprávní jednání uvedená v oznámení námitek.

26 Pokud jde o projednávanou věc, došla Komise v části IV. oznámení námitek s názvem „Solvay" k závěru, že žalobkyně zneužila dominantního postavení, které měla na trhu s uhličitanem sodným v kontinentální západní Evropě.

27 Dne 28. května 1990 předložila žalobkyně svá písemná vyjádření k námitkám předloženým Komisí.

28 Dne 19. prosince 1990 Komise přijala rozhodnutí 91/299/EHS v řízení podle článku [82 ES] (IV/33.133 – C: Uhličitan sodný – Solvay) (Úř. věst. 1991, L 152, s. 21). V tomto rozhodnutí, oznámeném žalobkyni dopisem ze dne 1. března 1991, konstatovala, že „[žalobkyně] porušila ustanovení článku [82 ES] jednáním, jehož cílem bylo vyloučit nebo velmi silně omezit hospodářskou soutěž a které spočívalo v […] uzavření dohod se zákazníky, které je zavazovaly, aby se [u ní] zásobovali ve výši své celkové potřeby sody nebo její velké části na dobu neurčitou nebo příliš dlouhou[, v] poskytnutí podstatných slev a jiných finančních podnětů v závislosti na limitním objemu překračujícím základní smluvní množství zákazníka takovým způsobem, aby bylo zajištěno, že se bude [u ní] zásobovat ve výši své celkové potřeby sody nebo její velké části [a v] poskytování slev podmíněném souhlasem zákazníka, že se bude [u ní] zásobovat ve výši své celkové potřeby".

29 Podle článku 3 rozhodnutí 91/299 „se [žalobkyni] z důvodu konstatovaného […] protiprávního jednání ukládá pokuta ve výši 20 milionů ecu“.

30 Téhož dne Komise rovněž přijala rozhodnutí 91/297/EHS v řízení podle článku [81 ES] (IV/33.133 – A: Uhličitan sodný – Solvay, ICI) (Úř. věst. 1991, L 152, s. 1), ve kterém konstatovala, že „[žalobkyně] a ICI [porušily] ustanovení článku [81 ES] tím, že se ode dne 1. ledna 1973 [a] alespoň až do zahájení tohoto řízení účastnily jednání ve vzájemné shodě, kterým omezily své prodeje sody ve Společenství na své příslušné vnitrostátní trhy, a sice kontinentální západní Evropu pro [žalobkyni] a Spojené království a Irsko pro ICI“. Žalobkyni i ICI byla uložena pokuta sedm milionů ecu.

31 Téhož dne Komise přijala i rozhodnutí 91/298/EHS v řízení podle článku [81 ES] (IV/33.133 – B: Uhličitan sodný – Solvay, CFK) (Úř. věst. 1991, L 152, s. 16), ve kterém konstatovala, že „[žalobkyně] a CFK [porušily] ustanovení čl. [81 ES] tím, že se zhruba od roku 1987 [a] až do dnešního dne účastnily dohody o rozdělení trhů, kterou žalobkyně zaručila CFK minimální roční objem prodeje sody v Německu vypočítaný podle prodejů CFK v roce 1986, a vyrovnala CFK veškerý schodek tím, že odkoupila množství nutné k tomu, aby prodej CFK dosáhl zaručeného objemu“. Žalobkyni byla uložena pokuta tři miliony ecu a CFK jeden milion ecu.

32 Téhož dne Komise rovněž přijala rozhodnutí 91/300/EHS v řízení podle článku [82 ES] (IV/33.133 – D: Uhličitan sodný – ICI) (Úř. věst. 1991, L 152, s. 40), ve kterém konstatovala, že „ICI [porušila] ustanovení článku [82 ES], v období zhruba od roku 1983 [a] až do dnešního dne jednáním, jehož cílem bylo vyloučit nebo velmi silně omezit hospodářskou soutěž a které spočívalo v […] poskytnutí podstatných slev a jiných finančních podnětů ve vztahu k limitnímu objemu takovým způsobem, aby bylo zajištěno, že zákazník se bude zásobovat [u] ICI ve výši své celkové potřeby nebo její velké části[, v] zajištění si souhlasu zákazníků, že se budou [u] ICI zásobovat, aby pokryli svou celkovou potřebu nebo téměř svou celkovou potřebu, nebo souhlasu, že omezí své nákupy u soutěžitelů na stanovený objem [a], alespoň v jednom případě,

[v] poskytování slev a jiných finančních výhod podmíněném souhlasem zákazníka, že se bude zásobovat [u] ICI ve výši své celkové potřeby“. ICI byla uložena pokuta deset milionů ecu.

33 Dne 2. května 1991 podala žalobkyně k Soudu žalobu, jejímž předmětem byl návrh na zrušení rozhodnutí 91/299. Téhož dne navrhla žalobkyně rovněž zrušení rozhodnutí 91/297 a 91/298. Dne 14. května 1991 navrhla ICI zrušení rozhodnutí 91/297 a 91/300.

34 Rozsudkem ze dne 29. června 1995, Solvay v. Komise (T-32/91, Recueil, s. II-1825, dále jen „rozsudek Solvay III“), Soud zrušil rozhodnutí 91/299 z důvodu, že ověření uvedeného rozhodnutí bylo provedeno po jeho oznámení, což představuje porušení podstatné formální náležitosti ve smyslu článku 230 ES.

35 Téhož dne Soud rovněž zrušil rozhodnutí 91/298 (rozsudek Solvay v. Komise, T-31/91, nezveřejněný v Recueil, dále jen „rozsudek Solvay II“), jakož i rozhodnutí 91/300 (rozsudek ICI v. Komise, T-37/91, Recueil, s. II-1901, dále jen „rozsudek ICI II“) z důvodu, že napadená rozhodnutí nebyla řádně ověřena. Krom toho Soud zrušil rozhodnutí 91/297 (rozsudky Solvay v. Komise, T-30/91, Recueil, s. II-1775, dále jen „rozsudek Solvay I“, a ICI v. Komise, T-36/91, Recueil, s. II-1847, dále jen „rozsudek ICI I“) v rozsahu, ve kterém se týká žalobkyň v těchto dvou věcech, z důvodu porušení práva přístupu ke spisu.

36 Návrhy došlými kanceláři Soudního dvora dne 30. srpna 1995 podala Komise kasační opravné prostředky proti rozsudkům Solvay II, bod 35 výše, Solvay III, bod 34 výše, a ICI II, bod 35 výše.

37 Rozsudky ze dne 6. dubna 2000, Komise v. ICI (C-286/95 P, Recueil, s. I-2341), a Komise v. Solvay (C-287/95 P a C-288/95 P, Recueil, s. I-2391), odmítl Soudní dvůr kasační

opravné prostředky proti rozsudkům ICI II, bod 35 výše, Solvay II, bod 35 výše, a Solvay III, bod 34 výše.

38 V úterý dne 12. prosince 2000 vydala jedna zpravodajská agentura tiskovou zprávu znějící následovně:

„Evropská komise uloží ve středu pokutu společnostem v chemickém průmyslu, Solvay SA a Imperial Chemical Industries plc […] za porušení práva hospodářské soutěže Evropské unie, jak prohlásila její mluvčí toto úterý.

Pokuty za údajná zneužití dominantního postavení na trhu s uhličitanem sodným byly původně uloženy před deseti lety, ale byly zrušeny nejvyšším evropským soudem z procesních důvodů.

Komise přijme ve středu znovu stejné rozhodnutí, ale ve správné formě, prohlásila mluvčí.

Podstata rozhodnutí nebyla společnostmi nikdy zpochybněna. Přijmeme znovu stejné rozhodnutí, řekla."

39 Dne 13. prosince 2000 přijala Komise rozhodnutí 2003/6/ES, v řízení podle článku 82 [ES] (COMP/33.133 – C: Uhličitan sodný – Solvay) (Úř. věst. 2003, L 10, s. 10, dále jen „napadené rozhodnutí", *citace z uvedeného rozhodnutí použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem*).

40 Téhož dne Komise rovněž přijala rozhodnutí 2003/5/ES, v řízení podle článku 81 [ES] (COMP/33.133 – B: Uhličitan sodný – Solvay, CFK) (Úř. věst. 2003, L 10, s. 1), a 2003/7/ES, v řízení podle článku 82 [ES] (Věc COMP/33.133 – D: Uhličitan sodný – ICI) (Úř. věst. 2003, L 10, s. 33).

41 Napadené rozhodnutí obsahuje následující výrok:

„Článek 1

Společnost Solvay […] porušila ustanovení článku [82 ES] v období zhruba od roku 1983 a až do konce roku 1990 jednáním, jehož cílem bylo vyloučit nebo velmi silně omezit hospodářskou soutěž a které spočívalo

a) v uzavření dohod se zákazníky, které je zavazovaly, aby se [u] společnosti Solvay zásobovali ve výši své celkové potřeby sody nebo její velké části na dobu neurčitou nebo příliš dlouhou;

b) v poskytnutí podstatných slev a jiných finančních podnětů v závislosti na limitním objemu překračujícím základní smluvní množství zákazníka takovým způsobem, aby bylo zajištěno, že se bude [u] společnosti Solvay zásobovat ve výši své celkové potřeby sody nebo její velké části;

c) v poskytování slev podmíněném souhlasem zákazníka, že se bude [u ní] zásobovat ve výši své celkové potřeby.

Článek 2

Společnosti Solvay se ukládá pokuta ve výši 20 milionů eur za protiprávní jednání uvedená čl. 1 písm. b) a c).

[…]“

42 Napadené rozhodnutí má prakticky stejné znění jako rozhodnutí 91/299. Komise pouze provedla některé redakční změny a doplnila novou část s názvem „Řízení před Soudem prvního stupně a Soudním dvorem“.

43 V této nové části napadeného rozhodnutí Komise, s odkazem na rozsudek Soudu ze dne 20. dubna 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise (T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Recueil, s. II-931, dále jen „rozsudek Soudu PVC II“), měla za to, že má „právo přijmout [znovu] rozhodnutí, které bylo zrušeno pro čistě procesní vady, aniž by bylo zahájeno nové správní řízení,“ a že není „povinna uspořádat nové slyšení, pokud znění nového rozhodnutí [neobsahuje] jiné výtky než ty, které byly uvedeny v prvním rozhodnutí“ (bod 199 odůvodnění).

44 Komise rovněž v napadeném rozhodnutí upřesnila, že promlčecí doba musí být prodloužena o dobu, po kterou byla žaloba proti rozhodnutí 91/299 předmětem řízení před Soudem a Soudním dvorem, podle článku 3 nařízení Rady (EHS) č. 2988/74 ze dne 26. listopadu 1974 o promlčení v záležitostech stíhání a výkonu práva v oblasti dopravy a hospodářské soutěže v Evropském hospodářském společenství (Úř. věst. L 319, s. 1; Zvl. vyd. 07/01, s. 61) (body 204 a 205 odůvodnění). S ohledem na okolnosti v projednávané věci měla tak Komise za to, že může až do konce měsíce září 2004

přijmout nové rozhodnutí (bod 207 odůvodnění). Dále uvedla, že jestliže bylo nové rozhodnutí přijato v přiměřené lhůtě (bod 199 odůvodnění), nedošlo k porušení práva na obhajobu.

45 Pokud jde o samotné protiprávní jednání, upřesnila Komise v napadeném rozhodnutí, že výrobkovým trhem a zeměpisnou oblastí, vůči kterým musí být posouzena hospodářská síla žalobkyně, je trh sody a Společenství, s výjimkou Spojeného království a Irska (bod 136 odůvodnění).

46 Pro posouzení tržní síly žalobkyně pro účely projednávané věci Komise přezkoumala relevantní hospodářské faktory a došla v napadeném rozhodnutí k závěru, že během celého posuzovaného období zaujímala žalobkyně dominantní postavení ve smyslu článku 82 ES (body 137 až 148 odůvodnění).

47 Co se týče zneužití dominantního postavení, uvedla Komise v napadeném rozhodnutí, že žalobkyně „zavázala" své zákazníky prostřednictvím různých mechanismů, jejichž cílem bylo ve všech případech vyloučení (bod 150 odůvodnění). V tomto ohledu uvedla, že:

– od roku 1982 žalobkyně používala systém progresivních slev, jejichž účelem bylo výslovně zajistit si věrnost zákazníka a vyloučit nebo omezit hospodářskou soutěž (body 151 až 160 odůvodnění);

– žalobkyně uzavřela tajný protokol se společností Saint-Gobain, jehož účelem bylo potvrdit její postavení jako výlučného nebo téměř výlučného dodavatele společnosti Saint-Gobain v západní Evropě, s výjimkou Francie. Tak byla platba slevy „pro skupinu" ve výši 1,5 %, počítaná na veškeré nákupy společnosti Saint-

-Gobain v Evropě, podřízena podmínce, že Saint-Gobain bude i nadále při svém zásobování dávat žalobkyni přednost (body 161 až 165 odůvodnění);

– žalobkyně uzavřela s některými svými zákazníky výslovné a faktické výhradní dohody (body 166 až 176 odůvodnění);

– různé formy konkurenčních doložek a podobné mechanismy posilovaly spojení s žalobkyní, omezovaly možnost zákazníka změnit dodavatele a ztěžovaly přístup soutěžitelů k zásobování zavedených zákazníků žalobkyně (body 177 až 180 odůvodnění);

– systém slev uplatňovaný žalobkyní představoval diskriminační praktiky (body 181 až 185 odůvodnění).

48 Podle napadeného rozhodnutí „[v]ěrnostní slevy a ostatní podněty nabízené [žalobkyní] s cílem zajistit si výhradnost ovlivnily obchod mezi členskými státy tím, že posílily spojení mezi zákazníky a dominantním poskytovatelem“ a „[r]ůzné mechanismy užívané [žalobkyní] k tomu, aby si zavázala zákazníky, způsobily posílení strukturální nepružnosti a rozdělení trhu se sodou podle vnitrostátních hranic, a tak poškodily nebo mohly poškodit uskutečnění cíle jednotného trhu mezi členskými státy“ (bod 187 odůvodnění).

49 Komise v napadeném rozhodnutí upřesnila, že protiprávní jednání, ke kterým došlo, měla vysokou závažnost, jelikož žalobkyně byla prvním výrobcem sody ve Společenství a že uvedená protiprávní jednání jí umožnila posílit její ovládání trhu tím, že vyloučila účinnou hospodářskou soutěž na velké části společného trhu (bod 191 odůvodnění).

50 Komise krom toho v napadeném rozhodnutí uvedla, že protiprávní jednání začala přibližně v roce 1983, tedy velmi brzy po jednání s ní a uzavření spisu, a pokračovala alespoň až do konce roku 1990 (bod 195 odůvodnění).

51 Dne 13. prosince 2000 vydala rovněž Komise tiskovou zprávu, ve které uvedla, že přijme rozhodnutí ukládající žalobkyni a ICI stejné pokuty, jaké jim byly původně uloženy ve věci „Uhličitan sodný".

Řízení

52 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 12. března 2001 podala žalobkyně projednávanou žalobu.

53 Ve své žalobě navrhla žalobkyně Soudu, aby nařídil Komisi předložení veškerých dokumentů, ze kterých se skládá spis, za účelem přezkoumání, zda mohl přístup k těmto dokumentům v průběhu správního řízení ovlivnit výkon jejího práva na obhajobu.

54 Dne 8. května 2001 byla věc přidělena čtvrtému senátu Soudu a byl jmenován soudce zpravodaj.

55 Po přivolení Soudu žalobkyně a Komise předložily svá vyjádření, žalobkyně dne 6. prosince 2002 a Komise dne 23. prosince 2002, k důsledkům, které by se měly vyvodit

pro projednávanou věc z rozsudku Soudního dvora ze dne 15. října 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a další v. Komise (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Recueil, s. I-8375, dále jen „rozsudek Soudního dvora PVC II“).

56 Vzhledem k tomu, že se od 1. října 2003 změnilo složení senátů Soudu, byl soudce zpravodaj přidělen k prvnímu senátu, kterému byla v důsledku toho dne 8. října 2003 přidělena i projednávaná věc.

57 Dne 19. prosince 2003 vyzval Soud Komisi, aby předložila oznámení námitek, jeho přílohy, jakož i podrobný seznam s výčtem všech dokumentů, ze kterých se skládá spis. Tento seznam měl obsahovat stručný údaj umožňující zjistit autora, povahu a obsah každé písemnosti. Soud rovněž požádal Komisi, aby mu sdělila, ke kterým z těchto písemností měla žalobkyně přístup v průběhu správního řízení.

58 Dne 13. února 2004 předložila Komise oznámení námitek a jeho přílohy, jakož i požadovaný seznam s výčtem. Požádala o poskytnutí delší lhůty pro odpověď na poslední žádost Soudu.

59 Dopisem ze dne 10. března 2004 upřesnila Komise, že během správního řízení měla žalobkyně přístup k dokumentům, o které se opíralo oznámení námitek a které k němu byly přiloženy. Krom toho odkázala na 65 „pod-spisů“, ze kterých se skládal spis, v rámci kterých 22 „pod-spisů“ pocházelo ze sídla žalobkyně nebo některé z jejích dceřiných společností (a sice „pod-spisy“ č. 2 až 14, 24 až 27, 50 až 52 a 62 až 65 a část „pod-spisu“ č. 61). Podle Komise byla v řízení vedeném v roce 1990 dodržena pravidla existující judikatury týkající se práva přístupu ke spisu. Dodala, že po opětném přečtení vyšetřovacího spisu v tomto stadiu nic nenaznačuje, že bylo během správního řízení porušeno právo žalobkyně na obhajobu, i když je vyšetřovací spis přezkoumán ve světle pozdější judikatury týkající se práva přístupu ke spisu.

60 Dopisem ze dne 21. června 2004 zaslala Komise kanceláři Soudu revidovaný seznam s výčtem dokumentů tvořících správní spis, který byl úplnější než seznam předložený dne 13. února 2004. Stejně jako předcházející seznam, odkazoval revidovaný seznam na 65 „pod-spisů". Výčet obsahoval rovněž některé dokumenty pocházející z velké části od společnosti Oberland Glas.

61 Dopisem ze dne 21. července 2004 vyzval Soud žalobkyni, aby určila dokumenty obsažené v revidovaném seznamu s výčtem, o kterých nebyla informována během správního řízení a které by podle jejího názoru mohly obsahovat poznatky, které mohly být užitečné pro její obhajobu.

62 Dopisem ze dne 29. září 2004 zdůraznila žalobkyně, že revidovaný seznam s výčtem je neúplný a nepřesný. Rovněž označila mezi dokumenty zařazenými do tohoto revidovaného seznamu s výčtem ty, které se jí zdály užitečné pro její obhajobu a do kterých by chtěla nahlédnout. Podle jejího názoru by jí tyto dokumenty mohly umožnit rozvinout její argumentaci, pokud jde o vymezení zeměpisného trhu, neexistenci dominantního postavení a neexistenci zneužití dominantního postavení.

63 Vzhledem k tomu, že se složení senátů Soudu ode dne 13. září 2004 změnilo, byl soudce zpravodaj přidělen ke čtvrtému senátu podle nového složení, kterému byla v důsledku toho přidělena projednávaná věc dne 7. října 2004.

64 Dne 17. prosince 2004 vyzval Soud Komisi, aby uložila v kanceláři Soudu dokumenty ze spisu určené žalobkyní v dopise ze dne 29. září 2004, a to jak v důvěrné, tak v nedůvěrné verzi.

65 Dopisem ze dne 28. ledna 2005 uložila Komise v kanceláři Soudu důvěrnou verzi požadovaných dokumentů ze spisu. Požádala o dodatečnou lhůtu k předložení případné nedůvěrné verze, neboť dotčené podniky musí být konzultovány, zda mají zájem na zachování důvěrnosti. Komise rovněž upřesnila následující:

„[S]eznam, i když [obsahuje] všechny spisy, které Komise má k tomuto dni k dispozici, neobsahuje všechny spisy, které byly sděleny Soudu v první věci Uhličitan sodný. Několik chybějících spisů zůstalo nenalezeno, přes dlouhé hledání."

66 Dopisem ze dne 15. března 2005 předložila Komise, poté co uvedla, že dotčené podniky nepožadují důvěrné zacházení, následující vyjádření:

„Pokud jde o spisy, které nejsou k nalezení, Komise lituje, že nemůže na otázky Soudu podat zcela spolehlivou odpověď.

Správní spis ([tedy] spis pokrývající řízení od zahájení šetření až po odeslání oznámení námitek), který v současnosti Komise má, zahrnuje 65 očíslovaných pořadačů pokrývajících období až do září 1989,[jakož i] spis, který nese číslo 71 a obsahuje oznámení námitek z března 1990 a jeho přílohy, jakož i jeden neočíslovaný pořadač s názvem ‚Oberland Glas'. Z toho vyplývá, že pět pořadačů pravděpodobně chybí.

Pokud jde o obsah chybějících pořadačů, lituje Komise, že není možné vyhotovit úplný seznam dokumentů, které zmizely, neboť rejstříky těchto pořadačů rovněž nejsou k nalezení. Existují však důvody k domněnce, že alespoň některé z nich obsahovaly

korespondenci podle článku 11 nařízení č. 17, což odpovídá vysvětlení poskytnutému Komisí Soudu ohledně správního spisu v roce 1990. Je například pravděpodobné, že součástí chybějících spisů byla odpověď […] ICI na žádost Komise o informace ze dne 19. června 1989: tato žádost zaslaná ICI je obsažena ve správním spisu, který Komise má, ale odpověď chybí."

67 Dne 14. dubna 2005 nahlédla žalobkyně v kanceláři Soudu do dokumentů ze spisu uvedených v jejím dopise ze dne 29. září 2004.

68 Dne 15. července 2005 předložila žalobkyně svá vyjádření, pokud jde o užitečnost dokumentů, do kterých nahlédla, pro její obhajobu. Dne 18. listopadu 2005 odpověděla Komise na vyjádření žalobkyně.

69 V důsledku ukončení funkce původně určeného soudce zpravodaje jmenoval předseda Soudu rozhodnutím ze dne 22. června 2006 nového soudce zpravodaje.

70 Vzhledem k tomu, že se od 25. září 2007 změnilo složení senátů Soudu, byl soudce zpravodaj přidělen k šestému senátu, kterému byla v důsledku toho dne 5. října 2007 přidělena i projednávaná věc.

71 Vzhledem k překážce na straně soudce Čipeva určil dne 12. února 2008 předseda Soudu na základě čl. 32 odst. 3 jednacího řádu Soudu pro doplnění senátu soudce A. Dittricha.

72 Na základě zprávy soudce zpravodaje Soud (šestý senát) rozhodl o zahájení ústní části řízení a dne 5. května 2008 v rámci organizačních procesních opatření stanovených v článku 64 jednacího řádu písemně položil žalobkyni a Komisi otázky. Účastnice řízení na ně odpověděly ve stanovené lhůtě.

73 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na otázky položené Soudem byly vyslechnuty na jednání dne 26. června 2008.

Návrhová žádání účastnic řízení

74 Žalobkyně navrhuje, aby Tribunál:

– určil, že stíhání je nepřípustné v důsledku běhu času, a v každém případě zrušil napadené rozhodnutí;

– podpůrně určil, že pravomoc Komise uložit pokuty je promlčená a v každém případě zrušil článek 2 napadeného rozhodnutí v rozsahu, ve kterém se jí ukládá pokuta 20 milionů eur;

– podpůrněji určil, že není namístě uložit jí pokutu, nebo ji alespoň podstatně snížil;

– jako důkazní opatření nařídil Komisi, aby předložila interní dokumenty týkající se přijetí napadeného rozhodnutí a zejména zápis z celého zasedání kolegia komisařů, v průběhu kterého bylo napadené rozhodnutí projednáváno;

– nařídil Komisi předložit všechny dokumenty, ze kterých se skládá její spis ve věci COM/33.133;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

75 Komise navrhuje, aby Tribunál:

– zamítl žalobu jako neopodstatněnou;

– uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

76 Cílem návrhových žádání žalobkyně je primárně zrušení napadeného rozhodnutí a podpůrně zrušení nebo snížení pokuty, která jí byla uvedeným rozhodnutím uložena.

1. *K návrhovým žádáním, jejichž cílem je zrušení napadeného rozhodnutí*

77 Žalobkyně uplatňuje v podstatě šest žalobních důvodů směřujících ke zrušení napadeného rozhodnutí. Vychází zaprvé z běhu času, zadruhé z porušení podstatných formálních náležitostí, zatřetí z nesprávného vymezení zeměpisného trhu použitého Komisí, začtvrté z neexistence dominantního postavení, zapáté z neexistence zneužití dominantního postavení a za zašesté z porušení práva na přístup ke spisu.

K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z běhu času

78 První žalobní důvod se skládá ze dvou částí, vycházejících jednak z nesprávného použití pravidel pro promlčení stanovených nařízením č. 2988/74 a jednak z porušení zásady přiměřené lhůty.

K první části, vycházející z nesprávného použití pravidel pro promlčení

– Argumenty účastnic řízení

79 Žalobkyně tvrdí, že úvaha Komise, pokud jde o dodržení pravidel pro promlčení, je v rozporu se zněním a duchem nařízení č. 2988/74.

80 Podle žalobkyně nebylo předmětem kasačního opravného prostředku podaného Komisí dne 30. srpna 1995, který nemá odkladný účinek podle článku 60 statutu Soudního dvora, rozhodnutí 91/299, které retroaktivně přestalo existovat, ale rozsudek Solvay III, bod 34 výše. Podle článku 58 statutu Soudního dvora se totiž řízení o kasačním opravném prostředku omezuje na právní otázky a Soudní dvůr provádí přezkum legality, přičemž odkazuje na svrchované posouzení Soudu pokud jde o skutkové otázky.

81 I když je třeba „řízení u Soudního dvora" uvedené v článku 3 nařízení č. 2988/74 v současné době chápat tak, že zahrnuje i řízení u Soudu, nemůže zřízení druhého soudního stupně umožnit prodloužení doby zastavení promlčecí doby tak, aby pokrývalo řízení, jehož předmětem není napadené rozhodnutí. Krom toho by tvrzení, že článek 3 nařízení č. 2988/74 stanoví zastavení promlčecí doby během řízení o kasačním opravném prostředku, znamenalo přiznat účinek rozhodnutí zrušenému *ab initio*, což by ve společné praxi členských států nemělo obdoby.

82 S odkazem na bod 1098 rozsudku Soudu PVC II, bod 43 výše, upozorňuje žalobkyně, že předmětem článku 3 nařízení č. 2988/74 je umožnit zastavení promlčecí doby, pokud je Komisi znemožněno jednat z objektivního důvodu, který jí nelze přičítat a který spočívá v samotné skutečnosti, že je projednávána žaloba. Žalobkyně se domnívá, že v projednávané věci Komise mohla tvrdit, že nemohla jednat po dobu, kdy Soud projednával žalobu. Oproti tomu od okamžiku vyhlášení rozsudku Soudu měla Komise, s výhradou dodržení zásady přiměřené lhůty, volnost přijmout nové rozhodnutí. Komise se tak tím, že podala kasační opravný prostředek, vystavila nebezpečí, že její stíhání bude promlčeno, i když věděla o rozsudku Soudního dvora ze dne 15. června 1994, Komise v. BASF a další (C-137/92 P, Recueil, s. I-2555), ve kterém bylo rozhodnuto, že nebyly ověřeny akty přijaté kolegiem komisařů. Nečinnost Komise během doby, kdy byl její kasační opravný prostředek u Soudního dvora, tedy nemůže být nijak objektivně odůvodněna.

83 V důsledku toho měla být podle žalobkyně vzata v úvahu pro prodloužení promlčecí doby pouze délka trvání řízení před Soudem. Promlčecí doba tedy skončila dne 27. ledna 2000, značnou dobu před přijetím napadeného rozhodnutí.

84 Žalobkyně rovněž upozorňuje, že rozsudek Soudu PVC II, bod 25 výše, tomuto výkladu neodporuje. Ve věci, ve které byl vydán tento rozsudek, bylo totiž nové rozhodnutí Komise přijato ve lhůtě kratší než lhůtě pěti let prodloužené pouze o „lhůtu zastavení" týkající se řízení před Soudem. V rozsudku Soudu PVC II, bod 43 výše, tak nebyla zkoumána otázka, zda má kasační opravný prostředek odkladný účinek ve smyslu článku 3 nařízení č. 2988/74.

85 V replice žalobkyně dodává, že by názor zastávaný Komisí znamenal, že by rozsudek Solvay III, bod 34 výše, byl zbaven veškerého účinku, kdyby nebyl potvrzen Soudním dvorem, což by znamenalo popřít autoritu uvedeného rozsudku. Krom toho by bylo v rozporu se zásadou právní jistoty přiznat článku 3 nařízení č. 2988/74 extenzivní výklad, který by pokrýval situace, ve kterých Komisi není znemožněno jednat.

86 Konečně ve svých vyjádřeních předložených po vydání rozsudku Soudního dvora PVC II, bod 55 výše, žalobkyně tvrdí, že ani Soud, ani Soudní dvůr nemohly mít ve věci, ve které byl vydán tento rozsudek, úmysl vyřešit otázku, zda kasační opravný prostředek podaný Komisí proti zrušujícímu rozsudku Soudu způsobuje zastavení promlčecí doby po dobu řízení o kasačním opravném prostředku.

87 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

88 Úvodem je třeba zdůraznit, že nařízení č. 2988/74 zavedlo úplnou právní úpravu, která podrobně upravuje lhůty, v rámci kterých má Komise právo, aniž by byl porušen základní požadavek právní jistoty, uložit pokuty podnikům, se kterými je vedeno řízení v rámci uplatnění pravidel práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže (rozsudky

Soudu ze dne 19. března 2003, CMA CGM a další v. Komise, T-213/00, Recueil, s. II-913, bod 324, a ze dne 18. června 2008, Hoechst v. Komise, T-410/03, Sb. rozh. s. II-881, bod 223).

89 Podle čl. 1 odst. 1 písm. b) a čl. 1 odst. 2 nařízení č. 2988/74, jakož i podle čl. 2 odst. 3 téhož nařízení, se stíhání promlčí, pokud Komise neuložila pokutu nebo sankci během pěti let od začátku běhu promlčecí doby, pokud mezitím nedošlo k aktu, který ji přerušil, nebo nejpozději do deseti let od začátku běhu téže lhůty, pokud došlo k aktu, který ji přerušil. Nicméně na základě čl. 2 odst. 3 uvedeného nařízení se takto stanovená promlčecí doba prodlužuje o dobu promlčení zastaveného podle článku 3 téhož nařízení (rozsudek Soudního dvora PVC II, bod 55 výše, bod 140).

90 Podle článku 3 nařízení č. 2988/74 je promlčecí doba v záležitostech stíhání zastavena na dobu, po kterou je rozhodnutí Komise předmětem řízení u Soudního dvora Evropských společenství.

91 V projednávané věci vyplývá z napadeného rozhodnutí, že Komise uplatnila pravidla pro promlčení následujícím způsobem.

92 Jednak se Komise domnívala, že jelikož šlo o trvající nebo pokračující protiprávní jednání, začala promlčecí doba běžet od konce roku 1990. Rovněž dodala, že i za předpokladu, že by protiprávní jednání skončilo dne 31. prosince 1990 a přijetí a oznámení rozhodnutí 91/299 by nepřerušilo promlčecí dobu, měla by Komise pro přijetí svého rozhodnutí k dispozici lhůtu alespoň až do konce roku 1995 (bod 203 odůvodnění).

93 Dále měla Komise za to, že promlčecí doba musí být prodloužena o dobu, během které byla žaloba proti rozhodnutí projednávána Soudem (bod 204 odůvodnění). Jelikož byla v projednávané věci žaloba u Soudu podána dne 2. května 1991, rozsudek byl Soudem vydán dne 29. června 1995, kasační opravný prostředek podán u Soudního dvora dne 30. srpna 1995 a rozsudek vydán Soudním dvorem dne 6. dubna 2000, bylo promlčení zastaveno na dobu minimálně osmi let devíti měsíců a čtyř dnů (bod 206 odůvodnění). V důsledku toho měla Komise za to, že má pro přijetí nového rozhodnutí k dispozici lhůtu až do září 2004 (bod 207 odůvodnění).

94 Z toho vyplývá, že podle Komise bylo napadené rozhodnutí ze dne 13. prosince 2000 přijato před uplynutím promlčecí doby.

95 Taková úvaha je v souladu s pravidly pro promlčení použitelnými v projednávané věci.

96 Zaprvé protiprávní jednání vytýkaná žalobkyni skončila přijetím rozhodnutí 91/299 dne 19. prosince 1990. V důsledku toho začala promlčecí doba běžet tohoto dne.

97 Dále, jak správně zdůrazňují účastnice řízení, je nutno odkaz článku 3 nařízení č. 2988/74 na „řízení u Soudního dvora Evropských společenství“ chápat, od vytvoření Soudu jako vztahující se nejprve na řízení u Soudu, jelikož žaloby proti rozhodnutím ukládajícím sankce nebo pokuty v oblasti práva hospodářské soutěže patří do jeho pravomoci. V důsledku toho bylo promlčení zastaveno během celé doby trvání řízení u Soudu.

98 Konečně z bodu 157 rozsudku Soudního dvora PVC II, bod 55 výše, vyplývá, že ve smyslu článku 3 nařízení č. 2988/74 je promlčení zastaveno tak dlouho, jak dlouho je dotčené rozhodnutí předmětem řízení „u Soudu a Soudního dvora“. Tak bylo

v projednávané věci promlčení zastaveno rovněž během celé doby trvání řízení u Soudního dvora, aniž je potřeba se vyjadřovat k období trvajícímu od vynesení rozsudku Soudu do předložení věci Soudnímu dvoru.

99 V důsledku toho po tomto zastavení promlčení neuplynula v projednávané věci od konce dotčeného protiprávního jednání nebo od jakéhokoliv přerušení promlčení doba delší než pět let.

100 Z toho plyne, že při přijetí napadeného rozhodnutí byla dodržena pravidla pro promlčení stanovená nařízením č. 2988/74.

101 Žádný argument předložený žalobkyní nemůže zpochybnit tuto úvahu.

102 Zaprvé je nutno uvést, že článek 60 statutu Soudního dvora a článek 3 nařízení č. 2988/74 mají odlišný rozsah působnosti. Neexistence odkladného účinku kasačního opravného prostředku nemůže zbavit veškerého účinku článek 3 nařízení č. 2988/74, který se týká situací, ve kterých musí Komise vyčkat rozhodnutí soudu Společenství. Názor žalobkyně, podle kterého Komise nesmí zohlednit dobu, po kterou probíhalo u Soudního dvora řízení o kasačním opravném prostředku, nemůže být přijat, protože jeho důsledkem by bylo zbavit rozsudek Soudního dvora o kasačním opravném prostředku jeho smyslu a účinků.

103 Zadruhé, pokud jde o argument žalobkyně, podle kterého zřízení druhého soudního stupně neumožňuje prodloužit dobu zastavení promlčení, je třeba připomenout, že článek 3 nařízení č. 2988/74 chrání Komisi před účinkem promlčení v situacích, ve kterých musí vyčkat rozhodnutí soudu Společenství v rámci řízení, jejichž průběh

neovládá, než se dozví, zda napadený akt byl protiprávní, či nikoliv (rozsudek Soudního dvora PVC II, bod 55 výše, bod 144).

104 Zatřetí, pokud jde o argument, podle kterého rozsudek Soudu PVC II, bod 43 výše, není relevantní pro řešení tohoto sporu, vyplývá naopak jasně z textu tohoto rozsudku, že obecně je třeba prodloužit promlčecí dobu o dobu, během které bylo promlčení zastaveno, a sice nejen o dobu, po kterou probíhalo řízení u Soudu, ale rovněž o dobu, po kterou probíhalo řízení u Soudního dvora.

105 Začtvrté, pokud jde o argument, podle kterého by zastavení promlčení po dobu trvání řízení o kasačním opravném prostředku znamenalo přiznat účinky rozhodnutí zrušenému v prvním stupni, postačuje uvést, že zastavení promlčení pouze umožňuje Komisi popřípadě přijmout nové rozhodnutí za předpokladu, že by byl zamítnut kasační opravný prostředek podaný proti rozsudku Soudu, kterým bylo rozhodnutí Komise zrušeno. Toto zastavení promlčení nemá žádný účinek na rozhodnutí, které bylo zrušeno rozsudkem Soudu.

106 Zapáté, co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého Komise měla přijmout nové rozhodnutí, aniž by vyčkala na rozsudek Soudního dvora, je třeba uvést, že Komisi zajisté nebylo formálně bráněno jednat poté, co Soud zrušil původní rozhodnutí, aniž by to však znamenalo, že Komise nezbytně musela přijmout nové rozhodnutí, aniž by vyčkala rozsudku Soudního dvora. Nelze dále vytýkat Komisi, že vykonala své právo na obhajobu tím, že podala kasační opravný prostředek a vyčkala na rozsudek Soudního dvora, než přijala nové rozhodnutí. Takový výklad článku 3 nařízení č. 2988/74 je nadto v souladu se zásadou právní jistoty, jejímž cílem je zajistit předvídatelnost právních situací a vztahů v rámci práva Společenství (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. února 1996, Duff a další, C-63/93, Recueil, s. I-569, bod 20, a rozsudek Soudu ze dne 19. března 1997, Oliveira v. Komise, T-73/95, Recueil, s. II-381, bod 29).

107 Zašesté je třeba dodat, že výklad článku 3 nařízení č. 2988/74 navrhovaný žalobkyní by vedl k vážným praktickým obtížím. Kdyby totiž Komise musela přijmout nové rozhodnutí po zrušení rozhodnutí Soudem, aniž by vyčkala na rozsudek Soudního dvora, existovalo by nebezpečí, že by v případě zrušení rozsudku Soudu Soudním dvorem souběžně existovala dvě rozhodnutí se stejným předmětem.

108 Kromě toho by bylo zjevně v rozporu s požadavky hospodárnosti správního řízení, aby Komise s pouhým cílem vyhnout se promlčení musela přijmout nové rozhodnutí před tím, než se dozví, zda je původní rozhodnutí protiprávní, či nikoliv.

109 Ze všeho, co bylo uvedeno výše, vyplývá, že první část prvního žalobního důvodu musí být zamítnuta.

Ke druhé části, vycházející z porušení zásady přiměřené lhůty

– Argumenty účastnic řízení

110 Žalobkyně namítá, že se dozvěděla o „obvinění proti ní“ dne 13. března 1990, v den, kdy jí bylo doručeno oznámení námitek, tedy jedenáct let přede dnem podání projednávané žaloby. Krom toho je pro ni výsledek projednávané věci zvláště důležitý, jelikož v rozhodnutí 91/299 a poté v napadeném rozhodnutí jí Komise vytýkala protiprávní jednání „vysoké závažnosti“ a uložila jí pokutu 20 milionů eur. V okamžiku podání projednávané žaloby přitom nebylo přijato žádné definitivní rozhodnutí pokud jde o obvinění vznesená proti ní v oznámení námitek.

111 S odkazem na čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“), podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950, upozorňuje žalobkyně, že pokud je řízení zahájené v únoru 1990 posuzováno v celém rozsahu, zjevně překročilo přiměřenou lhůtu. V tomto ohledu judikatura Společenství nestanoví, že se délka řízení musí posuzovat etapa po etapě. Jestliže neměl kasační opravný prostředek u Soudního dvora odkladný účinek, pak nelze ničím odůvodnit, že Komise čekala pět a půl roku, než přijala nové rozhodnutí,.

112 Po vydání rozsudku Solvay III, bod 34 výše, se Komise rozhodla nejen podat žalobu, jejíž zamítnutí mohla očekávat s ohledem na rozsudek Komise v. BASF a další, bod 82 výše, ale rovněž vyčkat na výsledek řízení, než přijala napadené rozhodnutí. Krom toho podle žalobkyně Komise čekala ještě osm měsíců po vydání rozsudku Komise v. Solvay, bod 37 výše, zatímco ve věci, ve které byl vydán rozsudek Soudu PVC II, bod 43 výše, bylo nové rozhodnutí přijato ve lhůtě jednoho a půl měsíce.

113 Podle názoru žalobkyně ostatně Komise zaměnila přiměřenou lhůtu a promlčecí dobu, když měla nesprávně za to, že může k přijetí nového rozhodnutí vyčkat roku 2004. V napadeném rozhodnutí tak Komise neuvedla důkazy, o které se opírá, když má za to, že přiměřená lhůta byla v projednávané věci dodržena. Podle žalobkyně, ať je odůvodnění délky každé etapy řízení jakékoliv, „lhůta čtrnácti až šestnácti let, nebo i více, pro celé řízení od oznámení námitek do konečného rozhodnutí Soudu nebo Soudního dvora“ nemůže být označena za přiměřenou.

114 Je tedy úkolem Tribunálu, aby určil, že byla překročena přiměřená lhůta a zrušil napadené rozhodnutí, jelikož v tomto stadiu již není možné vyslovit se v přiměřené lhůtě k obviněním vzneseným proti žalobkyni. Žádné jiné řešení, spočívající např. v zohlednění překročení přiměřené lhůty při stanovení výše pokuty, by nenapravilo porušení článku 6 EÚLP. Žalobkyně dále tvrdí, že podle zásad stanovených Evropským soudem pro ochranu lidských práv nemusí prokazovat, že toto překročení přiměřené

lhůty poškodilo její práva obhajoby, což by představovalo odlišný důvod pro zrušení. Kritérium porušení práv obhajoby je totiž odlišné od práva na projednání trestní věci v přiměřené lhůtě.

115 V každém případě žalobkyně poukazuje na to, že jí překročení přiměřené lhůty a zastarání důkazů, které z něj vyplývá, brání v obhajobě, neboť ji zbavuje zejména možnosti podložit argumenty předložené v žalobě. Žalobkyně dále tvrdí, že se již nemůže obrátit na své bývalé zaměstnance, kteří byli zaměstnáni v dotyčném odvětví a v dotyčné dceřiné společnosti. Žalobkyně zejména tvrdí, že se nemůže věnovat podrobným analýzám podmínek výroby a dodávání uhličitanu sodného v osmdesátých letech, neboť několik jejích výrobních jednotek bylo od té doby uzavřeno a archivy patřící k těmto výrobním jednotkám nebyly systematicky zachovány.

116 Žalobkyně se domnívá, že chybná nečinnost Komise během pěti a půl roku následujícího po rozsudku Solvay III, bod 34 výše, musí být postižena zvláštní sankcí. V tomto ohledu žalobkyně upřesňuje, že se mohla oprávněně domnívat, že Komise upustila od znovuotevření spisu, takže se nesnažila systematicky zachovat stopu skutečností a dokumentů, které by mohly být užitečné pro její obhajobu. Navíc jí její archivní politika ukládá systematické zničení archivů po deseti nebo i pěti letech, až na výjimečné okolnosti.

117 Konečně mít za to, že důkazní břemeno ve věci nepřiměřenosti nese žalobkyně, by bylo v rozporu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, podle které přísluší v případě dlouhých období nečinnosti vnitrostátním orgánům, aby vysvětlily důvody pro taková období, které mohou obstát pouze za výjimečných okolností. Žalobkyně rovněž tvrdí, že na rozdíl od Komise jí nelze vytýkat machinace směřující ke zdržení řízení od roku 1989. Upozorňuje, že se ukázalo, že Komise není schopna dodržet svá vnitřní pravidla o ověření a zásadu právní jistoty, což zpozdilo věcný přezkum původního rozhodnutí o několik let.

118 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

119 Úvodem je třeba připomenout, že povinnost dodržení zásady přiměřené lhůty se v oblasti hospodářské soutěže uplatní na správní řízení zahájená na základě nařízení č. 17, která mohou vést k uložení sankcí v tomto nařízení stanovených a k soudnímu řízení u soudu Společenství (rozsudek Soudního dvora PVC II, bod 55 výše, bod 179).

120 Zaprvé žalobkyně na podporu svého žalobního bodu vycházejícího z nepřiměřenosti délky trvání správního řízení uvádí zejména skutečnost, že i když kasační opravný prostředek nemá odkladný účinek, čekala Komise bezdůvodně pět a půl roku, než přijala nové rozhodnutí v návaznosti na zrušení rozhodnutí 91/299 rozsudkem Solvay III, bod 34 výše.

121 Jak bylo přitom určeno během přezkumu první části prvního žalobního důvodu, bylo promlčení po podání kasačního opravného prostředku proti rozsudku Solvay III, bod 34 výše, zastaveno podle článku 3 nařízení č. 2988/74 během celé délky trvání řízení před Soudním dvorem. Nelze tedy vytýkat Komisi, že porušila zásadu přiměřené lhůty pouze proto, že čekala, až Soudní dvůr rozhodne v rámci takového kasačního opravného prostředku, než přijala napadené rozhodnutí.

122 Zadruhé žalobkyně poukazuje obecněji na to, že délka trvání správního řízení celkově, tedy od zaslání oznámení námitek až po přijetí napadeného rozhodnutí, překročila přiměřenou lhůtu.

123 Tento argument musí být zamítnut.

124 V rámci přezkumu žalobního bodu vycházejícího z porušení zásady přiměřené lhůty je totiž třeba provést rozlišení mezi správním řízením a řízením soudním. Doba, během které soud Společenství zkoumal legalitu rozhodnutí 91/299, jakož i platnost rozsudku Solvay III, bod 34 výše, tak nemůže být vzata v úvahu při určení délky řízení u Komise (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora PVC II, bod 43 výše, bod 123).

125 Zatřetí žalobkyně kritizuje délku trvání správního řízení mezi vydáním rozsudku Komise v. Solvay, bod 37 výše, a přijetím napadeného rozhodnutí.

126 V tomto ohledu je třeba připomenout, že tato doba začala dne 6. dubna 2000, v den kdy byl vynesen rozsudek Komise v. Solvay, bod 37 výše, a skončila dne 13. prosince 2000 přijetím napadeného rozhodnutí. Tato fáze správního řízení tedy trvala osm měsíců a sedm dní.

127 Během této doby provedla Komise pouze formální změny rozhodnutí 91/299, zejména vložila novou část týkající se „řízení před Soudem a Soudním dvorem“, týkající se posouzení dodržení promlčecí doby. Přijetí napadeného rozhodnutí krom toho nepředcházelo žádné dodatečné šetření, jelikož se Komise opírala o výsledky šetření provedeného o deset let dříve. Je nicméně třeba přiznat, že i za těchto podmínek mohla být pro dosažení takového výsledku nezbytná určitá ověření a součinnost v rámci správy.

128 Z tohoto pohledu není namístě mít za to, že lhůta osmi měsíců a sedmi dnů, která uplynula mezi vynesením rozsudku Komise v. Solvay, bod 37 výše, a přijetím napadeného rozhodnutí, musí být považována za nepřiměřenou.

129 Začtvrté, pokud jde o délku trvání správního řízení mezi odesláním oznámení námitek a přijetím rozhodnutí 91/299, je třeba uvést, že žalobkyně netvrdila, že tato doba sama o sobě může být kritizována. Žalobkyně se totiž omezila na tvrzení, že přiměřenost lhůty musí být posuzována ode dne 13. března 1990, a sice dne, kdy jí bylo zasláno oznámení námitek, aniž by kritizovala dobu jedenácti a půl měsíce, která uběhla mezi oznámením námitek a přijetím rozhodnutí 91/299 dne 1. března 1991.

130 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že žalobkyně nepředložila žádný důkaz, který by umožnil mít za to, že délka trvání celého správního řízení byla v projednávané věci nadměrná.

131 I když je totiž třeba zohlednit fázi správního řízení předcházející oznámení námitek (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 21. září 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komise, C-105/04 P, Sb. rozh. s. I-8725, bod 51), je třeba mít za to, že délka trvání celého správního řízení není nadměrná, zejména ve světle šetření provedených od dubna 1989, žádostí o informace učiněných poté a zahájení řízení bez návrhu dne 19. února 1990.

132 Je třeba dodat, že porušení zásady přiměřené lhůty odůvodňuje v každém případě zrušení rozhodnutí přijatého na konci správního řízení v oblasti hospodářské soutěže pouze tehdy, když byla rovněž porušena práva obhajoby dotčeného podniku. Dokud není prokázáno, že nepřiměřeně dlouhá délka řízení ovlivnila možnost dotčených

podniků se účinně obhajovat, nemá porušení zásady přiměřené lhůty vliv na platnost správního řízení (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu PVC II, bod 43 výše, bod 122).

133 V tomto ohledu žalobkyně tvrdí, že je pro ni obtížné se obhajovat proti obviněním týkajícím se skutečností, které se údajně staly v dané době, protože se již nemůže obrátit na své zaměstnance činné v rozhodné době v dotčeném odvětví a dceřiné společnosti.

134 Komise nicméně mezi vynesením rozsudku Komise v. Solvay, bod 37 výše, a napadeným rozhodnutím neprovedla žádný vyšetřovací úkon.

135 Z napadeného rozhodnutí dále vyplývá, že je založeno na stejném odůvodnění jako rozhodnutí 91/299, že obsah obou rozhodnutí je téměř totožný a že Komise nevzala v úvahu žádný nový důkaz, který by činil nezbytným výkon práva na obhajobu.

136 Za těchto okolností nebylo porušeno právo žalobkyně na obhajobu.

137 Zapáté, pokud jde o soudní řízení, je třeba konstatovat, že žalobkyně v žalobě přímo nezpochybňuje délku trvání řízení před Soudem a poté Soudním dvorem pokud jde o rozhodnutí 91/299.

138 Každopádně je třeba připomenout, že obecná zásada práva Společenství, podle které má každá osoba právo na spravedlivý proces – a která se inspiruje čl. 6 odst. 1 EÚLP – a zejména právo na řízení v přiměřené lhůtě, je použitelná v rámci opravného prostředku k soudu proti rozhodnutí Komise, kterým se podniku ukládají pokuty za porušení práva hospodářské soutěže. Přiměřenost lhůty se posuzuje v závislosti na okolnostech každé věci, a zejména v závislosti na významu sporu pro dotčenou osobu, složitosti věci, jakož i chování žalobce a příslušných orgánů. Výčet těchto kritérií není taxativní a posouzení přiměřenosti lhůty nevyžaduje systematický přezkum okolností věci ve vztahu ke každému z nich, pokud se ve vztahu jen k jednomu z nich jeví délka řízení jako opodstatněná. Tak může být složitost věci použita pro odůvodnění na první pohled příliš dlouhé lhůty (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 25. ledna 2007, Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel v. Komise, C-403/04 P a C-405/04 P, Sb. rozh. s. I-729, body 115 až 117 a uvedená judikatura).

139 Soudní dvůr v rozsudku ze dne 17. prosince 1998, Baustahlgewebe v. Komise (C-185/95 P, Recueil, s. I-8417), poté, co konstatoval, že Soud nezohlednil požadavky související s dodržením přiměřené lhůty, prohlásil z důvodů hospodárnosti řízení a s cílem zaručit okamžitou a účinnou nápravu takové vady řízení žalobní důvod vycházející z nadměrné délky trvání řízení za opodstatněný pro účely zrušení napadeného rozsudku v rozsahu, ve kterém stanovil výši pokuty uložené žalobkyni na 3 miliony ecu. Jelikož nic nenaznačovalo, že délka řízení měla vliv na řešení sporu, rozhodl Soudní dvůr, že tento žalobní důvod nemůže vést ke zrušení napadeného rozsudku v plném rozsahu, ale že částka 50 000 ecu představuje spravedlivé odškodnění z důvodu nadměrné délky řízení, a tedy snížil výši pokuty uložené dotyčnému podniku.

140 Jelikož nic nenaznačuje, že délka řízení měla vliv na řešení sporu, nemělo by v důsledku toho případné překročení přiměřené lhůty soudem Společenství v projednávané věci – i kdyby bylo prokázáno – žádný vliv na legalitu napadeného rozhodnutí.

141 Je třeba dodat, že žalobkyně se v žalobě výslovně vzdala možnosti snížení pokuty z důvodu odškodnění za údajné porušení jejího práva na projednání věci v přiměřené lhůtě. Nepodala ani návrh na náhradu škody.

142 Z toho plyne, že je třeba zamítnout druhou část prvního žalobního důvodu a v důsledku toho zamítnout první žalobní důvod v plném rozsahu.

Ke druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení podstatných formálních náležitostí požadovaných pro přijetí a ověření napadeného rozhodnutí

143 Druhý žalobní důvod se v podstatě skládá z osmi částí, vycházejících zaprvé z porušení zásady kolegiality, zadruhé z porušení zásady právní jistoty, zatřetí z práva žalobkyně být znovu vyslechnuta, začtvrté z neprovedení nové konzultace s poradním výborem pro restriktivní praktiky a dominantní postavení, zapáté z nesprávného složení uvedeného poradního výboru, zašesté z použití dokumentů zabavených v rozporu s nařízením č. 17, zasedmé z porušení práva na přístup ke spisu a zaosmé z porušení zásad nestrannosti, řádné správy a proporcionality.

144 Soud považuje za účelné přezkoumat sedmou část druhého žalobního důvodu v rámci šestého žalobního důvodu, vycházejícího z porušení práva na přístup ke spisu poté, co budou přezkoumány všechny žalobní důvody týkající se základu věci.

K první části, vycházející z porušení zásady kolegiality

– Argumenty účastnic řízení

145 Žalobkyně upozorňuje, že podle průvodního dopisu ze dne 10. ledna 2001 podepsaného členem Komise pověřeným hospodářskou soutěží bylo napadené rozhodnutí přijato kolegiem komisařů dne 13. prosince 2000.

146 Z prohlášení mluvčí Komise reprodukovaného v tiskové zprávě jedné zpravodajské agentury dne 12. prosince 2000 přitom vyplývá, že rozhodnutí přijmout znovu rozhodnutí 91/299 bylo již učiněno nejpozději v předvečer dne, kdy se kolegium komisařů sešlo k jednání.

147 Podle žalobkyně, jelikož nic nenaznačuje, že kolegium komisařů jednalo dříve než dne 12. prosince 2000, musí být z toho vyvozeno, že přijetím napadeného rozhodnutí byla porušena zásada kolegiality.

148 Za předpokladu, že by napadené rozhodnutí bylo skutečně přijato kolegiem komisařů, vyplývá dále z tiskové zprávy jedné zpravodajské agentury ze dne 12. prosince 2000, že Komise se rozhodla přijmout nové rozhodnutí stejného obsahu jako rozhodnutí 91/299 zjevně z důvodu, že žalobkyně nikdy nezpochybnila základ posledně uvedeného rozhodnutí. Žalobkyně přitom tvrdí, že kritizovala právní a skutkové posouzení provedené Komisí, jakož i princip a výši pokuty. V důsledku toho zřejmě nebylo kolegium komisařů v okamžiku, kdy rozhodlo o přijetí napadeného rozhodnutí, správně informováno o stanovisku žalobkyně.

149 Žalobkyně rovněž navrhuje, aby Tribunál nařídil Komisi předložení všech interních dokumentů týkajících se přijetí napadeného rozhodnutí, zvláště zápis ze všech zasedání kolegia komisařů, v průběhu kterých byl návrh rozhodnutí projednáván, jakož i dokumenty předložené kolegiu.

150 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

151 Podle ustálené judikatury je zásada kolegiality založena na rovné účasti členů Komise na přijetí rozhodnutí a předpokládá zejména to, že rozhodnutí jsou projednávána společně a všichni členové kolegia jsou na politické úrovni společně odpovědní za všechna přijatá rozhodnutí (rozsudky Soudního dvora ze dne 29. září 1998, Komise v. Německo, C-191/95, Recueil, s. I-5449, bod 39, a ze dne 13. prosince 2001, Komise v. Francie, C-1/00, Recueil, s. I-9989, bod 79).

152 Dodržení zásady kolegiality, a zvláště nutnost, aby byla rozhodnutí projednávána společně, se nezbytně dotýká právních subjektů, které jsou dotčeny právními účinky, které taková rozhodnutí vyvolávají, v tom smyslu, že musí být ujištěni, že tato rozhodnutí byla skutečně přijata kolegiem a odpovídají přesně jeho vůli. Tak je tomu zvláště u aktů, které jsou výslovně označeny za rozhodnutí, která Komise přijímá vůči podnikům nebo sdružením podniků za účelem dodržení pravidel hospodářské soutěže a jejichž předmětem je konstatovat porušení těchto pravidel, vydávat těmto podnikům příkazy a ukládat jim peněžní sankce (rozsudek Komise v. BASF a další, bod 82 výše, body 64 a 65).

153 V projednávané věci se žalobkyně dovolává skutečnosti, že podle tiskové zprávy jedné zpravodajské agentury ze dne 12. prosince 2000 mluvčí Komise oznámila, že Komise přijme znovu stejné rozhodnutí dne 13. prosince 2000.

154 Za předpokladu, že by mluvčí Komise pronesl slova, na která žalobkyně odkazuje, nemůže však pouhá skutečnost, že tisková zpráva soukromé společnosti zmiňuje prohlášení, které nemá žádnou oficiální povahu, postačovat k závěru, že Komise porušila zásadu kolegiality. Kolegium komisařů nebylo totiž nijak vázáno tímto prohlášením a během svého zasedání dne 13. prosince 2000 tedy mohlo rovněž rozhodnout po společném projednání, že nepřijme napadené rozhodnutí.

155 Je třeba dodat, že oficiální tisková zpráva Komise byla vydána dne 13. prosince 2000.

156 I za předpokladu, že by mluvčí Komise prohlásil, že žalobkyně nikdy nezpochybnila základ rozhodnutí 91/299, je takový argument nerelevantní. Z bodu 199 odůvodnění napadeného rozhodnutí totiž vyplývá, že Komise přijala nové rozhodnutí, jehož obsah je téměř totožný s obsahem rozhodnutí 91/299 z důvodu, že posledně uvedené rozhodnutí bylo zrušeno pro vady řízení. Skutečnost, že žalobkyně kritizovala základ rozhodnutí 91/299 je tedy nerelevantní.

157 Z výše uvedeného vyplývá, že není namístě v rámci organizačních procesních opatření uložit Komisi, aby předložila všechny interní dokumenty týkající se přijetí napadeného rozhodnutí.

158 Z toho plyne, že je třeba zamítnout první část druhého žalobního důvodu.

Ke druhé části, vycházející z porušení zásady právní jistoty

– Argumenty účastnic řízení

159 Žalobkyně uvádí, že formální požadavky ověření stanovené jednacím řádem Komise (Úř. věst. 1999, L 252, s. 41), které byly použitelné v okamžiku přijetí napadeného rozhodnutí, nejsou v souladu s požadavky rozsudků Komise v. BASF a další, bod 82 výše (body 73 až 76), a Komise v. Solvay, bod 37 výše (body 44 až 49).

160 Článek 16 první pododstavec jednacího řádu Komise platný v rozhodné době totiž neukládal žádný formální požadavek pro ověření napadeného rozhodnutí, které není podepsáno, i když uvádí jméno člena Komise pověřeného hospodářskou soutěží. Zvláště není stanoveno, že přijaté akty musí být připojeny k souhrnnému zápisu v okamžiku, kdy je vypracován, takže „ověření jednoho z těchto zápisů nemá přímou souvislost s přijatým aktem". V tomto ohledu je čl. 16 první pododstavec jednacího řádu Komise odlišný od článku 15 rozhodnutí Rady ze dne 5. června 2000, kterým se přijímá jednací řád Rady (Úř. věst. L 149, s. 21).

161 Jednací řád Komise tedy nezohledňuje základní povahu formálního požadavku ověření a odporuje zásadě právní jistoty. V důsledku toho nebylo napadené rozhodnutí platně ověřeno.

162 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

163 Tribunál má úvodem za to, že argumentace žalobkyně musí být chápána v tom smyslu, že se dovolává protiprávnosti jednoho ustanovení jednacího řádu Komise platného v době přijetí napadeného rozhodnutí.

164 Taková námitka protiprávnosti musí být považována za přípustnou.

165 Podle judikatury se totiž působnost článku 241 ES musí rozšířit také na ustanovení jednacího řádu orgánu, která i když nejsou právním základem napadeného rozhodnutí a nevyvolávají účinky obdobné účinkům nařízení ve smyslu tohoto článku Smlouvy, určují podstatné formální náležitosti vyžadované pro přijetí tohoto rozhodnutí a v důsledku toho zajišťují právní jistotu osob, kterým je určeno. Je totiž třeba, aby každá osoba, které je určeno rozhodnutí, mohla incidenčně zpochybnit legalitu aktu, který podmiňuje formální platnost tohoto rozhodnutí, navzdory skutečnosti, že dotčený akt není právním základem rozhodnutí, takže uvedená osoba nemohla požadovat jeho zrušení předtím, než jí bylo sporné rozhodnutí oznámeno. V důsledku toho mohou být ustanovení jednacího řádu Komise napadena námitkou protiprávnosti v rozsahu, ve kterém zajišťují ochranu jednotlivců (rozsudek Soudu PVC II, bod 43 výše, body 286 a 287).

166 Dále je třeba připomenout, že námitka protiprávnosti musí být omezena na to, co je nezbytné pro řešení sporu.

167 Cílem článku 241 ES totiž není umožnit účastníku řízení zpochybnit použitelnost jakéhokoliv aktu obecné povahy ve prospěch jakékoliv žaloby. Obecný akt, jehož protiprávnost se uplatňuje, musí být přímo nebo nepřímo použitelný ve věci projednávané v rámci žaloby a musí existovat přímá právní souvislost mezi napadeným

individuálním rozhodnutím a dotčeným obecným aktem (viz rozsudek Soudu PVC II, bod 43 výše, body 288 a 289 a uvedená judikatura).

168 V tomto ohledu je třeba připomenout, že napadené rozhodnutí bylo ověřeno na základě ustanovení čl. 16 prvního pododstavce jednacího řádu. V důsledku toho existuje přímá právní souvislost mezi tímto rozhodnutím a tímto článkem jednacího řádu, jehož protiprávnost žalobkyně uplatňuje. Z toho plyne, že čl. 16 první pododstavec jednacího řádu použitelný v době přijetí napadeného rozhodnutí může být předmětem námitky protiprávnosti.

169 Je tedy třeba ověřit, zda formální náležitosti týkající se ověření stanovené jednacím řádem Komise jsou v souladu s požadavky zásady právní jistoty, či nikoliv.

170 V projednávané věci je zněním, na které se odkazuje, čl. 16 první pododstavec jednacího řádu Komise, ve znění použitelném v okamžiku přijetí napadeného rozhodnutí, který stanoví následující:

„Akty přijaté Komisí v průběhu zasedání se připojují neoddělitelným způsobem k souhrnnému zápisu vypracovanému na konci zasedání, na němž byly přijaty, v závazném jazyce nebo jazycích. Tyto akty jsou ověřeny podpisem předsedy a generálního tajemníka umístěnými na poslední straně souhrnného zápisu."

171 V rozsudku Soudu PVC II, bod 43 výše, byla zkoumána legalita čl. 16 prvního pododstavce jednacího řádu Komise ze dne 17. února 1993 (Úř. věst. L 230, s. 15), který zněl následovně:

„Akty přijaté Komisí v průběhu zasedání […] se v závazném jazyce nebo jazycích připojují k zápisu ze zasedání Komise, na němž byly přijaty, nebo na kterém bylo vzato na vědomí jejich přijetí. Tyto akty jsou ověřeny podpisem předsedy a generálního tajemníka umístěnými na první straně tohoto zápisu."

172 V tomto rozsudku měl Soud za to, že podmínky stanovené tímto ustanovením představují v případě sporu samy o sobě dostatečnou záruku pro kontrolu, dokonalého souladu oznámených nebo zveřejněných znění se zněním přijatým kolegiem, a tedy s vůlí jejich autora. Jelikož toto znění je připojeno k zápisu z jednání a jeho první strana je podepsána předsedou a generálním tajemníkem, existuje souvislost mezi tímto zápisem a do něho zahrnutými dokumenty, která umožňuje ujistit se o přesném obsahu a formě rozhodnutí kolegia. V tomto ohledu je nutno předpokládat, že orgán jednal v souladu s použitelnými právními předpisy, pokud nesoulad jeho jednání s příslušnou normou nebyl konstatován soudem Společenství. Ověření stanovené pravidly čl. 16 prvního pododstavce jednacího řádu musí být tedy považováno za legální (rozsudek Soudu PVC II, bod 43 výše, body 302 až 304).

173 Je však třeba konstatovat, že čl. 16 první pododstavec jednacího řádu Komise ve znění použitelném v okamžiku přijetí napadeného rozhodnutí upravuje formálnější postup ověření, než je ten, který byl zkoumán v rozsudku Soudu PVC II, bod 43 výše.

174 Provedené změny odlišující obě znění jsou následující: akty přijaté na zasedání již nejsou pouze „připojeny" k zápisu, ale „připojeny neoddělitelným způsobem"; výraz

„zápis“ je nahrazen výrazem „souhrnný zápis“; zápis je vypracován „na konci zasedání“ a konečně, podpis již není na „první straně zápisu“, ale na „poslední straně souhrnného zápisu“.

175 Tyto změny, posuzovány celkově posilují procesní záruky poskytnuté s cílem zajistit dodržení zásady právní jistoty.

176 Článek 16 první pododstavec jednacího řádu Komise použitelný v den přijetí napadeného rozhodnutí tedy není postižen protiprávností.

177 Za těchto podmínek je třeba zamítnout druhou část druhého žalobního důvodu.

Ke třetí části, vycházející z porušení práva žalobkyně být znovu vyslechnuta

– Argumenty účastnic řízení

178 Žalobkyně uznává, že v bodech 246 až 252 rozsudku Soudu PVC II, bod 43 výše, bylo shledáno, že pokud je rozhodnutí Komise zrušeno pro vadu řízení, požaduje se nové slyšení zúčastněných podniků před přijetím nového rozhodnutí pouze pokud nové rozhodnutí obsahuje nové námitky.

179 Toto řešení nicméně nelze podle jejího názoru použít na okolnosti projednávané věci. Jednak bylo správní řízení postiženo více vadami z důvodu porušení práva na přístup ke spisu. Kromě toho převzalo napadené rozhodnutí analýzu rozhodnutí 91/297, zrušeného pro důvody jiné než čistě formální, a toto rozhodnutí nebylo znovu přijato.

180 Zrušení rozhodnutí 91/297 tak ovlivnilo platnost přípravných opatření pro napadené rozhodnutí. V rozsudku Solvay I, bod 35 výše, totiž Soud určil, že úplné odmítnutí zpřístupnění dokumentů Komisí porušilo právo žalobkyně na přístup ke spisu. Krom toho tato vada řízení postihla jak správní řízení o použití čl. 82 ES, tak správní řízení týkající se článku 81 ES. Komise tedy měla znovu zahájit řízení a přitom jí poskytnout úplný přístup ke svému spisu a následně umožnit uplatnit všechna její písemná a ústní vyjádření k této záležitosti.

181 je výklad provedený v rozsudku Soudu PVC II, bod 43 výše, právně nesprávný, protože omezuje právo být vyslechnut na jedinou možnost dotčeného podniku uplatnit svá vyjádření k námitkám proti němu. Každý dotčený podnik má totiž rovněž právo být vyslechnut a uplatnit svá vyjádření pokud jde o princip, účelnost a výši pokut. S odvoláním na judikaturu žalobkyně tvrdí, že podniky, které jsou možnými adresáty rozhodnutí, kterým se konstatuje jejich protiprávní jednání a ukládá se jim z toho důvodu pokuta, musí mít možnost uplatnit všechna vyjádření, pokud jde o pokutu ve fázi správního řízení. Z důvodu běhu času v projednávané věci přitom žalobkyně tvrdí, že by mohla uplatnit nová vyjádření, pokud jde o promlčení pravomoci Komise uložit jí pokuty a o překročení přiměřené lhůty, jakož i výši pokuty.

182 Žalobkyně se domnívá, že v důsledku zrušení rozhodnutí 91/297 měla být vyslechnuta pokud jde o vnitřní koherenci analýzy Komise, která představila údajná porušení článků 81 ES a 82 ES jako opírající se jedno o druhé, a pokud jde o platnost určitých tvrzení

obsažených v napadeném rozhodnutí ve vztahu k existenci kartelové dohody s ICI, která byla přímo převzata z rozhodnutí 91/297 nebo vycházela z jeho filozofie, čímž byla porušena presumpce neviny.

183 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

184 Když Komise po zrušení rozhodnutí, které ukládá sankce podnikům, které porušily čl. 81 odst. 1 ES, z důvodu vady řízení týkající se výlučně podmínek jeho konečného přijetí kolegiem komisařů, přijme nové rozhodnutí v podstatě totožného obsahu, které je založeno na stejných námitkách, není povinna provést nové slyšení dotčených podniků (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu PVC II, bod 43 výše, body 246 až 253, potvrzený rozsudkem Soudního dvora PVC II, bod 55 výše, body 83 až 111).

185 Pokud jde o právní otázky, které mohou vyvstat v rámci uplatnění článku 233 ES, jako otázky týkající se běhu času, možnosti obnovení stíhání, přístupu ke spisu, který je inherentní obnovení řízení, účast úředníka pro slyšení a poradního výboru, jakož i případných důsledků článku 20 nařízení č. 17, nevyžadují navíc nová slyšení, pokud nemění obsah námitek, přičemž podléhají pouze případnému pozdějšímu soudnímu přezkumu (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora PVC II, bod 55 výše, bod 93).

186 V projednávané věci převzala Komise téměř celý obsah rozhodnutí 91/299. Doplnila pouze napadené rozhodnutí o část týkající se řízení před Soudem a Soudním dvorem.

187 V části napadeného rozhodnutí, která je věnována skutkovému stavu, Komise rovněž doplnila úvahy pocházející z rozhodnutí 91/297, které bylo poté zrušeno rozsudkem Solvay I, bod 35 výše. Tato část obsahuje zejména odkazy na ICI.

188 Rozhodnutí 91/299, z něhož vychází napadené rozhodnutí, nicméně odkazovalo výslovně na rozhodnutí 91/297, pokud jde o informace o výrobku a o trhu se sodou (viz bod I B odůvodnění rozhodnutí 91/299). V replice žalobkyně ostatně uznává, že části rozhodnutí 91/297 převzaté do napadeného rozhodnutí jsou „integrální součástí" rozhodnutí 91/299.

189 Tyto informace, které mají pouze skutkovou povahu, dále nejsou relevantní pokud jde o protiprávní jednání vytýkané žalobkyni v projednávané věci. V projednávané věci je totiž chováním vytýkaným žalobkyni zneužití dominantního postavení, a nikoliv dohoda uzavřená s jiným podnikem nebo jednání ve vzájemné shodě, které způsobuje vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu.

190 Je tedy třeba konstatovat, že napadené rozhodnutí a rozhodnutí 91/299 mají v podstatě totožný obsah a jsou založena na stejném odůvodnění.

191 V souladu s judikaturou uvedenou v bodech 184 a 185 výše, nebyla v důsledku toho Komise povinna znovu vyslechnout žalobkyni před přijetím napadeného rozhodnutí.

192 Kromě toho, pokud jde o argumenty vycházející z použití dokumentů zabavených v rozporu s nařízením č. 17 a z porušení práva na přístup ke spisu, jsou předmětem samostatných žalobních důvodů a budou tedy přezkoumány na jiném místě.

193 Z výše uvedeného vyplývá, že třetí část druhého žalobního důvodu musí být zamítnuta.

Ke čtvrté části, vycházející z neprovedení nové konzultace poradního výboru pro restriktivní praktiky a dominantní postavení

– Argumenty účastnic řízení

194 Žalobkyně zpochybňuje posouzení obsažené v bodech 254 až 257 rozsudku Soudu PVC II, bod 43 výše, podle kterého nová konzultace poradního výboru nebyla v této věci požadována. Podle žalobkyně na rozdíl od toho, co Soud rozhodl v tomto rozsudku, nevyplývá povinnost konzultovat poradní výbor z článku 1 nařízení Komise č. 99/63/EHS ze dne 25. července 1963, o slyšení stran stanoveném v čl. 19 odst. 1 a 2 nařízení č. 17 (Úř. věst. 127, s. 2268), které se omezuje na úpravu chronologie řízení, ale článku 10 nařízení č. 17, ve znění použitelném v rozhodné době. Konzultace poradního výboru, i když představuje důležitou procesní záruku, sleduje jiný cíl než prosté slyšení podniku dotčeného návrhem rozhodnutí, jak dokazuje skutečnost, že vzdá-li se podnik slyšení, není Komise zbavena povinnosti konzultovat poradní výbor.

195 V důsledku toho měl být v projednávané věci poradní výbor konzultován pokud jde o návrh Komise přijmout napadené rozhodnutí po vydání rozsudku Komise v. Solvay, bod 37 výše, zvláště pokud jde o otázku dodržení zásady přiměřené lhůty.

196 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

197 Podle článku 10 nařízení č. 17, ve znění použitelném v rozhodné době:

„3. Přijetí jakéhokoli rozhodnutí po provedení postupu podle odstavce 1 nebo jakéhokoli rozhodnutí ohledně obnovení, změny nebo odvolání rozhodnutí podle čl. [81] odst. 3 [ES] předchází konzultace s poradním výborem pro restriktivní praktiky a dominantní postavení.

[…]

5. Konzultace se koná na společném zasedání svolaném Komisí; toto zasedání se může uskutečnit nejdříve 14 dní po odeslání pozvánky. Pozvánka je pro každý projednávaný případ doplněna shrnutím případu, spolu s výčtem nejdůležitějších dokumentů a předběžným návrhem rozhodnutí.“

198 Krom toho článek 1 nařízení č. 99/63 stanoví:

„Před konzultací poradního výboru pro restriktivní praktiky a dominantní postavení provede Komise slyšení podle čl. 19 odst. 1 nařízení č. 17.“ *(neoficiální překlad)*

199 Podle ustálené judikatury vyplývá z článku 1 nařízení č. 99/63, že slyšení zúčastněných podniků a konzultace výboru jsou nezbytné ve stejných situacích (rozsudek Soudního dvora ze dne 21. září 1989, Hoechst v. Komise, 46/87 a 227/88, Recueil, s. 2859, bod 54, a rozsudek Soudního dvora PVC II, bod 55 výše, bod 115).

200 Nařízení č. 99/63 bylo nahrazeno nařízením Komise (ES) č. 2842/98 ze dne 22. prosince 1998, o slyšení stran v určitých jednáních podle článků [81 ES] a [82 ES] (Úř. věst. L 354, s. 18; Zvl. vyd. 07/04, s. 204), platným v okamžiku přijetí napadeného rozhodnutí, jehož čl. 2 odst. 1 zní podobně jako článek 1 nařízení č. 99/63.

201 V projednávané věci je třeba konstatovat, že podle napadeného rozhodnutí byl poradní výbor pro restriktivní praktiky a dominantní postavení konzultován před přijetím rozhodnutí 91/299. Žalobkyně nezpochybňuje ani provedení této konzultace, ani její řádnost.

202 Jelikož napadené rozhodnutí neobsahuje podstatné změny vůči rozhodnutí 91/299, nebyla Komise, která nebyla povinna znovu vyslechnout žalobkyni před přijetím napadeného rozhodnutí, povinna ani provést novou konzultaci s poradním výborem (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora PVC II, bod 55 výše, bod 118).

203 V důsledku toho je třeba čtvrtou část druhého žalobního důvodu zamítnout.

K páté části, vycházející z nesprávného složení poradního výboru pro restriktivní praktiky a dominantní postavení

– Argumenty účastnic řízení

204 Žalobkyně tvrdí, že po konzultaci s poradním výborem pro restriktivní praktiky a dominantní postavení, ke které došlo před přijetím rozhodnutí 91/299 a napadeného rozhodnutí, přistoupily dne 1. ledna 1995 ke Společenství tři státy. Jelikož je uvedený poradní výbor složen ze zástupce každého členského státu, nebyl již tento poradní výbor platně složen v okamžiku, kdy Komise vypracovala návrh, který vedl k přijetí napadeného rozhodnutí. Komise měla tedy provést novou konzultaci s poradním výborem v řádném složení.

205 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

206 Podle čl. 10 odst. 4 nařízení č. 17, ve znění použitelném v rozhodné době:

„Poradní výbor se skládá z úředníků příslušných ve věci restriktivních praktik a dominantních postavení. Každý členský stát určí jako svého zástupce úředníka, který může být v případě, že se nemůže zúčastnit, nahrazen jiným úředníkem.“

207 Podle judikatury změna složení orgánu neovlivňuje kontinuitu orgánu samého, jehož konečné nebo přípravné akty si v zásadě zachovávají veškeré účinky (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. listopadu 1990, Fedesa a další, C-331/88, Recueil, s. I-4023, bod 36).

208 Kromě toho neexistuje žádná obecná zásada práva Společenství, která by ukládala kontinuitu ve složení správního orgánu, před nímž je vedeno řízení, které může vést k uložení pokuty (rozsudek Soudu PVC II, bod 43 výše, body 322 a 323).

209 Z toho vyplývá, že Komise nebyla povinna znovu konzultovat poradní výbor po přistoupení tří dalších států do Společenství.

210 Z toho plyne, že pátá část druhého žalobního důvodu musí být zamítnuta.

K šesté části, vycházející z použití dokumentů zabavených v rozporu s nařízením č. 17

– Argumenty účastnic řízení

211 Žalobkyně připomíná, že podle čl. 14 odst. 3 nařízení č. 17, ve znění použitelném v rozhodné době, mohla Komise nařídit šetření u podniků rozhodnutím, které přesně stanoví předmět a účel šetření, a že podle čl. 20 odst. 1 uvedeného nařízení ve znění použitelném v rozhodné době smějí být informace získané na základě článku 14 užívány pouze pro účely příslušné žádosti nebo šetření.

212 V projednávané věci se podle žalobkyně rozhodnutí o šetření ze dne 5. dubna 1989, na základě kterého Komise provedla šetření v jejích prostorech a v prostorech její německé a španělské dceřiné společnosti, týkalo pouze článku 81 ES a nařizovalo šesti dotyčným výrobcům, aby se podrobili šetření jednak své případné účasti na kartelových dohodách nebo jednání ve vzájemné shodě, které způsobily uzavření vnitrostátních trhů a vzájemnou shodu o cenách uhličitanu sodného, a jednak zavedení výlučných prodejních ujednání s kupujícími, která mohla omezit nebo vyloučit hospodářskou soutěž a posílit nepružnost trhu s uhličitanem sodným ve Společenství.

213 Z dokumentů zanechaných v prostorách žalobkyně jedním z úředníků, kteří prováděli šetření, dále vyplývá, že Komise neměla žádný předchozí údaj, žádné podezření ani jakoukoliv indicii o porušení článku 82 ES. Komise se rovněž zajímala o vztahy se zákazníky, jelikož dohody uzavřené s nimi mohly představovat dohody o rozdělení trhu. Podle žalobkyně navíc vyplývá z výměny korespondence mezi ní a Komisí, že Komise dne 22. května 1989 akceptovala výslovnou výhradu, kterou žalobkyně vyjádřila, jejímž účelem bylo zakázat užití zabavených dokumentů k jinému účelu než pro šetření v rámci řízení na základě čl. 81 odst. 1 ES.

214 Kromě toho žalobkyně upozorňuje, že jí Komise zaslala dne 21. června 1989, stejně jako dne 8. července 1989 jedné z jejích německých dceřiných společností, a sice DSW, žádosti o informace. Na rozdíl od rozhodnutí o šetření se tyto žádosti týkaly zároveň článku 81 ES a článku 82 ES. Žalobkyně tvrdí, že žádost, která jí byla zaslána, rovněž uvádí, že Komise přezkoumala „slučitelnost dodacích smluv se zákazníky, které směřovaly k zajištění výhradního zásobování prostřednictvím diskriminačních věrnostních slev, s pravidly hospodářské soutěže“.

215 Žalobkyně uznává, že Komise byla oprávněna jednak zabavit dokumenty, které objevila během šetření, pokud spadaly do rozsahu působnosti rozhodnutí o šetření, a jednak

zahájit vyšetřování s cílem ověřit existenci údajného porušení článku 82 ES, o kterém se dozvěděla v důsledku provedených šetření. Oproti tomu podle žalobkyně Komise nemohla použít zabavené dokumenty v rámci pozdějšího řízení směřujícího k prokázání existence údajného porušení článku 82 ES, nebyly-li použity jako odůvodnění rozhodnutí zahájit uvedené řízení. Žalobkyně přitom tvrdí, že v naprosté většině byly dokumenty uvedené v části oznámení námitek týkající se údajného zneužití dominantního postavení zjevně zabaveny během šetření provedených u ní a u jejích dceřiných společností. Komise v důsledku toho užila dotčené dokumenty pro jiné účely, než pro které byly získány. Tím Komise porušila právo žalobkyně na obhajobu a právo na profesní tajemství, jak jsou zaručeny čl. 14 odst. 3 a čl. 20 odst. 1 nařízení č. 17, ve znění použitelném v rozhodné době.

216 Žalobkyně z toho vyvozuje, že k dokumentům připojeným k oznámení námitek, o které se opíraly námitky založené na článku 82 ES, nemělo být přihlédnuto, s výjimkou dokumentů, které předala žalobkyně a její dceřiná společnost v odpovědi na žádosti o informace, které jim byly zaslány po šetření. Z důvodu běhu času, žalobkyně tvrdí, že není schopna určit mezi dokumenty připojenými k oznámení námitek ty, které byly zabaveny v jejích prostorech, a ty, které byly oznámeny Komisi v odpovědi na žádosti o informace. Jelikož každá z námitek uplatněná Komisí je založena na dokumentech, ke kterým nemělo být přihlédnuto, musí být napadené rozhodnutí zrušeno v plném rozsahu. Základem námitek uplatněných Komisí byly nadto, přinejmenším implicitně, některé dokumenty v její neprospěch připojené k oznámení námitek, aniž by Tribunál mohl posoudit přesný vliv těchto dokumentů na formulaci námitek uplatněných v napadeném rozhodnutí. Z toho vyplývá, že Tribunál není schopen přezkoumat legalitu napadeného rozhodnutí a řádnost jeho odůvodnění.

217 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

218 Úvodem je třeba připomenout, že jak účel nařízení čl. 17, tak i vyjmenování pravomocí v jeho článku 14, jimiž jsou vybaveni zaměstnanci Komise, ukazují, že dosah šetření může být velice široký. Právo vstupu do všech prostor, na pozemky a do dopravních prostředků podniků je v tomto ohledu zvláště významné, jelikož má Komisi umožnit, aby shromáždila důkazy o porušení pravidel hospodářské soutěže přímo v místech, kde se zpravidla nacházejí, to znamená v obchodních prostorách podniků. Toto právo vstupu by ztratilo účelnost, kdyby se zaměstnanci Komise museli omezit pouze na to, že budou požadovat předložení dokumentů nebo spisů, které mohli předem přesně identifikovat. Takové právo naopak znamená možnost vyhledávat různé informace, které ještě nejsou známé nebo plně identifikované. Bez takové možnosti by Komise nemohla shromažďovat informace nezbytné pro šetření v případě, že by narazila na odmítnutí spolupráce nebo na obstrukce ze strany dotyčných podniků. Svěřuje-li tak článek 14 nařízení č. 17 Komisi široké vyšetřovací pravomoci, pak výkon těchto pravomocí podléhá podmínkám, které musí zajistit dodržování práv dotyčných podniků. V tomto ohledu je třeba poukázat především na povinnost uloženou Komisi, totiž uvádět předmět a cíl šetření. Tato povinnost představuje základní požadavek nejen za účelem toho, aby byla zřejmá odůvodněnost zamýšleného zásahu uvnitř dotyčných podniků, ale také pro to, aby tyto podniky byly s to seznámit se s rozsahem své povinnosti spolupracovat a zachovat si přitom své právo na obhajobu (rozsudek ze dne 21. září 1989, Hoechst v. Komise, bod 199 výše, body 26 až 29).

219 Z toho vyplývá, že rozsah povinnosti odůvodnit rozhodnutí o šetření nemůže být omezen v závislosti na úvahách, které se týkají efektivnosti šetření. V tomto ohledu je třeba upřesnit, že ačkoli je pravda, že Komise není povinna adresátu rozhodnutí o šetření sdělovat veškeré informace, které má k dispozici o předpokládaném protiprávním jednání, ani nemusí provádět přísnou právní kvalifikaci těchto protiprávních jednání, musí naproti tomu jasně uvést domněnky, jež zamýšlí ověřit (rozsudek ze dne 21. září 1989, Hoechst v. Komise, bod 199 výše, bod 41).

220 V projednávané věci je třeba konstatovat, že rozhodnutí o šetření se odvolává pouze na článek 81 ES.

221 Jelikož však Komise nebyla povinna provést striktní právní kvalifikaci protiprávních jednání, nemůže skutečnost, že rozhodnutí výslovně neuvádí článek 82 ES, vést sama o sobě k úvaze, že Komise porušila článek 14 nařízení č. 17.

222 Je pravda, že ze znění rozhodnutí o šetření vyplývá, že cílem Komise bylo výslovně pouze ověřit, zda se žalobkyně účastnila kartelových dohod nebo jednání ve vzájemné shodě. Žádný poznatek neumožňuje mít za to, že byla podezřívána též ze zneužití dominantního postavení. Krom toho Komise nepožádala o písemnosti, které užila v řízení podle článku 82 ES v rámci nových zmocnění k šetření.

223 Nicméně z článku 1 napadeného rozhodnutí vyplývá, že „[žalobkyně] porušila ustanovení článku 82 ES chováním, jehož cílem bylo velmi silně omezit nebo vyloučit hospodářskou soutěž a které spočívalo v […] uzavření dohod se zákazníky, které je zavazovaly zásobovat se u žalobkyně ve výši své celkové potřeby sody nebo její velké části v neurčeném období nebo v období příliš dlouhém, [v] poskytnutí podstatných slev nebo jiných finančních podnětů s odkazem na limitní objem přesahující základní smluvní množství zákazníka tak, aby bylo zajištěno, že se bude zásobovat u žalobkyně ve výši své celkové potřeby sody nebo její největší části [a v] podřízení poskytnutí slev souhlasu zákazníka, že se bude zásobovat u žalobkyně ve výši své celkové potřeby“.

224 Je tedy třeba konstatovat, že „zavedení výlučných ujednání o prodeji“, uvedené v čl. 1 druhé odrážce rozhodnutí o šetření odpovídá tomu, co bylo nakonec uvedeno

v napadeném rozhodnutí proti žalobkyni. Porušení článku 82 ES vytýkané žalobkyni v napadeném rozhodnutí byla totiž spáchána v rámci jejích smluvních vztahů s částí jejích zákazníků a spočívala v podstatě v ujednáních o výhradnosti.

225 Mezi praktikami, o kterých se Komise domnívala, že vedly ke zneužití dominantního postavení vytýkaného v napadeném rozhodnutí, a praktikami, ohledně kterých dala svým zaměstnancům zmocnění k šetření v článku 1 druhé odrážce rozhodnutí o šetření, tak existuje věcná podobnost.

226 Jelikož některé skutečnosti, pro které byli zaměstnanci Komise zmocněni s cílem získat důkazy pokud jde o porušení článku 81 ES, byly stejné jako skutečnosti, které byly základem pro námitky zneužití dominantního postavení vytýkaného žalobkyni v napadeném rozhodnutí, nepřekročilo zabavení dokumentů rámec legality vytvořený rozhodnutím o šetření. Toto rozhodnutí totiž obsahuje podstatné náležitosti vyžadované v čl. 14 odst. 3 nařízení č. 17.

227 V důsledku toho je zjevné, že dokumenty použité v rámci napadeného rozhodnutí k odůvodnění námitek porušení článku 82 ES, nezávisle na tom, zda byly zabaveny v rámci šetření provedeného v dubnu 1989, nebo zda byly oznámeny v důsledku žádostí o informace zaslaných později žalobkyni na základě článku 11 nařízení č. 17, byly Komisí získány přípustným způsobem.

228 Z výše uvedeného rovněž vyplývá, že Komise oprávněně použila uvedené dokumenty jako důkazy v rámci napadeného rozhodnutí založeného na článku 82 ES.

229 Z dopisu Komise ze dne 22. května 1989 pouze vyplývá, že Komise potvrdila, že ustanovení článku 20 nařízení č. 17, ve znění použitelném v rozhodné době, se použijí na dokumenty shromážděné v průběhu šetření a že dotčené dokumenty nebudou užity

jako důkazy v rámci antidumpingového řízení. Komise tedy nezaujala stanovisko v tom smyslu, že šetření se týká pouze porušení článku 81 ES a že kvalifikace dotčených protiprávních jednání jako zneužití dominantního postavení není účelem šetření.

230 Je tedy třeba zamítnout šestou část druhého žalobního důvodu.

K osmé části, vycházející z porušení zásad nestrannosti, řádné správy a proporcionality

– Argumenty účastnic řízení

231 Žalobkyně tvrdí, že napadené rozhodnutí opakuje prakticky slovo od slova rozhodnutí přijaté o deset let dříve a nijak nezohledňuje běh času a důsledky zrušení rozhodnutí 91/297. Žalobkyně dále tvrdí, že jí Komise měla poskytnout úplný přístup ke spisu.

232 Napadené rozhodnutí je mimoto podle jejího názoru nepřiměřené, protože jeho účinkem bylo nové zahájení řízení dlouho po rozhodné době, takže je v každém případě zbaveno veškerého užitečného účinku.

233 Navíc žalobkyně tvrdí, že Komise neuvedla důvody, ze kterých považovala za účelné jí znovu postihnout „drakonickým rozhodnutím“, zatímco se vzdala přijetí nového rozhodnutí po zrušení rozhodnutí 91/297. Komise přesto nakládala jako s jedním

celkem s protiprávními jednáními, která vedla k vydání rozhodnutí 91/297, 91/298 a 91/299, která byla s ohledem na to koncipována. Tribunál tedy nemůže posoudit důvody rozhodnutí Komise přijmout nové rozhodnutí, jehož obsah je téměř totožný s obsahem rozhodnutí 91/299.

234 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

235 Žalobkyně pod zástěrkou údajného porušení zásad nestrannosti, řádné správy a proporcionality opakuje stejné argumenty, které již uplatnila, vycházející zejména z běhu času a z práva na přístup ke spisu, které Tribunál zkoumá na jiném místě.

236 Jediný nový prvek se týká nedostatku odůvodnění pokud jde o skutečnost, že Komise přijala nové rozhodnutí, jehož obsah byl téměř totožný jako obsah rozhodnutí 91/299. V tomto ohledu je přitom třeba konstatovat, že Komise odůvodnila svou volbu přijmout znovu rozhodnutí 91/299 v bodech 196 až 207 odůvodnění napadeného rozhodnutí, které jsou připojeny navíc k rozhodnutí 91/299. Žalobní bod uplatněný žalobkyní tedy není skutkově podložený.

237 V důsledku toho je třeba zamítnout osmou část druhého žalobního důvodu.

238 Z výše uvedeného vyplývá, že je třeba zamítnout druhý žalobní důvod v plném rozsahu, s výhradou přezkumu sedmé části, vycházející z porušení práva na přístup ke spisu, který bude proveden v rámci šestého žalobního důvodu.

Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nesprávného určení zeměpisného trhu

Argumenty účastnic řízení

239 S odkazem na ustálenou judikaturu Soudního dvora žalobkyně uvádí, že kritérium podílů na trhu, i když představuje důležitý prvek pro prokázání existence dominantního postavení, nikdy není samo o sobě rozhodné, především pokud jsou tyto podíly na trhu přiměřené výše. Je třeba rovněž vzít v úvahu ostatní faktory, jako zejména překážky vstupu na trh, vertikální integraci, finanční sílu, technologický předstih, vyrovnávací sílu zákazníků nebo strukturu nákladů.

240 Žalobkyně zpochybňuje, že Komise vzala v úvahu dimenzi Společenství relevantního zeměpisného trhu poté, co vyjmenovala různé prvky, které „všechny svědčí pro vnitrostátní dimenzi“. Kdyby Komise provedla předběžnou analýzu podmínek hospodářské soutěže, došla by k závěru, že rozsah trhu byl omezen na vnitrostátní území.

241 Nesprávnost posouzení Komise je potvrzena rozhodnutím „italského orgánu pro hospodářskou soutěž“ ze dne 10. dubna 1997, ve věci Solvay v. Sodi, ve které byl relevantní zeměpisný trh vymezen jako italský trh s uhličitanem sodným. Ve sdělení zveřejněném podle čl. 19 odst. 3 nařízení č. 17 týkajícím se žádosti o negativní atest nebo výjimky na základě čl. 81 odst. 3 [ES] (Věc IV/E-2/36.732 – Solvay-Sisecam)

(Úř. věst. 1999, C 272, s. 14) Komise rovněž uznala, že vymezení relevantního zeměpisného trhu bylo otázkou „zvláště složitou“ a že rozdělení podle vnitrostátních trhů nebylo již tak relevantní jako dříve.

242 Žalobkyně dále tvrdí, že se Komise dopustila nesprávného právního posouzení, když měla za to, že její sféra vlivu odpovídá kontinentální západní Evropě. Žalobkyně se totiž domnívá, že tato analýza byla založena na existenci dohody mezi ní a ICI, a jejím jediným cílem bylo dojít k závěru, že disponuje významným podílem na trhu, absolutně a relativně, na „zvoleném trhu“. Komise tedy nevzala v úvahu obvyklá kritéria umožňující vymezit přesně relevantní zeměpisný trh, a sice území, na kterém jsou podmínky trhu dostatečně homogenní pro všechny přítomné subjekty, které mezi sebou soutěží.

243 Žalobkyně rovněž tvrdí, že Komise tím, že neupřesnila důvody, které jí vedly k odklonu od její ustálené praxe pro vymezování relevantního zeměpisného trhu, řádně neodůvodnila napadené rozhodnutí.

244 Nadto se žalobkyně domnívá, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení, když zároveň rozhodla, že Benelux a Spojené království představují odlišné trhy a že Benelux a Portugalsko, kde byla skutečně v monopolním postavení, patří ke stejnému trhu.

245 Žalobkyně dodává, že v bodě 132 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla, že „tradiční trh společnosti Solvay pokrývá celé Společenství s výjimkou Spojeného království a Irska, kde z důvodu jejich protisoutěžních ustanovení byla situace hospodářské soutěže zcela odlišná“. Podle žalobkyně přitom Komise v žalobní odpovědi rozporným způsobem vysvětlila, že ICI a žalobkyně nebyly v postavení soutěžitelů, aby mohla vyloučit Spojené království a Irsko z relevantního zeměpisného trhu. Kromě toho Komise v napadeném rozhodnutí nezmínila podmínky hospodářské soutěže na

italském, španělském, portugalském, řeckém a dánském trhu, i když bez jakéhokoliv dalšího odůvodnění došla k závěru, že existují homogenní podmínky hospodářské soutěže na celém území kontinentální Evropy. Co se týče vnitrostátních podílů na trhu, upozorňuje žalobkyně, že nebyly vůbec homogenní, neboť podle toho, o jaký stát se jednalo, buď neexistovaly, nebo byly ve výši 15, 50, 80 nebo 100 %. Za těchto okolností žalobkyně žádá Tribunál, aby vyzval Komisi, aby vysvětlila, co ji vedlo k úvaze, že struktura trhu byla všude v kontinentální západní Evropě totožná.

246 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

Závěry Tribunálu

247 Podle ustálené judikatury je třeba při zkoumání, zda podnik zaujímá dominantní postavení ve smyslu čl. 82 prvního pododstavce ES, přikládat zásadní význam určení relevantního trhu a vymezení podstatné části společného trhu, kde by se daný podnik mohl případně dopustit zneužívání dominantního postavení, jež by bránilo účinné hospodářské soutěži (rozsudky Soudního dvora ze dne 26. listopadu 1998, Bronner, C-7/97, Recueil, s. I-7791, bod 32, a ze dne 23. května 2000, Sydhavnens Sten & Grus, C-209/98, Recueil, s. I-3743, bod 57).

248 V tomto ohledu je třeba připomenout, že vymezení trhu nehraje v rámci použití článku 81 ES stejnou roli, jako v rámci použití článku 82 ES. V rámci použití článku 82 ES je odpovídající vymezení relevantního trhu nezbytnou a předběžnou podmínkou pro posouzení údajně protisoutěžního chování, neboť před prokázáním existence zneužití dominantního postavení je třeba prokázat existenci dominantního postavení

na daném trhu, což předpokládá, že tento trh je předtím vymezen. Oproti tomu v rámci použití článku 81 ES je třeba popřípadě vymezit relevantní trh proto, aby bylo možno určit zda dohoda, rozhodnutí sdružení podniků nebo jednání ve vzájemné shodě mohou ovlivnit obchod mezi členskými státy a zda je jejich účelem nebo důsledkem vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na společném trhu (rozsudky Soudu ze dne 6. července 2000, Volkswagen v. Komise, T-62/98, Recueil, s. II-2707, bod 230, a ze dne 11. prosince 2003, Adriatica di Navigazione v. Komise, T-61/99, Recueil, s. II-5349, bod 27).

249 V systematice článku 82 ES může být zeměpisný trh vymezen jako území, na kterém se všechny hospodářské subjekty nacházejí v podobných podmínkách hospodářské soutěže pokud jde o dotčené výrobky. Není nijak nezbytné, aby objektivní podmínky hospodářské soutěže mezi hospodářskými subjekty byly dokonale homogenní. Postačuje, že jsou podobné nebo dostatečně homogenní (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. února 1978, United Brands a United Brands Continentaal v. Komise, 27/76, Recueil, s. 207, body 44 a 53, a rozsudek Soudu ze dne 22. listopadu 2001, AAMS v. Komise, T-139/98, Recueil, s. II-3413, bod 39). Pouze oblasti, ve kterých jsou objektivní podmínky hospodářské soutěže heterogenní, nemohou být z tohoto důvodu považovány za jediný trh (rozsudek Soudu ze dne 21. října 1997, Deutsche Bahn v. Komise, T-229/94, Recueil, s. II-1689, bod 92).

250 Z ustálené judikatury konečně vyplývá, že i když soud Společenství obecně vykonává úplný přezkum otázky, zda jsou splněny podmínky uplatnění pravidel hospodářské soutěže, či nikoliv, jeho přezkum komplexních hospodářských posouzení uskutečněných Komisí se nicméně musí omezit na ověření dodržení procesních pravidel a pravidel týkajících se odůvodnění, jakož i věcné správnosti skutkových zjištění, neexistence zjevně nesprávného posouzení a zneužití pravomoci (rozsudky Soudu ze dne 30. března 2000, Kish Glass v. Komise, T-65/96, Recueil, s. II-1885, bod 64, a ze dne 17. září 2007, Microsoft v. Komise, T-201/04, Sb. rozh. s. II-3601, bod 87).

251 V projednávané věci je třeba konstatovat, že Komise v části napadeného rozhodnutí, která je věnována dotčenému trhu, určila relevantní zeměpisný trh následovně:

„136. Výrobkovým trhem a dotčenou zeměpisnou oblastí, s ohledem na které musí být posuzována hospodářská síla společnosti Solvay, je tedy trh se sodou ve Společenství (s výjimkou Spojeného království a Irska).“

252 V odpovědi na písemnou otázku Tribunálu Komise zdůraznila, že další části napadeného rozhodnutí odkazují na stejný zeměpisný trh, jako je trh určený v bodě 136 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

253 Komise uvádí zejména body 8, 18 až 20, 23, 26, 36 až 38, 40 až 42, 43, 133, 137, 138, 188 a 191 odůvodnění, které odkazují na „západní Evropu“, „východní Evropu“, nebo na „Společenství“.

254 Kromě toho není určení zeměpisného trhu provedené v bodě 136 odůvodnění napadeného rozhodnutí v rozporu s ostatními body odůvodnění napadeného rozhodnutí. Z judikatury uvedené výše v bodě 249 totiž vyplývá, že postačuje, aby podmínky hospodářské soutěže byly podobné nebo dostatečně homogenní pokud jde o dotyčné výrobky. Několik vnitrostátních trhů tedy může v rámci uplatnění článku 82 ES tvořit společně jeden zeměpisný trh v případě, že objektivní podmínky hospodářské soutěže jsou dostatečně homogenní.

255 Navíc skutečnost, že výrobci mají tendenci soustřeďovat svůj prodej do členských států, kde mají výrobní kapacity, nevylučuje, že objektivní podmínky hospodářské soutěže mohou být dostatečně homogenní.

256 Každopádně vyplývá z přezkumu čtvrtého žalobního důvodu uplatněného žalobkyní (viz body 261 až 305 dále), že žalobkyně má dominantní postavení, že relevantní zeměpisný trh je určen jako Společenství, s výjimkou Spojeného království a Irska, nebo jako každý ze států, ve kterých jsou žalobkyni vytýkána porušení článku 82 ES na trhu s uhličitanem sodným.

257 Jak uvádí bod 147 odůvodnění napadeného rozhodnutí:

„[… I] kdyby byl každý z vnitrostátních trhů zvláště dotčených vylučovacím chováním společnosti Solvay považován za odlišný trh, byla by Solvay stále dominantní na každém z nich, a většina úvah uvedených výše se na ně rovněž vztahuje. “

258 Z podílů na trhu, které má žalobkyně, totiž vyplývá, že byla rovněž v dominantním postavení v každém ze států, kde se dopustila porušení článku 82 ES, která jsou jí vytýkána.

259 Z toho vyplývá, že i za předpokladu, že by Komise neurčila správně relevantní zeměpisný trh, nemohla by tato chyba mít určující vliv na výsledek. Taková chyba, i kdyby byla prokázána, by nemohla odůvodnit zrušení rozhodnutí Komise (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 14. května 2002, Graphischer Maschinenbau v. Komise, T-126/99, Recueil, s. II-2427, bod 49 a uvedená judikatura).

260 Třetí žalobní důvod je tudíž třeba zamítnout.

Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z neexistence dominantního postavení

Argumenty účastnic řízení

261 Žalobkyně zpochybňuje analýzu Komise, podle které její vlastní dokumenty potvrzují existenci dominantního postavení v západní Evropě.

262 Zaprvé se žalobkyně domnívá, že tvrzení Komise není skutkově podložené.

263 V tomto ohledu žalobkyně upozorňuje, že v bodě 147 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla, že i kdyby byl každý z vnitrostátních trhů zvláště dotčených vylučovacím chováním považován za odlišný trh, byla by žalobkyně stále dominantní na každém z nich.

264 Podle žalobkyně přitom její podíl na trhu na vnitrostátních trzích nebyl 70 %, a i když její podíl na trhu je významný, neukazuje na významný stupeň tržní síly. Během posuzovaného období tak její podíl na trhu dosáhl pouze 56,7 % v Beneluxu, 54,9 % ve Francii a 52,5 % v Německu. Žalobkyně rovněž tvrdí, že skutečnost, že je jediným výrobcem uhličitanu sodného vykonávajícím činnost v celém Společenství, není relevantní. Její celková výrobní kapacita v Evropě při neexistenci jakýchkoliv významných dodávek od jejích jednotlivých výrobních jednotek na ostatní vnitrostátní trhy, kde má výrobní jednotky, je rovněž nerelevantní. Na vnitrostátní úrovni jsou její výrobní kapacity srovnatelné s kapacitami jejích vnitrostátních soutěžitelů.

265 Stejně tak žalobkyně tvrdí, že ochrana, která jí byla poskytnuta antidumpingovými opatřeními, byla pouze relativní, jelikož dovozy pocházející z východního Německa do západního Německa nebyly podřízeny antidumpingovým clům ani jiným clům a režim aktivního zušlechťovacího styku každopádně umožnil výrobcům skla nakupovat od amerických výrobců a výrobců z východní Evropy významná množství uhličitanu sodného osvobozená od antidumpingových cel.

266 Žalobkyně dále tvrdí, že Komise měla zohlednit možnost zákazníků použít místo uhličitanu sodného louh sodný a skleněné střepy. Domnívá se totiž, že ve svých vztazích se zákazníky byla vystavena soutěžnímu tlaku způsobenému těmito výrobky.

267 Žalobkyně z toho vyvozuje, že neměla dominantní postavení na posuzovaných vnitrostátních trzích, které jsou jedinými, které lze připustit ze zeměpisného hlediska.

268 Navíc Komise podle žalobkyně nezohlednila značnou vyrovnávací kupní sílu, kterou disponovali někteří její zákazníci skláři. Komise totiž neověřila, v jaké míře byl objem odebraný těmito zákazníky nezbytný k jejímu dlouhodobému přežití, zejména z důvodu značných fixních nákladů v tomto těžkém průmyslu. Komise navíc neposoudila úlohu místních soutěžitelů ani vliv dovozů ze Spojených států a východní Evropy.

269 I za předpokladu, že by relevantní zeměpisný trh měl evropskou dimenzi, je analýza Komise podle názoru žalobkyně nepřesná a „nesprávně odůvodněná“. V tomto ohledu žalobkyně uplatňuje soutěžní tlak pocházející zaprvé od soutěžitelů ve Společenství patřících k velkým průmyslovým skupinám, zadruhé od amerických soutěžitelů a soutěžitelů z východní Evropy, kteří mohli nabídnout přitažlivé ceny, a zatřetí od zákazníků patřících rovněž k velkým skupinám.

270 Žalobkyně se rovněž dovolává rozporu mezi bodem 39 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle kterého hlavním nebezpečím pro ni nebyli ostatní evropští výrobci, ale americký uhličitan sodný, a bodem 53 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle kterého „její hlavní starostí bylo zachovat si své dominantní postavení na evropském trhu vůči neklidu malých výrobců, jakož i proti hrozbě, kterou pociťovala od dovozů z východní Evropy a Spojených států amerických". Tržní síla jejích soutěžitelů byla tím významnější, že jim Komise během svého šetření v letech 1980 a 1981 neuložila žádnou změnu jejich smluvních praktik, takže mohli chránit své zákazníky uzavíráním dlouhodobých smluv na celkovou potřebu.

271 Zadruhé žalobkyně tvrdí, že se Komise dopustila několika nesprávných právních posouzení, když došla v bodě 148 odůvodnění napadeného rozhodnutí k závěru, že zaujímala dominantní postavení během celého posuzovaného období.

272 V tomto ohledu žalobkyně především upozorňuje, že Komise nechala zcela bez povšimnutí kritérium vyrovnávací síly zákazníků, na které Soud odkázal ve svém rozsudku ze dne 10. března 1992, SIV a další v. Komise (T-68/89, T-77/89 a T-78/89, Recueil, s. II-1403). Stejně tak v rozhodnutí Komise ze dne 25. listopadu 1998, kterým se prohlašuje spojení podniků za slučitelné se společným trhem a dohodou o EHP (Věc IV/M.1225 – Enso/Stora) (Úř. věst. 1999, L 254, s. 9), byla přezkoumána otázka vyrovnávací kupní síly zákazníků na trhu s kartonem pro balení tekutin. Žalobkyně tvrdí, že z důvodu struktury výrobních nákladů, jelikož variabilní náklady byly malé ve vztahu k celkovým nákladům, jí mohli její zákazníci hrozit, že ztratí významnou nebo celou část svých dodávek. Žalobkyně se tedy domnívá, že Komise měla zkoumat, jestli byla schopna ve značné míře jednat nezávisle ve vztahu ke svým zákazníkům, či nikoliv.

273 Zatřetí žalobkyně namítá, že Komise neprovedla řádné odůvodnění napadeného rozhodnutí, když se zdržela toho, aby jednak uvedla, která kritéria mezi těmi, ke kterým přihlédla při posuzování jejího dominantního postavení na trhu Společenství, se použijí

k analýze jejího postavení na vnitrostátních trzích, a jednak konkrétně použila tato kritéria, pokud jde o podmínky převládající na uvedených trzích.

274 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

Závěry Tribunálu

275 Podle ustálené judikatury se dominantní postavení uvedené v článku 82 ES týká situace, v níž má podnik hospodářskou sílu, která mu umožňuje bránit zachování účinné hospodářské soutěže na relevantním trhu tím, že mu poskytuje možnost jednat do značné míry nezávisle na svých soutěžitelích, zákaznících a nakonec i spotřebitelích (rozsudky United Brands a United Brands Continentaal v. Komise, bod 249 výše, bod 65, a Microsoft v. Komise, bod 250 výše, bod 229). Takové postavení na rozdíl od monopolní nebo téměř monopolní situace nevylučuje existenci určité hospodářské soutěže, ale dává podniku, který takové postavení má, možnost, ne-li určovat, pak alespoň značně ovlivňovat podmínky, za kterých se taková hospodářská soutěž rozvíjí, a v každém případě možnost chovat se do značné míry tak, že na ni nemusí brát ohled, aniž by mu přitom tento postoj uškodil (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 1979, Hoffmann-La Roche v. Komise, 85/76, Recueil, s. 461, bod 39).

276 Existence dominantního postavení vyplývá obecně ze souhrnu několika faktorů, které samy o sobě nejsou nezbytně určující (rozsudek United Brands a United Brands Continentaal v. Komise, bod 249 výše, bod 66). Přezkum existence dominantního postavení na relevantním trhu se provádí tak, že se nejprve přezkoumá jeho struktura a poté soutěžní situace na uvedeném trhu (viz v tomto smyslu rozsudek United Brands a United Brands Continentaal v. Komise, bod 249 výše, bod 67).

277 Velmi vysoké tržní podíly jsou samy o sobě, kromě výjimečných okolností, důkazem existence dominantního postavení. Velmi vysoký tržní podíl totiž podniku, který takový podíl po určitou dobu drží, poskytuje z hlediska objemu výroby a nabídky, které představuje – aniž by držitelé znatelně nižších podílů mohli urychleně uspokojit poptávku těch podniků, které by chtěly odejít od podniku s největším tržním podílem – sílu, která z něj činí nevyhnutelného partnera a která mu již z toho důvodu, přinejmenším po relativně dlouhou dobu, zajišťuje nezávislost jednání typickou pro dominantní postavení (rozsudek Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 275 výše, bod 41, a rozsudek Soudu ze dne 23. října 2003, Van den Bergh Foods v. Komise, T-65/98, Recueil, s. II-4653, bod 154).

278 Tak 70 až 80% podíl na trhu představuje sám o sobě jasný náznak existence dominantního postavení (viz v tomto smyslu rozsudky Soudu ze dne 12. prosince 1991, Hilti v. Komise, T-30/89, Recueil, s. II-1439, bod 92, a ze dne 30. září 2003, Atlantic Container Line a další v. Komise, T-191/98, T-212/98 až T-214/98, Recueil, s. II-3275, bod 907).

279 Stejně tak podle judikatury Soudního dvora představuje 50% podíl na trhu sám o sobě, až na výjimečné okolnosti, důkaz existence dominantního postavení (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 3. července 1991, AKZO v. Komise, C-62/86, Recueil, s. I-3359, bod 60).

280 V projednávané věci Komise v bodě 137 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedla, že žalobkyně měla podíl na trhu „kolem 70 % v západní Evropě“, a to „během celého posuzovaného období“.

281 V žalobě žalobkyně nepopírá, že měla velmi významný podíl na trhu, za předpokladu, že by trh měl rozsah Společenství. Uvádí tak, že pokud je trh evropský, její podíl na trhu se pohyboval mezi 60 a 70 %.

282 Z údajů předložených žalobkyní, které Komise nezpochybnila, rovněž vyplývá, že žalobkyni v roce 1988 patřilo zejména 52,5 % německého trhu, 96,9 % rakouského trhu, 82 % belgického trhu, 99,6 % španělského trhu, 54,9 % francouzského trhu, 95 % italského trhu, 14,7 % nizozemského trhu a 100 % portugalského trhu.

283 Z držení takových podílů na trhu vyplývá, že až na výjimečné okolnosti v projednávané věci měla žalobkyně dominantní postavení buď na trhu Společenství, nebo na jednotlivých vnitrostátních trzích, na kterých se dopustila porušení článku 82 ES, která jsou jí vytýkána, za předpokladu, že by musel být takto vymezen zeměpisný trh.

284 V bodě 138 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uplatňuje různé poznatky, které doplňují její přezkum podílů žalobkyně na trhu, a ukazují na existenci jejího dominantního postavení.

285 Jelikož z podstaty věci tyto poznatky nemohou souviset s výjimečnými okolnostmi umožňujícími mít za to, že žalobkyně nemá dominantní postavení, není namístě přezkoumat jejich kritiku žalobkyní.

286 Žalobkyně dále uplatňuje tři argumenty, které je třeba analyzovat za účelem určení, zda v projednávané věci existovaly takové výjimečné okolnosti ve smyslu judikatury Soudního dvora.

287 Zaprvé žalobkyně uplatňuje značný soutěžní tlak pocházející od podniků ze Společenství a mimo Společenství.

288 V tomto ohledu je nejprve třeba připomenout, že existence určitého stupně hospodářské soutěže nevylučuje existenci dominantního postavení na relevantním trhu.

289 Kromě toho je třeba upozornit, že co se týče soutěžitelů ze Společenství, nepředkládá žalobkyně žádný přesný důkaz na podporu své argumentace.

290 Z číselných údajů předložených v žalobě samotnou žalobkyní každopádně vyplývá, že se Komise nedopustila zjevně nesprávného posouzení, když konstatovala, v bodě 138 odůvodnění napadeného rozhodnutí, existenci vysokého podílu žalobkyně na trhu v Beneluxu, Francii a Německu, jakož i její monopolní nebo téměř monopolní postavení v Itálii, Španělsku a Portugalsku.

291 Co se týče soutěžitelů mimo Společenství, žalobkyně tvrdí, že dovozy z východní Evropy dosahovaly 8 % celkového prodeje v západním Německu, což je procento, které Komise nezpochybňuje. Ať již má zeměpisný trh rozsah Společenství nebo vnitrostátní rozsah, takové procento však neumožňuje dojít k závěru o neexistenci dominantního postavení žalobkyně na relevantním trhu.

292 Co se týče amerických dovozů, bod 31 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvádí, že až do roku 1990 dosahovaly dodávky amerických výrobců v západní kontinentální Evropě celkově pouze 40 000 tun, a to téměř všechny v režimu aktivního zušlechťovacího styku.

293 Jak přitom správně zdůrazňuje Komise, i za předpokladu, že by toto množství bylo dosaženo v jednom roce, představovalo by pouze zhruba 0,07 % celkové spotřeby

uhličitanu sodného ve Společenství, která dosahovala v roce 1989 zhruba 5,5 milionů tun. Takový podíl na trhu nelze považovat za významný.

294 Konečně tvrzení žalobkyně, podle kterého její zákazníci hrozili, že použijí režim aktivního zušlechťovacího styku, aby se zásobili u amerických výrobců a výrobců z východní Evropy, není podloženo žádným důkazem. Tento argument je každopádně nerelevantní, neboť pouhá skutečnost, že zákazníci užívají takové hrozby, nemůže představovat výjimečnou okolnost vylučující dominantní postavení.

295 Zadruhé žalobkyně uplatňuje možnost zastoupení uhličitanu sodného louhem sodným a skleněnými střepy, což podle ní vytvářelo soutěžní tlak v jejím vztahu se zákazníky.

296 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že v bodech 139 až 145 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise přistoupila k podrobné analýze stupně možného zastoupení uhličitanu sodného louhem sodným a konstatovala, že v praxi možnosti zastoupení nepředstavují s ohledem na tržní sílu žalobkyně významné omezení. V žalobě žalobkyně nepředkládá žádný důkaz, který by mohl vyvrátit tuto analýzu.

297 Co se týče skleněných střepů, uvedla Komise v bodě 144 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že potřeba sody pro výrobu dutého skla může být až o 15 % snížena užitím skleněných střepů. Tento údaj žalobkyně nezpochybňuje. Komise rovněž připustila, že je možné, že používání skleněných střepů snižuje závislost zákazníků na dodavateli sody obecně, aniž by nicméně snížilo schopnost silného výrobce sody vyloučit malé výrobce. Je tedy třeba na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, dojít k závěru, že Komise zohlednila tuto možnost zastoupení uhličitanu sodného skleněnými střepy.

298 Za těchto okolností žalobkyně neprokázala, že se Komise dopustila zjevně nesprávného posouzení, když došla k závěru, že možnosti zastoupení nepředstavují významný tlak s ohledem na tržní sílu žalobkyně.

299 Zatřetí žalobkyně tvrdí, že Komise měla vzít v úvahu soutěžní tlak vyvolávaný jejími zákazníky.

300 Podle číselných údajů předložených samotnou žalobkyní a potvrzených Komisí nicméně celková produkce žalobkyně v Evropě v rozhodné době byla řádově 3,7 milionů tun a celkový prodej v Evropě řádově 3,1 milionů tun.

301 V bodě 42 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla, že hlavním zákazníkem žalobkyně byla skupina Saint-Gobain, se kterou uzavřela smlouvy na dobu neurčitou v několika členských státech, které se týkaly prodejů více než 500 000 tun ročně v západní Evropě.

302 V důsledku toho podíl prodeje žalobkyně Saint-Gobain, jejímu největšímu zákazníkovi, představuje zhruba 14 % její produkce a 16 % jejích prodejů v Evropě.

303 Tedy i za předpokladu, že by Komise musela vzít v úvahu kritérium vyrovnávací síly zákazníků žalobkyně, vyplývá z procent uvedených výše, že ani Saint-Gobain, ani jiný z jejích zákazníků nebyl schopen vyrovnat její tržní sílu.

304 Závěrem, argumenty vznesené žalobkyní neumožňují připustit existenci výjimečných okolností, které by uvedly v pochybnost konstatování, že byla v dominantním postavení na relevantním trhu.

305 V důsledku toho je třeba zamítnout čtvrtý žalobní důvod.

K pátému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z neexistence zneužití dominantního postavení

306 Pátý žalobní důvod se skládá z pěti částí, týkajících se slev z limitního objemu, slevy „pro skupinu" poskytnuté společnosti Saint-Gobain, výhradních dohod, konkurenčních doložek a diskriminační povahy praktik vytýkaných žalobkyni.

K první části, týkající se slev z limitního objemu

– Argumenty účastnic řízení

307 Žalobkyně tvrdí, že nezavedla obecnou věrnostní politiku. V tomto ohledu měly strategické záznamy uvedené v bodech 53 až 55 odůvodnění napadeného rozhodnutí souvislost s vůlí zvýhodnit zákazníky, kteří se zavázali na určitou dobu, což bylo hospodářsky odůvodněné. Cílem bylo odměnit hospodářskou výhodu, kterou získala žalobkyně z ujištění, že její výrobní kapacity budou využity na omezenou, ale určitou dobu, maximálně dva roky, což bylo výslovně povoleno Komisí v roce 1981.

308 Skutečnost, že poskytnuté slevy se týkají limitního objemu, je odůvodněna zvláštní strukturou nákladů výroby uhličitanu sodného. Variabilní náklady totiž představují velmi malou část celkových nákladů. Během vyjednávání a stanovení prodejních cen uhličitanu sodného na začátku roku byly vzaty v úvahu všechny celkové náklady rozložené podle objemu, který se zákazníci zavázali odebrat. Co se týče dodatečných množství případně zakoupených zákazníky v průběhu provádění dohody, upozorňuje žalobkyně, že měla větší rozhodovací prostor při stanovení cen a při určení částky slevy poskytované dotyčnému zákazníkovi, protože fixní náklady byly již pokryty fixními množstvími.

309 Žalobkyně zvláště tvrdí, že Komise nepřesně posoudila účinky plynoucí z údajných věrnostních slev poskytnutých německým národním ředitelstvím jejím německým zákazníkům. Komise totiž měla nesprávně za to, že ostatní výrobci uhličitanu sodného byli soutěžiteli, pouze pokud jde o limitní objem. Podle žalobkyně však její soutěžitelé, kteří si přáli prodávat jejím zákazníkům, kteří využívali slev na limitní objem, mohli navrhnout dodání množství překračujícího limitní objem nebo i celkovou výši jejich potřeb, což by jim také umožnilo nabídnout soutěžní průměrné ceny. Komise dále nepřezkoumala výrobní kapacity svých soutěžitelů a jejich strukturu nákladů v dané době.

310 Nadto se žalobkyně domnívá, že délka trvání dohod, která byla omezena na dva roky, umožňovala jejím soutěžitelům v krátké době zpochybnit její postavení. S ohledem na vyjednávací sílu jejích zákazníků jim bylo dokonce umožněno, aby v průběhu smluvního období uvedli v pochybnost svůj „množstevní závazek“.

311 V důsledku toho byl systém slev zavedený v projednávané věci v souladu s judikaturou Soudního dvora, která povoluje systémy slev, pokud jsou odůvodněny hospodářskou protihodnotou.

312 Žalobkyně dále odkazuje na nařízení Komise (ES) č. 823/95 ze dne 10. dubna 1995 o uložení prozatímního antidumpingového cla z dovozu uhličitanu sodného pocházejícího ze Spojených států amerických (Úř. věst. L 83, s. 8) a vyvozuje z něho, že systém slev na nadlimitní objem měl v Evropě velmi omezený účinek, jelikož byl tento systém uplatňován výlučně na malá množství na určitých trzích.

313 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

314 Podle ustálené judikatury je pojem „zneužití“ pojmem objektivním, který se vztahuje na chování podniku v dominantním postavení, které může ovlivnit strukturu trhu, na němž je – právě v důsledku přítomnosti tohoto podniku – stupeň hospodářské soutěže již oslabený a jehož účinkem je bránění, za použití prostředků odlišných od těch, jež jsou používány při běžné soutěži výrobků nebo služeb na základě plnění hospodářských subjektů, zachování stupně hospodářské soutěže, který ještě na trhu existuje, anebo rozvoji této hospodářské soutěže (rozsudek Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 275 výše, bod 91, a rozsudek Soudu ze dne 14. prosince 2005, General Electric v. Komise, T-210/01, Sb. rozh. s. II-5575, bod 549).

315 I když konstatování existence dominantního postavení samo o sobě neznamená žádnou výtku vůči dotyčnému podniku, má nicméně tento podnik bez ohledu na příčiny takového postavení zvláštní odpovědnost za to, že jeho chování nebude na újmu účinné a nenarušené hospodářské soutěži na společném trhu (rozsudek Soudního dvora ze dne 9. listopadu 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin v. Komise, 322/81, Recueil, s. 3461, bod 57, a rozsudek Microsoft v. Komise, bod 250 výše, bod 229). Stejně tak, i když existence dominantního postavení nezbavuje podnik, který má toto postavení, práva chránit vlastní obchodní zájmy, pokud jsou ohroženy, a i když je tento podnik oprávněn v přiměřené míře činit úkony, které považuje za vhodné, aby chránil své zájmy, takové chování nelze nicméně povolit, když má za cíl posílit toto dominantní

postavení a zneužívat jej (rozsudek United Brands a United Brands Continentaal v. Komise, bod 249 výše, bod 189, a rozsudek Soudu ze dne 30. září 2003, Michelin v. Komise, T-203/01, Recueil, s. II-4071, bod 55).

316 Co se týče konkrétněji poskytování slev podnikem v dominantním postavení, vyplývá z ustálené judikatury, že věrnostní sleva, která je poskytnuta jako protihodnota za závazek zákazníka, že se bude zásobovat výhradně nebo téměř výhradně u podniku v dominantním postavení, je v rozporu s článkem 82 ES. Taková sleva má totiž prostřednictvím poskytnutí finanční výhody zabránit tomu, aby se zákazníci zásobovali u soutěžících výrobců (rozsudek Soudního dvora ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie a další v. Komise, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663, bod 518, a rozsudek Michelin v. Komise, bod 315 výše, bod 56).

317 Systém slev, který má na trhu účinek uzavření, bude považován za odporující článku 82 ES, pokud je uplatňován podnikem v dominantním postavení. Z tohoto důvodu Soudní dvůr rozhodl, že sleva vázaná na uskutečnění nákupu porušuje článek 82 ES (rozsudek Michelin v. Komise, bod 315 výše, bod 57).

318 Systémy množstevních slev vázaných výlučně na objem nákupů uskutečněných u podniku v dominantním postavení nejsou obecně považovány za systémy s účinkem uzavření zakázaným článkem 82 ES. Pokud se totiž zvýšení poskytnutého množství odrazí v nižší ceně pro poskytovatele, je poskytovatel oprávněn převést toto snížení na zákazníka prostřednictvím výhodnější ceny. Má se tedy za to, že množstevní slevy odrážejí zisky z efektivity a úspor z rozsahu dosažené podnikem v dominantním postavení (rozsudek Michelin v. Komise, bod 315 výše, bod 58).

319 Z toho vyplývá, že systém slev, jejichž výše roste v závislosti na koupeném objemu, neporušuje článek 82 ES, ledaže kritéria a podmínky poskytnutí slev ukazují, že systém

není založen na hospodářsky odůvodněné protihodnotě, ale má bránit, jako u věrnostních a cílových slev, tomu, aby se zákazníci zásobovali u soutěžících výrobců (rozsudky Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 275 výše, bod 90, a Michelin v. Komise, bod 315 výše, bod 59).

320 Pro určení případné zneužívající povahy systému množstevních slev je tedy třeba posoudit veškeré okolnosti, a zejména kritéria a podmínky poskytování slev, a přezkoumat, zda slevy tím, že poskytují výhodu, která není založena na žádném hospodářském plnění, které by ji odůvodnilo, směřují k tomu, aby byla kupujícímu odebrána nebo omezena možnost vybrat si zdroje zásobování, aby bylo zabráněno přístupu soutěžitelů na trh, aby byly uplatňovány rozdílné podmínky vůči obchodním partnerům při plnění stejné povahy nebo aby bylo posíleno dominantní postavení narušenou hospodářskou soutěží (rozsudky Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 275 výše, bod 90, a Michelin v. Komise, bod 315 výše, bod 60).

321 V projednávané věci, v části napadeného rozhodnutí věnované chování žalobkyně směřujícímu k vyloučení hospodářské soutěže odkazuje Komise nejprve v bodech 53 až 55 napadeného rozhodnutí na obchodní politiku žalobkyně po roce 1982.

322 V tomto ohledu se Komise opírá o dva záznamy o strategii z roku 1988, podle kterých žalobkyně zamýšlela získat si věrnost zákazníků poskytnutím smluvních slev.

323 V bodech 56 až 80 napadeného rozhodnutí Komise dále přezkoumala systém slev zavedený žalobkyní v Německu a Francii.

324 Komise zejména uvedla následující:

„Kromě obvyklých množstevních slev na základní objem pro velkoobchodní zákazníky Solvay od roku 1982 poskytovala v Německu dvě další formy slev:

– slevu z limitního objemu, zvanou ‚Spitzenrabatt', která byla téměř vždy stanovena na 20 % tabulkové ceny,

– zvláštní roční platbu šekem [až do výše 3,4 milionu [německých marek] (DEM) v jednom případě] za podmínky, že se zákazník zásobuje [u] Solvay ve výši své celkové potřeby nebo její podstatné části.

[…]

V případě společnosti Vegla, která byla součástí skupiny Saint-Gobain a byla hlavním zákazníkem Solvay v Německu, tak fungoval systém slev v roce 1989 následovně:

1) na základní smluvní objem 85 000 tun sleva ve výši 10 %;

2) pro ‚limitní' objem 43 000 tun sleva ve výši 20 %;

3) šek odpovídající limitnímu objemu v hodnotě 3 349 000 DEM.

[…]

Ve většině případů, jako v případě Vegla, upevňoval systém slev postavení společnosti Solvay jako výhradního dodavatele. Nicméně cílem tohoto systému bylo rovněž udržet dominantní podíl Solvay na trhu, pokud zákazníci zastávali politiku rozdělování své činnosti mezi dva dodavatele. Flachglas, druhá zákaznice Solvay v Německu, rozdělovala své činnosti zhruba v poměru 70 ke 30 mezi Solvay a M & W. Od roku 1983 cenové podmínky používané Solvay pro Flachglas stanovily množstevní slevu 8,5 % pro všechna množství až do výše 70 kilotun, 20 % na limitní objem, jakož i šek v hodnotě 500 000 až 750 000 DEM. Tato dodatečná sleva šekem znamená, že skutečná cena veškerého limitního objemu nad 70 kilotun byla (podle množství) pouze 250 nebo 260 DEM za tunu. Pro druhého dodavatele bylo krajně obtížné napadnout ‚podstatnou' část zásobování drženou Solvay, která (jak vyplývá z vlastních dokumentů Solvay) byla chráněna ‚hrází' slev. I kdyby druhý dodavatel byl schopen vyrovnat účtovanou cenu 322,40 DEM (tabulková cen –20 %), bylo by vysoce nepravděpodobné, že by se zákazník vystavil nebezpečí ztráty šeku podstatné hodnoty, jehož platba byla podle všech důkazů podřízena jeho nákupem od Solvay příslušného objemu navíc k základnímu smluvnímu objemu. Dokumenty získané od Matthes & Weber potvrzují, že bylo pro tuto společnost nemožné prolomit se do podílu zásobování Flachglas, který držela Solvay."

325 Žalobkyně nezpochybňuje v žádném okamžiku důkazy vůči ní pokud jde o systém slev zavedený ve Francii. Odkazuje totiž pouze na systém zavedený v Německu.

326 Je tedy třeba pouze přezkoumat, zda systém slev zavedený žalobkyní v Německu představuje systém množstevních slev, kterým dodavatel převádí na své zákazníky úspory z rozsahu získané díky jejich kupním závazkům, nebo systém věrnostních slev,

který navíc není založen na žádném hospodářském plnění, které by jej odůvodňovalo, a jehož cílem je omezit zákazníkům žalobkyně výběr jejich zásobovacích zdrojů.

327 V tomto ohledu žalobkyně nezpochybňuje existenci a obsah dvou záznamů o strategii z roku 1988, ale namítá, že jejich cílem bylo zvýhodnit zákazníky, kteří se zavázali na určitou dobu, což bylo hospodářsky odůvodněné.

328 Podle ustálené judikatury je třeba posoudit veškeré okolnosti, a zejména kritéria a podmínky poskytování slev.

329 Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že na rozdíl od množstevní slevy vázané pouze na objem nákupu nebyla stanovena žádná progresivita v sazbách slev poskytovaných na základní a limitní množství, jelikož systém předpokládal přechod ze sazby zhruba 7 až 10 % používané na základní množství na sazbu 20 % poskytovanou na limitní množství, což byla částka krom toho doplněná poskytnutím zvláštní platby šekem.

330 Navíc se sazba 20 % začala používat až od okamžiku, kdy zákazník objednal u žalobkyně množství dodatečná k těm, které byly stanoveny smluvně, nezávisle na absolutní výšce těchto smluvních množství, jak vyplývá z bodu 160 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

331 Ke snížení cen tedy nedocházelo postupně v závislosti na množstvích stanovených smluvně, ale pouze když množství dosáhla určitého prahu stanoveného na úrovni blízké potřebám určeným v průběhu vyjednávání smlouvy. V systému množstevních slev se však musí zvýhodnění odrazit na ceně základního objemu v závislosti na koupeném množství.

332 Kumulativní použití těchto slev mělo za důsledek, že jednotková cena nabízená pro limitní množství byla citelně nižší než průměrná cena placená zákazníkem za základní množství stanovená smluvně, jak zdůrazňuje Komise v bodech 61 a 62 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

333 V důsledku toho byli zákazníci podněcováni, aby se zásobovali u žalobkyně rovněž objemy překračujícími smluvní množství, jelikož jiní poskytovatelé mohli stěží nabídnout pro tyto objemy soutěžní ceny v porovnání s cenami nabízenými žalobkyní (body 63 až 66 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

334 Krom toho v souladu s rozsudkem Michelin v. Komise, bod 315 výše (body 107 až 109), by žalobkyně musela prokázat, že její systém slev je objektivně hospodářsky odůvodněný. Žalobkyně však v tomto ohledu žádný neposkytuje konkrétní údaj. Pouze uvádí, že se jednalo o odměnění hospodářské výhody, kterou získala díky ujištění, že budou využity její výrobní kapacity.

335 Taková argumentace je příliš obecná a nemůže představovat odůvodnění umožňující konkrétně vysvětlit výběr použitých sazeb slev.

336 Navíc věrnostní povaha zavedeného systému slev vyplývá z písemných důkazů přezkoumaných v bodech 68 až 71 odůvodnění napadeného rozhodnutí, které nebyly žalobkyní zpochybněny.

337 Navíc, pokud jde o antidumpingové řízení, je odvolání se na nařízení č. 823/95 nerelevantní, neboť bylo přijato ve zcela odlišném právním rámci.

338 Konečně, i za předpokladu, že by slevy byly použity pouze na malá množství, vyplývá z judikatury, že pro účely prokázání porušení článku 82 ES stačí prokázat, že zneužívající jednání podniku v dominantním postavení směřuje k omezení hospodářské soutěže nebo jinými slovy, že jednání má nebo může mít takový účinek (rozsudek Michelin v. Komise, bod 315 výše, bod 239).

339 To je přitom případ systému slev na limitní objem zavedeného žalobkyní v Německu v projednávané věci.

340 Závěrem je třeba konstatovat, že žalobkyně neprokázala, že se Komise dopustila nesprávného posouzení, když došla k závěru, že účelem systému slev, který zavedla v Německu, bylo zajistit si věrnost zákazníků a že tento systém mohl mít vylučovací účinek na hospodářskou soutěž.

341 Je tedy nutno zamítnout první část pátého žalobního důvodu.

Ke druhé části, týkající se slevy „pro skupinu“ poskytnuté společnosti Saint-Gobain

– Argumenty účastnic řízení

342 Žalobkyně tvrdí, že tajný protokol uzavřený se společností Saint-Gobain nepředstavuje výhradní nebo téměř výhradní smlouvu, neboť dodává pouze zhruba 67 % celkové potřeby společnosti Saint-Gobain v Evropě.

343 Žalobkyně tvrdí, že se dodávky uskutečňovaly na vnitrostátní úrovni z důvodů vycházejících z hospodářské reality, a sice hlavně z dopravních nákladů. Kromě toho byla sleva 1,5 % poskytnuta na množství skutečně koupená vnitrostátními dceřinými společnostmi a na žádost Saint-Gobain. Jednalo se o dodatečnou množstevní slevu, která byla omezena na mírnou úroveň s cílem zabránit všem rozporům s pravidly hospodářské soutěže Společenství.

344 Žalobkyně dodává, že tato sleva nebyla počítána ve vztahu k celkové výši nákupů skupiny. Základem slevy pro každou dceřinou společnost společnosti Saint-Gobain byla prodejní cena pro tuto společnost, vynásobená prodeji učiněnými ve vztahu k této společnosti. V důsledku toho byla sleva vázána na nákupy, které se dceřiné společnosti Saint-Gobain zavázaly uskutečnit přímo u jednotlivých národních ředitelství žalobkyně.

345 Žalobkyně dále upozorňuje, že po přijetí rozhodnutí 91/299 Komise akceptovala smlouvu, kterou uzavřela se skupinou Saint-Gobain v roce 1994, na základě které společnosti skupiny Saint-Gobain požívaly zvýhodněných podmínek pokud jde o dodávky uhličitanu sodného s ohledem na skutečnost, že délka trvání smlouvy byla tři roky a smlouva nebyla prodloužena.

346 Konečně žalobkyně tvrdí, že tajný protokol, který uzavřela se skupinou Saint-Gobain, nebránil národním dceřiným společnostem Saint-Gobain, aby používaly hrozeb za účelem vyjednání výhodnějších smluvních podmínek nebo zrušily smlouvu jako v případě společnosti Saint-Gobain France.

347 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

348 V bodě 161 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla, že tajný protokol byl určen k tomu, aby bylo potvrzeno postavení žalobkyně jako výhradního nebo téměř výhradního dodavatele společnosti Saint-Gobain v západní Evropě, s výjimkou Francie.

349 Je třeba konstatovat, že žalobkyně nezpochybňuje existenci tohoto tajného protokolu ani obsah ustanovení č. 4 uvedeného protokolu, které znělo následovně:

„V rámci tohoto protokolu Solvay poskytuje Saint-Gobain dodatečnou slevu 1,5 % počítanou na veškeré nákupy uhličitanu sodného Saint-Gobain od společnosti Solvay v Evropě."

350 Žalobkyně tvrdí, že tato sleva představuje dodatečnou množstevní slevu přiznanou v závislosti na nákupech dceřiných společností skupiny Saint-Gobain u jejích jednotlivých národních ředitelství.

351 Pokud jde o Komisi, tvrdí, že sleva 1,5 % nepředstavovala množstevní slevu, jelikož každá z dceřiných společností Saint-Gobain dostávala slevu, která nebyla výlučně vázána na množství zakoupená jí samotnou, ale závisela rovněž na množstvích zakoupených ostatními dceřinými společnostmi. Jelikož byla počítána podle výkonu celé skupiny, bylo předmětem a účinkem této slevy, která neodpovídala hospodářské výhodě spojené s dodaným množstvím, zajistit si věrnost celé skupiny, a tedy představovala věrnostní slevu.

352 V tomto ohledu tedy vyplývá ze samotného znění ustanovení č. 4 tajného protokolu, že sleva byla počítána na „celkové nákupy“ uhličitanu sodného Saint-Gobain od žalobkyně v Evropě.

353 Když Tribunál vyzval písemnou otázkou v rámci organizačních procesních opatření žalobkyni, aby upřesnila svou argumentaci, spokojila se žalobkyně s tvrzením, že sleva nebyla „jak by bylo možno usoudit z protokolu“ počítána nebo poskytována z celkové výše všech nákupů Saint-Gobain od ní v Evropě.

354 Jelikož neexistují žádné důvody, které by mohly vyvrátit doslovný výklad ustanovení článku 4 tajného protokolu, je třeba mít za to, že sleva 1,5 %, poskytovaná nezávisle na jakýchkoliv důvodech souvisejících s hospodářskými výhodami, jako je efektivita a úspory z rozsahu, kterou by každá dceřiná společnost Saint-Gobain získávala z důvodu svých vlastních nákupů uhličitanu sodného, představovala věrnostní slevu.

355 Žalobkyně ještě upozorňuje, že velmi mírná výše slevy umožnila vyhnout se všem protisoutěžním účinkům. V tomto ohledu postačuje konstatovat, že sleva, i když je mírná, má vliv na podmínky hospodářské soutěže.

356 Co se týče skutečnosti, že Komise akceptovala uzavření smlouvy, podle které Saint-Gobain požívala zvýhodněných podmínek poskytnutých žalobkyní, postačuje konstatovat, že dopis Komise, předložený žalobkyní, uvádí, že „použití článku [82] Smlouvy nemůže být vyloučeno“.

357 Konečně, pokud jde o argument, podle kterého tajný protokol nebránil národním dceřiným společnostem Saint-Gobain použít hrozeb pro vyjednání výhodnějších smluvních podmínek nebo dokonce zrušit smlouvu jako v případě společnosti Saint-

-Gobain France, nepředkládá žalobkyně žádný důkaz na podporu tohoto tvrzení. Každopádně je tento argument nerelevantní, neboť se nevztahuje k výjimečné okolnosti odůvodňující chování kvalifikované jako zneužití dominantního postavení.

358 V důsledku toho je namístě konstatovat, že Komise měla správně za to, že sleva „pro skupinu“ poskytnutá Saint-Gobain je v rozporu s článkem 82 ES.

359 V důsledku toho je třeba zamítnout druhou část pátého žalobního důvodu.

Ke třetí části, týkající se výhradních dohod

– Argumenty účastnic řízení

360 Žalobkyně tvrdí, že pokud jde o výslovné výhradní dohody uzavřené s různými podniky, vyvodila Komise nesprávně z různých dokumentů, že někteří z jejích zákazníků byli nuceni akceptovat, že se budou zásobovat výhradně u dotyčného národního ředitelství.

361 Pokud jde o faktická výhradní práva, žalobkyně upozorňuje, že ze spisu nevyplývá, že stanovila ve smlouvě množství k dodání tak, že se předběžně ujistila, že toto množství se blíží celkové potřebě zákazníka. Krom toho bylo určení těchto množství zcela oprávněné s ohledem na nedostatek skladové kapacity zákazníků a nutnost pravidelných a stálých dodávek uhličitanu sodného.

362 Navíc žalobkyně tvrdí, že postoj Komise byl rozporný. Na jednu stranu Komise v roce 1981 povolila nahrazení existujících smluv smlouvami s maximální délkou trvání dva roky nebo smlouvami na dobu neurčitou stanovícími výpovědní lhůtu dvou let. Na druhou stranu má Komise v současné době za to, že tato délka trvání je nadměrná.

363 Konečně žalobkyně tvrdí, že ostatně jak Glaverbel, tak Saint-Gobain vypověděly v průběhu posuzovaného období svou smlouvu s ní pokud jde o Francii.

364 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

365 Podle ustálené judikatury je pro podnik nacházející se v dominantním postavení na trhu skutečnost vázat kupující – byť i na jejich žádost – povinností nebo slibem zásobit se celkově nebo pro podstatnou část jejich potřeb výhradně u uvedeného podniku, zneužitím dominantního postavení ve smyslu článku 82 ES bez ohledu na to, zda je předmětná povinnost stanovena bez dalších podmínek nebo je její protihodnotou poskytnutí slevy. Totéž platí, když uvedený podnik, aniž by vázal kupující formální povinností, používá na základě dohod uzavřených s těmito kupujícími nebo jednostranně systém věrnostních slev, tj. slev podmíněných tím, že se zákazník zásobí celkově nebo pro podstatnou část svých potřeb – bez ohledu na to, je-li objem jeho nákupů vysoký nebo nízký – výhradně u podniku s dominantním postavením (rozsudek Hoffmann-Laroche v. Komise, bod 275 výše, bod 89). Závazky výhradního zásobování této povahy, ať již jejich protihodnotou jsou či nejsou slevy nebo poskytování věrnostních slev, které mají odběratele přimět k výlučnému odběru u podniku s dominantním postavením, jsou neslučitelné s cílem nenarušené hospodářské soutěže na společném trhu, protože nespočívají na hospodářském plnění odůvodňujícím tuto povinnost nebo tuto výhodu, ale směřují k tomu, že

kupujícímu je odebrána nebo omezena možnost výběru pokud jde o zdroje zásobování a k tomu, že je ostatním výrobcům znemožněn přístup na trh (rozsudek Hoffmann-Laroche v. Komise, bod 275 výše, bod 90).

366 V projednávané věci Komise v napadeném rozhodnutí uvedla, že existovala výslovná a faktická výhradní práva.

367 Pokud jde o společnosti Vegla, Oberland Glas a Owens Corning, uvedla Komise v bodě 170 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že bylo výslovně ujednáno, že se zákazník bude zásobovat u žalobkyně ve výši své celkové potřeby. V tomto ohledu se opírá o podrobné písemné důkazy v první části napadeného rozhodnutí (body 92 až 97 a 110 odůvodnění).

368 Na písemnou otázku Tribunálu upřesnila Komise odkazy na dokumenty ve spisu, na kterých založila své konstatování o existenci výslovných výhradních práv.

369 Žalobkyně nezpochybňuje existenci těchto dokumentů, ale tvrdí, že byly Komisí nesprávně vyloženy.

370 Co se týče Vegla, připouští žalobkyně, že „je bezpochyby přesné, že německá dceřiná společnost žalobkyně (DSW) zřejmě vykládala tuto smlouvu ve smyslu výhradnosti“. Nicméně uvádí, že DSW nezastávala vždy stejný výklad, aniž by doložila toto tvrzení skutkovým stavem nebo důkazy.

371 Co se týče Oberland Glas, žalobkyně tvrdí, že se jednalo o „izolovanou skutečnost“, aniž by popírala její existenci.

372 Pokud jde o Owens Corning, uznává žalobkyně existenci návrhů ze strany některých jejích národních ředitelství. Její jediná obhajoba spočívá v tvrzení, že z dotčených dokumentů nevyplývá, že tyto nabídky nebo závazky výhradnosti byly přijaty.

373 Ze všech těchto poznatků vyplývá, že Komise mohla mít právem za to, že žalobkyně sjednala výslovná výhradní práva.

374 Co se týče faktických výhradních práv, Komise uvedla v bodě 171 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že v jiných případech než případech výslovných výhradních práv odpovídal smluvní objem stanovený v hlavní smlouvě na dobu neurčitou, která obsahovala výpovědní lhůtu dvou let, celkové potřebě zákazníka, nicméně s určitým rozpětím, obecně kolem 15 %, a že zákazník určil žalobkyni na začátku každého roku přesné množství své potřeby v rámci tohoto rozsahu.

375 Nejprve je třeba připomenout, že v souladu s judikaturou uvedenou v bodě 365 výše je nerelevantní, že výhradní právo bylo zřízeno na žádost zákazníka. Nelze tedy přihlédnout k argumentu žalobkyně, podle kterého byla množství určována jejími zákazníky v závislosti na jejich přáních.

376 Dále je třeba uvést, že žalobkyně nezpochybňuje konstatování obsažená v napadeném rozhodnutí, pokud jde o výhradní dohody uzavřené se společnostmi BSN, Verlipack a Verreries d'Albi.

377 Kromě toho, jak upozorňuje Komise, dopis společnosti Saint-Roch Komisi ze dne 21. prosince 1989 obsažený ve spise uvádí, že žalobkyně dodala 100 % objemu koupeného společností Saint-Roch v letech 1982 až 1987, dále v roce 1989, a téměř celkový objem v roce 1988. Je tedy třeba konstatovat, že Solvay skutečně disponovala faktickým výhradním právem pokud jde o společnost Saint-Roch.

378 Stejně tak se Komise dovolává dopisu, který jí zaslala společnost Glaverbel dne 18. prosince 1989, rovněž obsaženého ve spise, který potvrzuje, že veškeré její zásoby mimo východní Německo pocházely od žalobkyně.

379 Z výše uvedeného vyplývá, že na relevantním trhu žalobkyně zásobovala ve výši jejich celkové potřeby alespoň dva podniky z těch, které jsou uvedeny v napadeném rozhodnutí, a sice společnosti Saint-Roch a Glaverbel.

380 Je tedy třeba dojít k závěru, že Komise měla právem za to, že žalobkyně uzavřela výslovné výhradní dohody a že existovala faktická výhradní práva.

381 Co se týče argumentu žalobkyně vycházejícího z rozporného postoje Komise, vyplývá z bodů 192 a 193 odůvodnění napadeného rozhodnutí, že Komise poté, co vyjádřila souhlas s výpovědní lhůtou dva roky v případě smluv na dobu neurčitou, uložila žalobkyni pokutu pouze za věrnostní slevy a „oficiální výhradní dohody“. Je tedy třeba konstatovat, že argument žalobkyně není skutkově podložený.

382 Konečně, argument žalobkyně, podle kterého společnosti Glaverbel a Saint-Gobain vypověděly své příslušné smlouvy s ní, pokud jde o Francii, kromě toho, že není doložený, nemění nic na protiprávní povaze výhradních dohod.

383 V důsledku toho je nutno zamítnout třetí část pátého žalobního důvodu.

Ke čtvrté části, týkající se konkurenčních doložek

– Argumenty účastnic řízení

384 Žalobkyně uvádí, že konkurenční doložky obsažené v jejích smlouvách, které jsou napadány, byly přizpůsobeny podle poznámek Komise.

385 Dále Komise v bodě 177 napadeného rozhodnutí nesprávně zaměnila ochranné doložky obsažené v některých smlouvách za konkurenční doložky. Z bodu 123 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že podle Komise nebyly tyto doložky kritizovatelné samy o sobě, ale že – pokud ochranné doložky umožňovaly zákazníkovi využít konkurenčních nabídek ke snížení ceny placené žalobkyni – bylo málo pravděpodobné, že soutěžitel skutečně dokáže získat a zachovat si část zásobování.

386 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

387 V bodech 112 až 122 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise předkládá podrobné důkazy ohledně konkurenčních doložek obsažených ve smlouvách uzavřených se žalobkyní.

388 Žalobkyně nezpochybňuje existenci těchto konkurenčních doložek.

389 Její jediný argument spočívá v tom, že uvádí, že tyto doložky byly schváleny Komisí v roce 1981.

390 V tomto ohledu přitom Komise v roce 1981 neschválila „konkurenční doložku“ nebo „anglickou doložku“, jak je vytýkána žalobkyni v rámci projednávané věci v bodech 112 až 122 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

391 Co se týče ochranných doložek, je třeba uvést, že v bodě 177 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise rozlišila „různé formy konkurenčních doložek“ od „jiných podobných mechanismů popsaných v bodech 111 až 123 odůvodnění“. Argument žalobkyně tedy není skutkově podložen. Ostatně podstatná část argumentace Komise se týká konkurenčních doložek ve vlastním slova smyslu.

392 Z toho plyne, že je nutno zamítnout čtvrtou část pátého žalobního důvodu.

K páté části, týkající se diskriminační povahy vytýkaných praktik

– Argumenty účastnic řízení

393 Žalobkyně tvrdí, že výtka vycházející z existence diskriminačních praktik z její strany není založena na žádném skutkovém poznatku uvedeném v napadeném rozhodnutí. Jediný odkaz na údajné rozdílné zacházení je v bodě 160 odůvodnění napadeného rozhodnutí, v části věnované právnímu popisu slev z limitního objemu. Je rovněž nesprávné tvrdit na jedné straně to, že dceřiné společnosti skupiny Saint-Gobain, a zejména Vegla požívaly výhodnějšího zacházení, a na druhé straně to, že se společností Vegla bylo zacházeno hůře než se společností PLM. Výrobci plochého skla, jako Vegla, jsou přitom činní na jiném trhu než výrobci dutého skla, jako je PLM.

394 Komise každopádně nesprávně posoudila podíl ceny uhličitanu sodného na nákladech sklářů. I když uhličitan sodný představuje nejdůležitější surovinu při výrobě skla, představuje pouze 2 až 6 % průměrné prodejní ceny skla. Rozdíl ve výši slevy z ceny uhličitanu sodného nemohl mít významný vliv na soutěžní postavení dotyčných sklářů.

395 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

396 Podle judikatury Soudního dvora má podnik v dominantním postavení právo poskytnout svým zákazníkům množstevní slevy vázané výlučně na objem nákupů u něj uskutečněných. Nicméně podmínky výpočtu těchto slev nesmí vést k uplatnění rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům při plnění stejné povahy, což by bylo v rozporu s čl. 82, druhým pododstavcem písm. c) ES. V tomto ohledu je třeba konstatovat, že samotnou podstatou systému množstevních slev je, že nejdůležitější odběratelé výrobku nebo příjemci služby požívají nejnižších průměrných jednotkových cen, nebo – což vede ke stejnému účinku – vyšších průměrných sazeb slevy, než jsou poskytovány méně významným odběratelům tohoto výrobku nebo příjemcům této služby. Je třeba rovněž konstatovat, že i v případě lineárního růstu sazeb slevy podle množství až do maximální slevy, průměrná sazba slevy roste nebo průměrná cena se matematicky snižuje, v prvním případě v poměru vyšším k růstu nákupů a v druhém případě v poměru nižším k růstu nákupů před tím, než se stabilizuje kolem maximální sazby slevy. Pouhá skutečnost, že výsledek systému množstevních slev vede k tomu, že někteří zákazníci požívají, na daná množství, průměrné sazby slevy poměrně vyšší, než je sazba poskytnutá jiným zákazníkům s ohledem na rozdíl v jejich příslušných objemech nákupů, je inherentní tomuto typu systému a nemůže sama o sobě umožnit závěr, že systém je diskriminační. Pokud však prahy použití rozdílných tranží slev spojené s používanými sazbami vedou k tomu, že slevy nebo dodatečné slevy mohou využívat výhradně určití obchodní partneři, kteří tím získávají hospodářskou výhodu neodůvodněnou objemem činnosti, který přinášejí, a případnými úsporami z rozsahu, které dodavatel může díky nim ve srovnání se svými soutěžiteli uskutečnit, vede systém množstevních slev k uplatnění rozdílných podmínek při plnění stejné povahy. Indicie takového diskriminačního zacházení mohou představovat, pokud neexistuje objektivní odůvodnění, vysoké prahy použití systému, které se mohou týkat pouze několika zvláště významných partnerů podniku v dominantním postavení, nebo neexistence linearity růstu sazeb v závislosti na množství (rozsudek Soudního dvora ze dne 29. března 2001, Portugal v. Komise, C-163/99, Recueil, s. I-2613, body 50 až 53).

397 V projednávané věci, jak již bylo uvedeno při přezkumu první části pátého žalobního důvodu, nezpochybňuje žalobkyně konstatování týkající se systému slev zavedeného ve Francii.

398 Systém slev zavedený žalobkyní přitom nesleduje lineární růst v závislosti na množství, a to ani mezi podniky požívajícími takové slevy. Z napadeného rozhodnutí zejména vyplývá, že slevy poskytnuté společnostem Durant a Perrier měly rozdílnou výši (body 75 a 76 odůvodnění).

399 Již z tohoto samotného důvodu je tedy oproti tomu, co tvrdí žalobkyně, výtka vycházející z existence diskriminačních praktik založena na skutkových poznatcích uvedených v napadeném rozhodnutí.

400 Pokud jde o argument žalobkyně vycházející z existence rozdílného trhu pro výrobce dutého skla a pro výrobce plochého skla, je třeba připomenout, že relevantním trhem je trh s uhličitanem sodným, a nikoliv trh se sklem. V důsledku toho není namístě rozlišovat mezi výrobci skla v rámci zákazníků výrobců uhličitanu sodného.

401 Žalobkyně uplatňuje rovněž nízkou cenu uhličitanu sodného. Nicméně toto tvrzení není ani podložené, ani nemá takovou povahu, která by mohla vyvrátit diskriminační povahu praktik vytýkaných žalobkyni.

402 Je tedy třeba zamítnout pátou část pátého žalobního důvodu, a v důsledku toho zamítnout pátý žalobní důvod v plném rozsahu.

K šestému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení práva na přístup ke spisu

403 Šestý žalobní důvod se v podstatě skládá ze tří částí, vycházejících z nezpřístupnění dokumentů v neprospěch, dále z toho, že mezi dokumenty, do nichž bylo nahlédnuto v rámci organizačních procesních opatření, existují dokumenty užitečné pro obhajobu, a konečně z toho, že nedošlo k úplnému prohlédnutí spisu žalobkyní.

404 Úvodem je třeba připomenout, že dodržování práva na obhajobu je základní zásadou práva Společenství a musí být zachováno za všech okolností, zejména v každém řízení, které může vést k uložení sankcí, i když se jedná o správní řízení. Tato zásada vyžaduje, aby dotyčným podnikům a sdružením podniků bylo již ve stadiu správního řízení umožněno užitečně vyjádřit své stanovisko k pravdivosti a relevanci skutkových zjištění, námitek a okolností dovolávaných Komisí (rozsudek Hoffmann-La Roche, bod 275 výše, bod 11, a rozsudek Soudu ze dne 27. září 2006, Avebe v. Komise, T-314/01, Sb. rozh. s. II-3085, bod 49).

405 Právo přístupu ke spisu, které je důsledkem zásady ochrany práva na obhajobu, znamená, že Komise umožní dotčenému podniku přezkoumat všechny dokumenty obsažené ve vyšetřovacím spise, které by mohly být relevantní pro jeho obhajobu. To zahrnuje dokumenty svědčící jak v neprospěch, tak ve prospěch, s výhradou obchodních tajemství jiných podniků, interních dokumentů Komise a jiných důvěrných informací (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 68, a rozsudek ze dne 18. června 2008, Hoechst v. Komise, bod 88 výše, bod 145).

406 Pokud jde o skutečnosti v neprospěch, dotyčnému podniku přísluší prokázat, že výsledek, k němuž Komise dospěla ve svém rozhodnutí, by byl jiný, kdyby nezpřístupněný dokument, na kterém Komise založila obvinění tohoto podniku, neměl být připuštěn jako důkaz svědčící v neprospěch. Pokud jde o skutečnosti ve prospěch, dotyčný podnik musí prokázat, že jejich nezpřístupnění mohlo ovlivnit k jeho újmě průběh řízení a obsah rozhodnutí Komise. Postačí, když podnik prokáže, že uvedené dokumenty ve prospěch mohl použít ke své obhajobě v tom smyslu, že pokud by je mohl uplatnit během správního řízení, mohl by se dovolávat skutečností, které se neshodují se závěry dovozenými v této fázi Komisí, a mohl by tedy jakýmkoli způsobem ovlivnit závěry Komise učiněné v případném rozhodnutí, přinejmenším pokud jde o závažnost a dobu trvání jemu vytýkaného jednání, a tudíž výši pokuty. Možnost, že nezpřístupněný dokument mohl mít vliv na průběh řízení a obsah rozhodnutí Komise, může být prokázána až po předběžném přezkumu některých důkazních prostředků, z něhož vyplývá, že nezpřístupněné dokumenty mohly mít – s ohledem na tyto důkazní prostředky – význam, který neměl být přehlédnut (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 405 výše, body 73 až 76, a rozsudek ze dne 18. června 2008, Hoechst v. Komise, bod 88 výše, bod 146).

407 Konečně, porušení práva přístupu ke spisu může mít za následek úplnou či částečnou neplatnost rozhodnutí Komise, pouze pokud nedostatek řádného přístupu k vyšetřovacímu spisu v průběhu správního řízení bránil dotčenému podniku či dotčeným podnikům seznámit se s dokumenty, jež by mohly být užitečné pro jejich obhajobu, a porušil tak jejich právo na obhajobu. Tak by tomu bylo, kdyby zpřístupnění dokumentu mohlo, byť v omezené míře, vést k jinému výsledku správního řízení, pokud by se o něj dotčený podnik mohl v průběhu uvedeného řízení opřít (viz v tomto smyslu rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 405 výše, body 73 až 76).

408 Ve světle těchto úvah je tedy nutno posoudit, zda Komise v projednávané věci respektovala právo žalobkyně na obhajobu.

K první části, vycházející z nezpřístupnění dokumentů v neprospěch

– Argumenty účastnic řízení

409 Žalobkyně tvrdí, že Komise neuvádí, na jakých listinných důkazech jsou založena některá tvrzení, která se jí týkají, zejména tvrzení obsažená v bodech 138 a 176 odůvodnění napadeného rozhodnutí.

410 Žalobkyně rovněž tvrdí, že tvrzení Komise, která se jí týkají, musí být odmítnuta, neboť písemnosti připojené k oznámení námitek neobsahují žádný důkaz, který by tato tvrzení mohl odůvodnit.

411 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

412 Podle bodu 138 odůvodnění napadeného rozhodnutí:

„Pro posouzení tržní síly žalobkyně pro účely této věci Komise přezkoumala všechny relevantní hospodářské faktory, včetně následujících prvků:

[…]

ix) tradiční úloha společnosti Solvay jako podniku, který má převažující vliv na cenu;

x) skutečnost, že ostatní výrobci ve Společenství vnímají společnost Solvay jako dominantního výrobce, a jejich zdrženlivost provádět agresivní hospodářskou soutěž u jejích tradičních zákazníků.“

413 V bodě 176 odůvodnění je ohledně uzavření výhradních dohod dále uvedeno následující:

„Vzhledem k tomu, že není možné s jistotou předvídat, jaká bude situace o dva roky později, má dlouhá výpovědní doba značný odrazující účinek, neboť zákazníci váhají ukončit své spojení se společností Solvay. Alespoň někteří z nich měli za to, že tato dlouhá výpovědní doba představuje obtíž.“

414 Je třeba uvést, že tato tři tvrzení představují obecná hodnocení, obsažená v druhé části napadeného rozhodnutí, věnované právnímu posouzení.

415 V tomto ohledu žalobkyně nevysvětluje, v jakém rozsahu mohou tato hodnocení mít vliv na konstatování vytýkaných protiprávních jednání. Je přitom třeba připomenout, že pokud jde o skutečnosti v neprospěch, dotyčnému podniku přísluší prokázat, že výsledek, k němuž Komise dospěla ve svém rozhodnutí, by byl jiný, kdyby

nezpřístupněný dokument, na kterém Komise založila obvinění tohoto podniku, neměl být připuštěn jako důkaz svědčící v neprospěch.

416 Je tedy třeba zamítnout první část šestého žalobního důvodu.

Ke druhé části, vycházející z toho, že mezi dokumenty ze spisu, do nichž bylo nahlédnuto v rámci organizačních procesních opatření, existovaly dokumenty užitečné pro obhajobu

417 Z judikatury vyplývá, že právo přístupu ke spisu, které je důsledkem zásady ochrany práva na obhajobu, znamená, že Komise umožní dotčenému podniku přezkoumat všechny dokumenty obsažené ve vyšetřovacím spise, které by mohly být relevantní pro jeho obhajobu. To zahrnuje dokumenty svědčící jak v neprospěch, tak ve prospěch, s výhradou obchodních tajemství jiných podniků, interních dokumentů Komise a jiných důvěrných informací. Pokud jde o důkazy ve prospěch, dotyčný podnik musí prokázat, že jejich nezpřístupnění mohlo ovlivnit k jeho újmě průběh řízení a obsah rozhodnutí Komise (viz rozsudek ze dne 18. června 2008, Hoechst v. Komise, bod 88 výše, body 145 a 146 a uvedená judikatura).

418 V projednávané věci žalobkyně předložila svá vyjádření dne 15. července 2005 poté, co nahlédla do dokumentů ve spise.

419 Žalobkyně namítá, že přístup k těmto dokumentům v průběhu správního řízení by jí umožnil předložit argumenty užitečné pro její obhajobu pokud jde o relevantní zeměpisný trh, relevantní výrobkový trh, existenci dominantního postavení a zneužití dominantního postavení.

– K relevantnímu zeměpisnému trhu

420 Podle žalobkyně vyplývá z dokumentů, do kterých nahlédla, že otázka zeměpisného trhu je zvláště složitá. Jednak Komise nezohlednila význam nákladů na dopravu uhličitanu sodného, kdy tyto náklady neumožňují zahraničnímu výrobci konkurovat místnímu výrobci v přirozeném okruhu klientely jeho továrny. Kromě toho zákazníci upřednostňují místního výrobce, který jim zaručí plynulé dodávky, a tedy větší jistotu zásobování. Žalobkyně v tomto ohledu uplatňuje dokumenty týkající se společností Akzo a Rhône-Poulenc.

421 Podle žalobkyně, pokud vymezení relevantního zeměpisného trhu použité v napadeném rozhodnutí neodpovídá skutečnosti, jak ji vnímají její soutěžitelé, není zřejmě možné vymezit relevantní zeměpisný trh jako sledující přísně vnitrostátní hranice. Trh je totiž charakterizován regionálními celky, jejichž hranice je obtížné přesně určit. V každém případě není určení relevantního zeměpisného trhu možné na základě dílčího šetření, které provedla Komise.

422 Tuto argumentaci je třeba odmítnout.

423 Co se týče významu nákladů na dopravu uhličitanu sodného, je třeba uvést, že žalobkyně neprokázala, že nezpřístupnění dokumentů společností Akzo a Rhône-Poulenc mohlo ovlivnit k její újmě průběh řízení a obsah napadeného rozhodnutí. Ze spisu totiž vyplývá, že žalobkyni nebyl tento poznatek neznámý, neboť ve své odpovědi na oznámení námitek uvedla, že uhličitan sodný je výrobek „který není zvláště propracovaný, a tedy není zvláště drahý“ a že „náklady na dopravu jsou tedy významným faktorem pořizovací ceny uživatelů“. Mohla tedy uplatnit tento argument během správního řízení, i když neměla přístup k dokumentům společností Akzo a Rhône-Poulenc.

424 Co se týče skutečnosti, že zákazníci upřednostňují místní výrobce, je rovněž třeba vzít v úvahu, že žalobkyni nebyl tento poznatek neznámý, neboť dne 19. února 1981 zaslala dopis jednotlivým svým národním ředitelstvím, a vyzvala je, aby změnila své smlouvy o objemu se sklářským průmyslem v návaznosti na poznámky Komise. Z toho tedy plyne, že se nemůže opírat o upřednostňování místních výrobců k tomu, aby prokázala, že nezpřístupnění dokumentů společností Akzo a Rhône-Poulenc mohlo ovlivnit k její újmě průběh řízení a obsah napadeného rozhodnutí.

425 Je tedy třeba zamítnout žalobní bod uplatněný žalobkyní.

– K relevantnímu výrobkovému trhu

426 Žalobkyně tvrdí, že dokumenty nalezené u jejích soutěžitelů a jejích zákazníků by jí umožnily zpochybnit analýzu Komise pokud jde o vymezení relevantního výrobkového trhu. Louh sodný totiž vykonával soutěžní tlak na výrobce uhličitanu sodného během téměř celé doby trvání protiprávního jednání uvedené v napadeném rozhodnutí.

427 V tomto ohledu je třeba vzít v úvahu, že žalobkyně, největší výrobce uhličitanu sodného v Evropě v rozhodné době, byla schopna poskytnout Komisi k posouzení nezbytné poznatky, pokud jde o zastoupení uhličitanu sodného louhem sodným. Podle bodu 143 odůvodnění napadeného rozhodnutí totiž žalobkyně byla mimo jiné jedním z největším výrobců louhu sodného.

428 Nadto důkazy předložené žalobkyní po nahlédnutí do spisu nevyvrací analýzu Komise v napadeném rozhodnutí, jelikož Komise připustila, že existuje určitá nahraditelnost uhličitanu sodného louhem sodným (body 139 až 143 odůvodnění).

429 Žalobkyně tedy neprokázala, že nezpřístupnění dotčených dokumentů mohlo ovlivnit k její újmě průběh řízení a obsah napadeného rozhodnutí.

430 Žalobní bod žalobkyně tedy musí být zamítnut.

– K existenci dominantního postavení

431 Podle žalobkyně přezkum dokumentů zabavených u jejích soutěžitelů, zejména společností Rhône-Poulenc a Akzo, potvrzuje, že Komise nepřezkoumala dva základní prvky, a sice skutečnou schopnost ostatních kontinentálních výrobců jí konkurovat a vyrovnávací sílu zákazníků. Komise rovněž správně nezohlednila soutěžní tlak vykonávaný dovozy z východní Evropy a Spojených států. Z těchto prvků vyplývá, že existence jejího dominantního postavení v oblastech, kde jsou jí vytýkány protisoutěžní praktiky, není prokázána.

432 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že žalobkyně již předložila tyto argumenty ve své odpovědi na oznámení námitek. Zvláště uvedla následující:

„Nejen že [Solvay] nemůže jednat na trhu, aniž by vzala v úvahu hospodářskou soutěž, zejména ze strany výrobců z východní Evropy a amerických výrobců, ale navíc a zejména je ve stavu závislosti, nebo alespoň vzájemné závislosti, vůči svým zákazníkům."

433 V tomto ohledu žalobkyně poskytla Komisi v rámci správního řízení různé dokumenty.

434 Za těchto okolností je třeba uvést, že vyjádření žalobkyně po nahlédnutí do spisu neukazují, jak by jednotlivé dokumenty, kterých se dovolává, pocházející zejména od společností Akzo a Rhône-Poulenc, mohly být užitečné pro její obhajobu.

435 Žalobní bod uplatněný žalobkyní tedy musí být zamítnut.

– Ke zneužití dominantního postavení

436 Žalobkyně tvrdí, že dokumenty nalezené u jejích soutěžitelů prokazují, že napadené rozhodnutí je „nedostatečné" pokud jde o analýzu „vylučujícího jednání", které je jí vytýkáno. Toto jednání totiž nemělo cíl ani účinek, jaký mu přičítá napadené rozhodnutí. Továrny společností Rhône-Poulenc a Akzo fungovaly na plnou kapacitu

během téměř celého posuzovaného období. Žalobkyně rovněž upozorňuje, že nevzala svým soutěžitelům všechny prodejní příležitosti.

437 Podle žalobkyně studie společnosti Akzo o přímých nákladech na výrobu jednotlivých továren dále ukazuje odůvodněný hospodářský zájem na přiznání slev z limitního objemu, pokud jednou byly pokryty fixní náklady. Poskytování slev z limitního objemu představovalo obvyklou praktiku na trhu.

438 Zaprvé je však třeba uvést, že v oznámení námitek Komise zmínila, že „na začátku osmdesátých let se poptávka po sodě v rozvinutých zemích zmenšila, především z důvodů hospodářské recese, recyklace skla a nahrazování skleněných obalů obaly z plastů nebo hliníku“, že „[v] těchto posledních letech [bylo] pozorováno citelné zotavení poptávky ve světě a veškerá produkce sody [mohla] být prodána“ a že „výrobní jednotky [tedy pracovaly] na plnou kapacitu“.

439 V bodě 17 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise rovněž uvedla, že výrobní jednotky pracovaly na plnou kapacitu v roce 1990.

440 V důsledku toho byla Komise informována o tomto skutkovém stavu během správního řízení, když v bodě 191 odůvodnění napadeného rozhodnutí usoudila, že žalobkyně „vzala na dlouhou dobu soutěžitelům všechny prodejní příležitosti“.

441 Žalobkyně tedy neprokázala, že nezpřístupnění dokumentů společností Akzo a Rhône-Poulenc ovlivnilo k její újmě průběh řízení a obsah napadeného rozhodnutí.

442 Zadruhé, co se týče hospodářského zájmu žalobkyně poskytnout slevy na limitní objem, je třeba uvést, že mohla předložit tento argument již během správního řízení, ve světle svých vlastních nákladů, aniž by se potřebovala opírat o dokumenty svých soutěžitelů.

443 Žalobkyně krom toho uplatnila tento argument ve své odpovědi na oznámení námitek, přičemž uvedla, že tyto slevy odpovídaly „výhodě pro [společnost Solvay]“. Rovněž dodala následující:

„Prahy stanovené pro jednotlivé zákazníky byly ve skutečnosti pouze odrazem výnosnosti sodáren. Je totiž známo, že pokud je jednou dosažen práh pokrytí fixních nákladů, každá dodatečná prodaná tuna vytváří větší a větší zisk. Komise, která nese důkazní břemeno, neprokazuje v tomto ohledu, že sporné slevy, které jsou nezpochybnitelně vázány na objem, jsou takové výše, že neodpovídají žádné přesné hospodářské výhodě pro [Solvay].“

444 Zatřetí, co se týče slev poskytnutých na limitní objem, postačuje uvést, že argument žalobkyně, podle kterého tyto slevy představovaly obvyklou praxi, nemůže prokázat, že slevy na limitní objem, pokud jsou poskytnuty podnikem v dominantním postavení, jsou v souladu s článkem 82 ES.

445 V důsledku toho musí být žalobní bod uplatněný žalobkyní zamítnut.

446 Závěrem vyplývá z přezkumu dokumentů uplatněných žalobkyní poté, co měla přístup ke spisu v rámci organizačních procesních opatření, že Komise neporušila právo na obhajobu. Z toho plyne, že druhá část šestého žalobního důvodu musí být zamítnuta.

Ke třetí části, vycházející z toho, že nedošlo k úplnému prohlédnutí spisu žalobkyní

– Argumenty účastnic řízení

447 V žalobě žalobkyně tvrdí, že nikdy nemohla obdržet úplný výčtový seznam spisu Komise. Nadto se Komise v průběhu správního řízení, které předcházelo přijetí rozhodnutí 91/299, spokojila s tím, že jí poskytla přístup k dokumentům v její neprospěch připojeným k oznámení námitek. V důsledku toho, podle popisu spisu, jak vyplývá z rozsudku Solvay I, bod 35 výše, byl žalobkyni odmítnut přístup ke všem „podspisům" týkajícím se jejích soutěžitelů (Rhône-Poulenc, CFK, Matthes & Weber, Akzo a ICI), jakož i k desítce spisů obsahujících odpovědi na žádosti o informace podle článku 11 nařízení č. 17, ve znění platném v rozhodné době, zejména těch zaslaných Komisí určitým jejím zákazníkům. Žalobkyně tvrdí, že jí tak bylo zabráněno přezkoumat, zda tyto spisy obsahovaly skutečnosti užitečné pro její obhajobu, zejména pokud jde o relevantní zeměpisný trh, existenci dominantního postavení a zneužití dominantního postavení. Zastarání důkazů vyplývající z doby, která uplynula od vytýkaných skutečností, učinilo tento přístup ke spisu ještě důležitějším.

448 Ve svém vyjádření ze dne 15. července 2005 předloženém po nahlédnutí do spisu v kanceláři Soudu se žalobkyně domnívá, že nemůže uvést, do jaké míry by chybějící dokumenty mohly být užitečné pro její obhajobu. V tomto ohledu upozorňuje, že jednak Komise výslovně přiznala ztrátu pěti pořadačů a že krom toho nemůže zaručit

úplnost pořadačů, které ještě vlastní, neboť dokumenty nejsou průběžně očíslovány a neexistuje seznam s jejich výčtem. Žalobkyně z toho vyvozuje, že napadené rozhodnutí musí být zrušeno v plném rozsahu, jelikož Tribunál není schopen přezkoumat jeho legalitu.

449 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

– Závěry Tribunálu

450 Úvodem je třeba zdůraznit, že v průběhu správního řízení předcházejícího přijetí rozhodnutí 91/299 nevytvořila Komise seznam s výčtem dokumentů, ze kterých se skládá spis, a že sdělila žalobkyni pouze dokumenty v její neprospěch, které byly připojeny k oznámení námitek.

451 V tomto ohledu Komise při jednání uvedla, že v určitých věcech praxe spočívala v tom, že dotyčným podnikům bylo zasláno oznámení námitek doplněné pouze některými dokumenty z důvodu obsáhlosti spisu, přičemž tyto podniky byly poté vyzvány, aby přišly nahlédnout v prostorech Komise do všech přístupných dokumentů s pomocí seznamu obsahujícího jejich výčet. Nicméně v rámci věci, která vedla k vydání rozhodnutí 91/299, se zpravodaj rozhodl, podle Komise, „zjednodušit řízení“, když se domníval, že nahlédnutí bylo bezúčelné, jelikož všechny uplatněné dokumenty byly předány s oznámením námitek, a v důsledku toho nebyl nutný seznam s jejich výčtem.

452 Je přitom třeba připomenout, že na straně 40 a 41 *Dvanácté zprávy Komise o politice hospodářské soutěže* Komise stanovila, pokud jde o přístup ke spisu, následující pravidla:

„Komise přiznává podnikům, které se účastí řízení, možnost se obeznámit se spisem, který se jich týká. Podniky jsou informovány o obsahu spisu Komise tím, že k oznámení námitek nebo k dopisu o odmítnutí stížnosti je připojen seznam všech dokumentů, ze kterých se skládá spis, s uvedením dokumentů nebo jejich částí, které jsou jim přístupné. Podniky jsou vyzvány, aby na místě přezkoumaly přístupné dokumenty. Pokud si podnik přeje přezkoumat jen některé, Komise mu může zaslat kopie. Komise považuje za důvěrné, a tedy nepřístupné pro určitý podnik, následující dokumenty: dokumenty nebo jejich části, které obsahují obchodní tajemství jiných podniků; interní dokumenty Komise, jako zápisy, návrhy nebo jiné pracovní dokumenty; všechny další důvěrné informace, jako informace umožňující určit totožnost stěžovatelů, kteří si nepřejí, aby byla odhalena jejich totožnost, jakož i informace sdělené Komisi s výhradou zachování jejich důvěrného charakteru.“

453 Z těchto pravidel vyplývá, že během správního řízení, které předcházelo přijetí rozhodnutí 91/299, měla Komise povinnost zpřístupnit žalobkyni veškeré dokumenty v její neprospěch a v její prospěch, které shromáždila v průběhu šetření, s výhradou obchodního tajemství jiných podniků, interních dokumentů Komise a jiných důvěrných informací (viz v tomto smyslu rozsudky Soudu ze dne 17. prosince 1991, Hercules Chemicals v. Komise, T-7/89, Recueil, s. II-1711, body 51 až 54, a ze dne 18. prosince 1992, Cimenteries CBR a další v. Komise, T-10/92 až T-12/92 a T-15/92, Recueil, s. II-2667, body 39 až 41).

454 Je tedy třeba určit, že v rámci věci, která vedla k rozhodnutí 91/299, se Komise odchýlila od pravidel, která si stanovila v roce 1982, tím, že nevytvořila seznam s výčtem dokumentů, ze kterých se skládá spis a nezpřístupnila žalobkyni veškeré dokumenty, které se ve spisu nacházely.

455 Dále je třeba uvést, že jelikož rozhodnutí 91/299 bylo zrušeno Soudem pro nedostatek ověření, měla Komise za to, že má právo přijmout napadené rozhodnutí, aniž by znovu zahájila správní řízení.

456 V důsledku toho je třeba určit, že před přijetím napadeného rozhodnutí Komise neoznámila žalobkyni veškeré dokumenty ve spise, které jí byly přístupné, a nevyzvala ji, aby přišla nahlédnout do uvedených dokumentů v jejích prostorách, takže správní řízení bylo v tomto ohledu stiženo vadou.

457 Z ustálené judikatury nicméně vyplývá, že právo na obhajobu je v důsledku procesní vady porušeno pouze tehdy, když měla tato vada konkrétně vliv na možnosti obrany podniků, proti nimž je řízení vedeno (rozsudky Soudu ze dne 8. července 2004, Mannesmannröhren-Werke v. Komise, T-44/00, Sb. rozh. s. II-2223, bod 55, a General Electric v. Komise, bod 314 výše, bod 632).

458 Za těchto okolností Tribunál v rámci žaloby podané proti napadenému rozhodnutí nařídil organizační procesní opatření s cílem zajistit úplný přístup ke spisu, aby mohl posoudit, zda odmítnutí Komise zpřístupnit nějaký dokument nebo oznámit písemnost mohlo poškodit obhajobu žalobkyně (viz v tomto smyslu rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 405 výše, bod 102).

459 V tomto ohledu je třeba připomenout, že jelikož se soudní přezkum omezuje na přezkum vznesených žalobních důvodů, není jeho předmětem ani jeho účinkem nahradit úplné vyšetřování věci v rámci správního řízení. Opožděné obeznámení se s některými dokumenty ve spise nevrací podnik, který podal žalobu proti rozhodnutí Komise, do situace, ve které by byl, pokud by se mohl opírat o stejné dokumenty při předložení svých písemných a ústních vyjádření tomuto orgánu (viz rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 405 výše, bod 103, a uvedená judikatura). Pokud je přístup ke spisu zajištěn ve stadiu soudního řízení, nemusí dále dotyčný podnik

prokazovat to, že kdyby měl k neoznámeným dokumentům přístup, mělo by rozhodnutí Komise odlišný obsah, ale pouze to, že uvedené dokumenty mohly být užitečné pro jeho obhajobu (rozsudek Soudního dvora ze dne 2. října 2003, Corus UK v. Komise, C-199/99 P, Recueil, s. I-11177, bod 128, a rozsudek Soudního dvora PVC II, bod 55 výše, bod 318).

460 V projednávané věci předložila Komise na žádost Tribunálu oznámení námitek a přiložené dokumenty. Rovněž sestavila seznam s výčtem dokumentů obsažených ve spise v jeho současném složení.

461 V tomto ohledu je přitom zaprvé třeba konstatovat, že existuje nejistota ohledně přesného obsahu spisu v jeho původním složení. Komise totiž sice v odpovědi na písemnou otázku Tribunálu uvedla, že spis v jeho současném složení je kopií spisu v jeho původním složení. Ten se tedy skládal s „pod-spisů" očíslovaných 1 až 71, podle informacích sdělených Komisí. Nicméně zároveň Komise informovala Tribunál o existenci neočíslovaného „pod-spisu" s názvem „Oberland Glas".

462 Zadruhé je třeba upozornit, že Komise výslovně uznala, že ztratila pět „pod-spisů" s čísly 66 až 70. Z jejího dopisu ze dne 15. března 2005 vyplývá, že došla k tomuto závěru, když zjistila, že má „pod-spisy" s čísly 1 až 65 a že „pod-spis" 71 obsahuje oznámení námitek.

463 Ve svých vyjádřeních ze dne 18. listopadu 2005 Komise uvedla, že je „málo pravděpodobné, že spisy, které jsou k nenalezení, obsahují písemnosti ve prospěch". Když byla při jednání vyzvána, aby upřesnila tuto větu, uvedla, že je „pravděpodobné", že uvedené „pod-spisy" neobsahovaly dokument ve prospěch a že ze „statistického" hlediska nemohly být pro obhajobu žalobkyně užitečné.

464 Z těchto odpovědí vyplývá, že Komise není schopna s jistotou určit autora, povahu a obsah každé z písemností, které byly součástí „pod-spisů“ č. 66 až 70.

465 Je tedy třeba ověřit, zda žalobkyně měla možnost provést přezkum všech dokumentů obsažených ve vyšetřovacím spise, které by mohly být relevantní pro její obhajobu, a za předpokladu, že tomu tak není, zda porušení práva na přístup ke spisu bylo takového významu, který by mohl tuto procesní záruku zbavit její podstaty. Podle judikatury totiž přístup ke spisu patří mezi procesní záruky, jejichž cílem je chránit práva obhajoby (rozsudek Solvay I, bod 35 výše, bod 59), a porušení práva na přístup ke spisu Komisí v průběhu řízení předcházejícího přijetí rozhodnutí v zásadě může vést ke zrušení tohoto rozhodnutí, pokud byla porušena práva obhajoby dotyčného podniku (rozsudek Corus UK v. Komise, bod 459 výše, bod 127).

466 V tomto ohledu je nezbytné přezkoumat, zda byla porušena práva obhajoby žalobkyně pokud jde o námitky učiněné proti ní v oznámení námitek a v napadeném rozhodnutí.

467 Podle judikatury musí být porušení práv obhajoby zkoumáno v závislosti na zvláštních okolnostech každého případu, neboť podstatně závisí na námitkách vznesených Komisí za účelem prokázání protiprávního jednání vytýkaného dotyčnému podniku (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 405 výše, bod 127). Je tedy třeba přistoupit ke stručnému přezkumu meritorních námitek, které Komise vznesla v oznámení námitek a v napadeném rozhodnutí (rozsudek Solvay I, bod 35 výše, bod 60).

468 Je rovněž nezbytné přezkoumat existenci porušení práv obhajoby při zohlednění argumentů konkrétně uplatněných dotyčným podnikem proti napadenému rozhodnutí (viz v tomto smyslu rozsudek ICI II, bod 35 výše, bod 59).

469 V projednávané věci přitom v rámci žaloby Tribunál přezkoumal argumentaci žalobkyně a meritorní námitky obsažené v napadeném rozhodnutí a došel k závěru, že všechny dovolávané žalobní důvody musí být zamítnuty.

470 Co se týče existence dominantního postavení, je třeba uvést, že Komise se v podstatě opírala při prokazování dominantního postavení na relevantním trhu o podíl žalobkyně na trhu. Nic přitom neumožňuje předpokládat, že by žalobkyně mohla v chybějících „pod-spisech" objevit dokumenty vyvracející konstatování, že měla na trhu s uhličitanem sodným dominantní postavení (viz v tomto smyslu rozsudek ICI II, bod 35 výše, bod 61). Jak vyplývá z judikatury uvedené v bodě 277 výše, jsou velmi vysoké tržní podíly samy o sobě, kromě výjimečných okolností, důkazem existence dominantního postavení. Argumenty předložené žalobkyní, které se vztahují ke skutečnostem, které by mohly představovat výjimečné okolnosti, jsou přitom buď v rozporu s číselnými údaji uvedenými v žalobě a poskytnutými žalobkyní, nebo uvedenými v napadeném rozhodnutí a žalobkyní nezpochybněnými, nebo jsou nerelevantní. Konečně, i za předpokladu, že by takové skutečnosti existovaly a byly uvedeny v dokumentech obsažených v chybějících „pod-spisech", nemohly být žalobkyni neznámé s ohledem na okolnosti projednávané věci, takže v tomto ohledu nebyla poškozena její právo na obhajobu.

471 Pokud jde o vymezení zeměpisného trhu, je třeba připomenout, že v bodě 259 výše bylo konstatováno, že by případná chyba Komise v tomto ohledu nemohla mít určující vliv na výsledek. Z toho vyplývá, že je vyloučeno, že by žalobkyně mohla nalézt v chybějících pořadačích dokumenty, které by mohly vyvrátit konstatování o jejím dominantním postavení.

472 Co se týče zneužití dominantního postavení, je třeba nejprve uvést, že žalobkyně v žádném okamžiku nezpochybňuje konstatování týkající se systému slev zavedeného ve Francii.

473 Dále je třeba uvést, že věrnostní povaha systému slev zavedeného žalobkyní vyplývá z přímých listinných důkazů. Přitom v případě, jako v projednávané věci, kdy se Komise opírala v napadeném rozhodnutí pouze o přímé listinné důkazy, aby prokázala jednotlivá protiprávní jednání, se žalobkyně musí snažit ukázat, jak by mohly jiné důkazy zpochybnit věrnostní povahu zavedeného systému slev, nebo alespoň jak by bylo možno odlišně chápat přímé listinné důkazy, které nebyly zpochybněny. Ve světle systému důkazů použitého v napadeném rozhodnutí a jelikož dohody uzavřené žalobkyní mají věrnostní povahu, by přístup k chybějícím „pod-spisům" nijak nemohl dovést správní řízení k odlišnému výsledku (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, zvaný „Cement", T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491, body 263 a 264 a uvedená judikatura).

474 Co se týče slevy „pro skupinu" přiznané společnosti Saint-Gobain, je třeba připomenout, že žalobkyně nezpochybňuje ani existenci tajného protokolu, ani obsah ustanovení č. 4 uvedeného protokolu (viz bod 349 výše) a že ze samotného znění tohoto ustanovení vyplývá, že sleva byla počítána na „celkové nákupy" uhličitanu sodného společností Saint-Gobain od žalobkyně v Evropě (viz bod 352 výše). Za těchto podmínek se měla žalobkyně snažit uvést, jak by jiné důkazy mohly vyvrátit obsah tajného protokolu anebo alespoň umožnit jej chápat jinak.

475 Co se týče argumentu žalobkyně, podle kterého tajný protokol nebránil národním dceřiným společnostem společnosti Saint-Gobain použít hrozeb pro vyjednání výhodnějších smluvních podmínek nebo dokonce zrušit smlouvu, bylo v bodě 357 výše konstatováno, že je nerelevantní. I za předpokladu, že by ztracené „pod-spisy" obsahovaly dokumenty dokládající tento argument, nemohlo by to tedy být užitečné pro obhajobu žalobkyně.

476 Co se týče výslovných výhradních dohod, je třeba zdůraznit, že Komise se opírala o přímé listinné důkazy a žalobkyně nevysvětlila, jak by mohly dokumenty obsažené v chybějících „pod-spisech" vyvrátit existenci výhradních dohod nebo jak by bylo možné chápat listinné důkazy jinak.

477 Pokud jde o faktická výhradní práva, je třeba připomenout, že co se týče dohod uzavřených s několika sklárnami, nezpochybňuje žalobkyně konstatování obsažená v napadeném rozhodnutí (viz bod 376 výše).

478 Co se týče konkurenčních doložek, je třeba připomenout, že žalobkyně nezpochybňuje jejich existenci a nesprávně namítá, že Komise takové doložky schválila v roce 1981 (viz body 388 až 390 výše). Krom toho, co se týče ochranných doložek, je třeba připomenout, že argument žalobkyně, podle kterého Komise zaměnila tyto doložky za ochranné doložky je nepodložený (viz bod 391 výše).

479 Je tedy možno vyloučit, že by žalobkyně mohla nalézt dokumenty užitečné pro její obhajobu v těchto bodech v chybějících „pod-spisech".

480 Konečně, co se týče diskriminační povahy vytýkaných praktik, jsou argumenty vznesené žalobkyní za účelem jejího vyvrácení nerelevantní.

481 Je tedy třeba dojít k závěru, že nebylo prokázáno, že žalobkyně neměla možnost provést přezkum veškerých dokumentů ve vyšetřovacím spise, které by mohly být relevantní pro její obhajobu. I když žalobkyně neměla přístup k veškerým dokumentům ve vyšetřovacím spise, nebránila jí tato okolnost v projednávané věci v tom, aby zajistila svou obhajobu pokud jde o meritorní námitky, které Komise vznesla v oznámení námitek a v napadeném rozhodnutí.

482 V okolnostech projednávané věci tudíž není třeba zrušit napadené rozhodnutí z důvodu, že pět „pod-spisů“, ke kterým žalobkyně nikdy neměla přístup, zmizelo ze spisu. Z toho plyne, že třetí část šestého žalobního důvodu musí být zamítnuta, a šestý žalobní důvod musí tedy být zamítnut v plném rozsahu.

2. *K návrhovým žádáním směřujícím ke zrušení nebo snížení pokuty*

483 Návrhová žádání žalobkyně směřující ke zrušení nebo snížení pokuty se v podstatě skládají z pěti žalobních důvodů, vycházejících, zaprvé z nesprávného posouzení závažnosti protiprávních jednání, zadruhé z nesprávného posouzení délky trvání protiprávních jednání, zatřetí z existence polehčujících okolností, začtvrté z nepřiměřenosti pokuty a zapáté z běhu času.

K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nesprávného posouzení závažnosti protiprávních jednání

Argumenty účastnic řízení

484 Žalobkyně tvrdí, že Komise musí respektovat pokyny o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3; Zvl. vyd. 08/01, s. 171, dále jen „pokyny o metodě stanovování pokut“). Jelikož se však v projednávané věci jedná o skutkový stav před jejich přijetím, nebyla Komise v zásadě povinna je zohlednit, se dvěma výhradami: jednak k tomu, že uvedené pokyny přejímají zásady stanovené praxí Komise, a jednak k tomu, že zavádějí zmírnění politiky Komise pokud jde o stanovení výše pokuty.

485 Co se týče pokuty, která jí byla uložena v napadeném rozhodnutí, uplatňuje žalobkyně několik argumentů, aby zpochybnila její výši.

486 Zaprvé žalobkyně tvrdí, že nikdy nezbavila své soutěžitele všech prodejních příležitostí, jelikož její podíl na trhu na relevantních vnitrostátních trzích byl značně nižší než 100 %. Nadto byla délka trvání smluv, které jí vázaly s jejími zákazníky, maximálně dva roky, což zjevně nepředstavovalo dlouhou dobu, což Komise uznala v roce 1981. Nebylo prokázáno, že údajně zneužívající praktiky měly negativní dopad na spotřebitele.

487 Zadruhé žalobkyně tvrdí, že co se týče odkazu v napadeném rozhodnutí na porušení článku 81 ES, které se jí týká, nezohlednila Komise skutečnost, že po zrušení rozhodnutí 91/297 rozsudkem Solvay I, bod 35 výše, nebylo přijato žádné nové rozhodnutí na základě článku 81 ES.

488 Zatřetí žalobkyně upozorňuje na to, že někteří z jejích vysoce postavených vedoucích pracovníků, kteří byli upozorněni na povinnost dodržovat právo hospodářské soutěže Společenství, se domnívali, že jej dodržují, když uplatnili pokyny plynoucí z jednání vedeného s Komisí v roce 1981. Nadto napadené rozhodnutí obsahuje rozpor v bodech 192 a 193 odůvodnění, jelikož Komise uvedla, že jednak zohlednila pouze věrnostní slevy a oficiální výhradní dohody, protože se žalobkyně mohla oprávněně domnívat, že konkurenční doložky, smlouvy o objemu s rozpětím přibližně 15 % a dohody na dobu neurčitou s výpovědní dobou dvou let byly schváleny v roce 1981, a jednak Komise měla za to, že tato ustanovení v praxi směřovala k posílení výlučnosti žalobkyně.

489 Začtvrté žalobkyně tvrdí, že dřívější uložení vysokých pokut z důvodu koluze v chemickém průmyslu nemohou být považována v jejím případě za přitěžující okolnost. Podle pokynů o metodě stanovování pokut existence případu opakování

protiprávního jednání předpokládá protiprávní jednání stejného typu. Žalobkyně však upozorňuje, že jí nikdy nebyla Komisí uložena sankce za zneužití dominantního postavení.

490 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

Závěry Tribunálu

491 Úvodem je třeba připomenout, že disponuje-li Komise za účelem stanovení částky každé pokuty posuzovací pravomocí, aniž by musela používat přesný matematický vzorec, má Soud nicméně podle článku 17 nařízení č. 17 neomezenou pravomoc ve smyslu článku 229 ES rozhodovat o žalobách podaných proti rozhodnutím, jimiž Komise stanovila pokutu, a v důsledku toho může uloženou pokutu zrušit, snížit nebo zvýšit (rozsudky Soudu ze dne 29. dubna 2004, Tokai Carbon a další v. Komise, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Recueil, s. II-1181, bod 165, a ze dne 13. prosince 2006, FNCBV a další v. Komise, T-217/03 a T-245/03, Sb. rozh. s. II-4987, bod 358).

492 Zaprvé, pokud jde o použití pokynů o metodě stanovování pokut, je třeba připomenout, že jelikož rozhodnutí 91/299 bylo zrušeno pro vadu řízení, měla Komise právo přijmout nové rozhodnutí, aniž by zahájila nové správní řízení.

493 Vzhledem k tomu, že obsah napadeného rozhodnutí je téměř totožný s obsahem rozhodnutí 91/299 a obě rozhodnutí jsou založena na stejném odůvodnění, podléhá napadené rozhodnutí v rámci stanovení výše pokuty pravidlům platným v okamžiku přijetí rozhodnutí 91/299.

494 Komise zopakovala řízení ve stadiu, ve kterém došlo k vadě řízení, a přijala nové rozhodnutí, aniž by provedla nové posouzení případu ve světle pravidel, která neexistovala v době přijetí rozhodnutí 91/299. Přijetí nového rozhodnutí přitom z povahy věci vylučuje použití pokynů vydaných po prvním přijetí.

495 V důsledku toho nelze použít pokyny o metodě pro stanovování pokut v projednávaném případě.

496 Zadruhé je třeba uvést, že Komise měla za to, že protiprávní jednání vytýkaná žalobkyni, a sice věrnostní slevy a oficiální výhradní dohody, byla „vysoce závažná“ (body 191 až 193 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

497 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle judikatury musí být výše pokut odstupňována v závislosti na okolnostech porušení a závažnosti protiprávního jednání, přičemž posouzení závažnosti protiprávního jednání pro účely stanovení výše pokuty musí být provedeno zejména s přihlédnutím k povaze omezení hospodářské soutěže (viz rozsudek Soudu ze dne 23. února 1994, CB a Europay v. Komise, T-39/92 a T-40/92, Recueil, s. II-49, bod 143 a uvedené judikatura).

498 Tak může Komise pro posouzení závažnosti případů porušení pravidel hospodářské soutěže Společenství, kterého se podnik dopustil, za účelem určení přiměřené výše pokuty zohlednit zvláště dlouhou dobu trvání některých protiprávních jednání, počet a rozmanitost protiprávních jednání, které se týkaly veškerých nebo téměř veškerých výrobků dotčeného podniku a z nichž některé ovlivnily všechny členské státy, zvláštní závažnost protiprávních jednání plynoucí z úmyslné a koherentní strategie, jejímž cílem bylo různými vylučujícími praktikami vůči soutěžitelům a věrnostní zákaznickou politikou uměle udržet nebo posílit dominantní postavení podniku na trzích, kde hospodářská soutěž byla již omezená, zvláště škodlivé účinky zneužití z hlediska

hospodářské soutěže a výhodu získanou podnikem z jeho protiprávních jednání (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 6. října 1994, Tetra Pak v. Komise, T-83/91, Recueil, s. II-755, body 240 a 241).

499 V projednávané věci je třeba mít za to, že praktiky vytýkané žalobkyni odůvodňují kvalifikaci „vysoké závažnosti“ provedenou Komisí.

500 Žalobkyně totiž tím, že poskytla svým zákazníkům slevy z limitního objemu a uzavřela s nimi věrnostní dohody, uměle udržela nebo posílila své dominantní postavení na relevantním trhu, kde byla hospodářská soutěž již omezená.

501 Nadto žádný z argumentů předložených žalobkyní neumožňuje dojít k závěru, že Komise provedla nesprávné posouzení závažnosti protiprávních jednání.

502 Zaprvé, co se týče výtky vycházející z toho, že žalobkyně vzala svým soutěžitelům veškeré prodejní příležitosti, je třeba nejprve konstatovat, že svou věrnostní zákaznickou politikou sledovala vyloučení svých soutěžitelů z trhu. V tomto ohledu nemůže skutečnost, že její podíl na trhu byl nižší než 100 %, vést k závěru, že její praxe neměla vylučovací účinek.

503 Dále je třeba upozornit, že Komise nemusela konkrétně prokázat, že praxe žalobkyně měla negativní dopad na spotřebitele. V rámci existence porušení článku 82 ES totiž není nezbytné zkoumat, zda dotčené jednání způsobilo újmu spotřebitelům (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 15. března 2007, British Airways v. Komise, C-95/04 P, Sb. rozh. s. I-2331, body 106 a 107 a uvedená judikatura).

504 Zadruhé, co se týče odkazu na článek 81 ES, je třeba konstatovat, že v bodě 191 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise pouze uvedla, že vytýkaná protiprávní jednání vzhledem ke konkrétním okolnostem této věci byla závažnější než porušení článku 81 ES, která byla žalobkyni rovněž vytýkána. Komise tedy nijak nepřehlédla skutečnost, že porušení článku 82 ES a porušení článku 81 ES jsou na sobě nezávislá, a tedy je s nimi nutno nakládat odděleně.

505 Zatřetí, co se týče přizpůsobení smluv žalobkyní a údajného rozporu obsaženého v bodě 193 odůvodnění napadeného rozhodnutí, postačuje konstatovat, že pokuta uložená žalobkyni se netýká ustanovení schválených Komisí v roce 1982.

506 Začtvrté, co se týče opakování protiprávního jednání, je třeba uvést, že v odpovědi na písemnou otázku Tribunálu Komise potvrdila, že výtka uvedená v bodě 194 odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle které žalobkyni byly již několikrát uloženy značné pokuty z důvodu koluze v chemickém průmyslu (peroxidy, polypropylen, PVC), představuje přitěžující okolnost.

507 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle judikatury musí analýza závažnosti spáchaného protiprávního jednání zohlednit případné opakování protiprávního jednání (rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 405 výše, bod 91, a rozsudek Soudu ze dne 25. října 2005, Groupe Danone v. Komise, T-38/02, Sb. rozh. s. II-4407, bod 348).

508 Pojem „opakování protiprávního jednání“, tak jak je chápán v některých vnitrostátních právních řádech, znamená, že se určitá osoba dopustila nových protiprávních jednání

poté, co jí byla uložena sankce za obdobná protiprávní jednání (rozsudek Soudu ze dne 11. března 1999, Thyssen Stahl v. Komise, T-141/94, Recueil, s. II-347, bod 617).

509 Pokyny pro stanovování pokut, i když nejsou v projednávaném sporu použitelné, odkazují ve stejném smyslu na „protiprávní jednání stejného typu“.

510 Je přitom třeba konstatovat, že protiprávní jednání, za která byly žalobkyni několikrát uloženy značné pokuty z důvodu koluze v chemickém průmyslu, se všechna týkají článku 81 ES. Jak totiž upřesnila Komise, jedná se o rozhodnutí Komise 85/74/EHS ze dne 23. listopadu 1984, v řízení podle článku 81 [ES] (IV/30.907 – Peroxidy) (Úř. věst. 1985, L 35, s. 1), rozhodnutí Komise 86/398/EHS ze dne 23. dubna 1986, v řízení podle článku 81 [ES] (IV/31.149 – Polypropylen) (Úř. věst. L 230 s. 1), a konečně rozhodnutí Komise 89/190/EHS ze dne 21. prosince 1988, v řízení podle článku 81 [ES] (IV/31.865, PVC) (Úř. věst. 1989, L 74, s. 1). Nadto jsou praktiky, které byly předmětem rozhodnutí uvedeného v předcházejícím bodě, velmi odlišné od praktik dotčených v projednávané věci.

511 Komise tedy nesprávně uplatnila vůči žalobkyni přitěžující okolnost, a tedy je třeba změnit napadené rozhodnutí tak, že bude výše uložené pokuty snížena o 5 %.

512 V důsledku toho je nutno výši pokuty snížit o jeden milion eur.

Ke druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nesprávného posouzení délky trvání protiprávních jednání

Argumenty účastnic řízení

513 Žalobkyně uvádí, že při neexistenci jakékoliv její centralizované politiky a jelikož smluvní podmínky byly stanovovány na vnitrostátní úrovni, měla Komise zohlednit zeměpisný dosah údajných protiprávních jednání, což by ji přivedlo k závěru o rozdílné délce trvání protiprávních jednání v každém dotčeném státě. Takové zohlednění by rovněž mělo vliv na výši pokuty, zejména s ohledem na obrat, který je třeba vzít v úvahu.

514 Komise zpochybňuje argumenty předložené žalobkyní.

Závěry Tribunálu

515 Podle bodu 195 odůvodnění napadeného rozhodnutí protiprávní jednání začala zhruba v roce 1983, tedy velmi brzy po jednání mezi žalobkyní a Komisí a uzavření spisu Komise, a pokračovala alespoň až do konce roku 1990.

516 Komise dále vymezila relevantní zeměpisný trh jako trh Společenství.

517 Z toho plyne, že Komise nemusela určit délku trvání protiprávních jednání tak, že by provedla přezkum stát od státu. Jak měla učinit, stanovila den začátku a konce protiprávních jednání na relevantním zeměpisném trhu, a sice v celé kontinentální západní Evropě.

518 Kdyby Komise musela rozlišit délku trvání protiprávních jednání podle jednotlivých vnitrostátních trhů, uložila by každopádně několik pokut, jejichž celková výše by nebyla nižší než výše pokuty uvedená v napadeném rozhodnutí. Z toho vyplývá, že případné pochybení Komise, pokud jde o vymezení relevantního zeměpisného trhu, by neodůvodňovalo zrušení napadeného rozhodnutí ani snížení pokuty.

519 V důsledku toho je třeba zamítnout druhý žalobní důvod.

Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z existence polehčujících okolností

520 Třetí žalobní důvod se skládá z pěti částí, vycházejících z neexistence opakování protiprávního jednání, ze spolupráce žalobkyně z Komisí, z ochrany legitimního očekávání a dobré víry žalobkyně, ze zásady právní jistoty a z „překvapivého postoje“ Komise.

K první části, vycházející z neexistence opakování protiprávního jednání

521 Žalobkyně tvrdí, že Komise s ní nikdy nevedla řízení podle článku 82 ES.

522 V tomto ohledu, jak bylo uvedeno výše, musí analýza závažnosti spáchaného protiprávního jednání zohlednit případné opakování protiprávního jednání, které může odůvodnit zvýšení pokuty.

523 Oproti tomu nemůže představovat neexistence opakování protiprávního jednání polehčující okolnost, neboť podnik je v zásadě povinen nedopouštět se porušení článku 82 ES.

524 V důsledku toho je třeba zamítnout první část třetího žalobního důvodu.

Ke druhé části, vycházející ze spolupráce žalobkyně s Komisí

525 Žalobkyně tvrdí, že spolupracovala jak při šetření během návštěv provedených Komisí v jejích prostorách, tak tím, že odpověděla na její žádosti o informace.

526 Podle článku 11 nařízení č. 17, s názvem „Žádosti o informace“:

„4. Požadované informace poskytnou majitelé podniků nebo jejich zástupci a v případě právnických osob, společností nebo sdružení bez právní subjektivity osoby oprávněné je zastupovat podle právních předpisů nebo stanov.

5. Pokud podnik nebo sdružení podniků neposkytne požadované informace ve lhůtě stanovené Komisí nebo poskytne neúplné informace, vyžádá si je Komise formou rozhodnutí. V rozhodnutí uvede, jaké informace jsou požadovány, stanoví přiměřenou lhůtu, během které mají být poskytnuty, a upozorní na sankce uvedené v čl. 15 odst. 1 písm. b) a čl. 16 odst. 1 písm. c) a na právo nechat rozhodnutí přezkoumat Soudním dvorem."

527 Je ustálenou judikaturou, že spolupráce při šetření, která nepřekročí rámec povinností podniku podle čl. 11 odst. 4 a 5 nařízení č. 17, neodůvodňuje snížení pokuty (rozsudky Soudu ze dne 10. března 1992, Solvay v. Komise, T-12/89, Recueil, s. II-907, body 341 a 342, a ze dne 18. července 2005, Scandinavian Airlines System v. Komise, T-241/01, Sb. rozh. s. II-2917, bod 218). Takové snížení je oproti tomu odůvodněné, jestliže podnik poskytl informace v mnohem větším rozsahu, než může Komise vyžadovat podle článku 11 nařízení č. 17 (rozsudek Soudu ze dne 9. července 2003, Daesang a Sewon Europe v. Komise, T-230/00, Recueil, s. II-2733, bod 137).

528 V projednávané věci se přitom žalobkyně spokojuje s tvrzením, že odpověděla na žádosti o informace, které jí byly zaslány. Jelikož toto chování je povinností žalobkyně, nemůže představovat polehčující okolnost.

529 Pokud jde o údajnou spolupráci žalobkyně s Komisí při návštěvách provedených v jejích prostorách, je třeba uvést, že toto chování je rovněž součástí povinností podniku a nemůže představovat polehčující okolnost.

530 Je tedy třeba zamítnout druhou část třetího žalobního důvodu.

Ke třetí části, vycházející z ochrany legitimního očekávání a z dobré víry žalobkyně

531 Žalobkyně uvádí, že po jednání vedeném během prvního řízení v roce 1981 věřila, že její smlouvy, tak jak byly upraveny, a její obchodní politika odpovídají požadavkům Komise. Žalobkyně rovněž namítá, že diskuse, ke kterým došlo v roce 1981, ukazují její dobrou víru, protože rázem změnila všechny své smlouvy, aby byly v souladu s vyjádřeními Komise v dané době.

532 Krom toho, po vydání rozsudku cour d'appel v Liège ze dne 20. října 1989, ve věci FMC, se žalobkyně mohla oprávněně domnívat, že nemá dominantní postavení.

533 Nejprve, pokud jde o jednání vedená v letech 1980 až 1982, je třeba připomenout že, jak upřesňuje bod 193 odůvodnění napadeného rozhodnutí, se pokuta uložená žalobkyni netýká ustanovení schválených Komisí v roce 1982.

534 Dále je třeba uvážit, že argumenty vycházející z rozsudku cour d'appel v Liège ze dne 20. října 1989 nemohou obstát. Ve věci, ve které byl vydán tento rozsudek, totiž cour d'appel v Liège nerozhodl meritorně pokud jde o existenci, či neexistenci dominantního postavení žalobkyně.

535 Je tedy třeba zamítnout třetí část třetího žalobního důvodu.

Ke čtvrté části, vycházející ze zásady právní jistoty

536 Žalobkyně se domnívá, že neurčitá povaha pojmu „dominantní postavení“ a jeho použití v její situaci s ohledem na přiměřenost jejího podílu na trhu, vyrovnávací sílu jejích zákazníků a její relativní tržní sílu měla být zohledněna při stanovení výše pokuty.

537 V tomto ohledu je třeba nejprve připomenout judikaturu týkající se určení dominantního postavení podniku na trhu Společenství, která je již ustálená. Zejména v rozsudku Hoffmann-La Roche v. Komise, bod 275 výše, Soudní dvůr přesně definoval pojem „dominantní postavení“. V bodě 38 tohoto rozsudku je totiž upřesněno, že dominantní postavení uvedené v článku 82 ES se týká situace, v níž má podnik hospodářskou sílu, která mu umožňuje bránit zachování účinné hospodářské soutěže na relevantním trhu tím, že mu poskytuje možnost jednat do značné míry nezávisle na svých soutěžitelích, zákaznících a nakonec i spotřebitelích.

538 Dále je třeba uvést, že sama žalobkyně tvrdí, že její „podíly na trhu se v podstatě pohybují kolem 50 % na vnitrostátních trzích a 60 až 70 % na evropském trhu“. Ve světle judikatury uvedené v bodě 277 výše jí tedy patří velmi vysoké tržní podíly, které až na výjimečné okolnosti představují důkaz existence dominantního postavení.

539 V důsledku toho musí být čtvrtá část třetího žalobního důvodu zamítnuta.

K páté části, vycházející z „překvapivého postoje“ Komise

540 Podle žalobkyně Komise v roce 1981 připustila praktiky považované poté za velmi závažná protiprávní jednání. Komise tedy bez vysvětlení změnila své stanovisko.

541 V tomto ohledu postačuje připomenout, že v bodě 193 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise provedla rozlišení mezi praktikami, za které uložila sankce v projednávané věci, a mezi praktikami, které schválila v roce 1982, za které pokutu neuložila.

542 V důsledku toho musí být pátá část třetího žalobního důvodu zamítnuta a třetí žalobní důvod musí být zamítnut v plném rozsahu.

Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nepřiměřenosti pokuty

543 Žalobkyně namítá, že jí Komise uložila pokutu, jejíž výše je nepřiměřená. Tvrdí, že tato výše byla „přehnaná“ v době, kdy došlo k inkriminovaným skutečnostem. Komise měla na jedné straně zohlednit polehčující okolnosti, zejména její dobrou vůli, legitimní očekávání a právní jistotu. Na druhé straně měla vzít v úvahu obrat z jejích činností, kterých se napadené rozhodnutí skutečně dotýká, a sice činnosti ve Francii, Německu a Belgii.

544 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Komise měla správně za to, že protiprávní jednání vytýkaná žalobkyni měla „vysokou závažnost“. V bodě 191 odůvodnění napadeného rozhodnutí zejména uvedla, že žalobkyně byla prvním výrobcem sody ve Společenství, že protiprávní jednání jí umožnila posílit její ovládání trhu tím, že

vyloučila účinnou hospodářskou soutěž na velké části společného trhu, a tím, že na dlouho dobu vzala soutěžitelům veškeré prodejní příležitosti, poškodila trvale strukturu dotčeného trhu k újmě spotřebitelů.

545 Komise tedy právem mohla uložit žalobkyni pokutu ve výši 20 milionů eur.

546 Čistě pro informaci je třeba upozornit na to, že pokyny o metodě stanovování pokut, i když nejsou v projednávané věci použitelné, stanoví, že pro „závažná" protiprávní jednání lze za výchozí částky pro výpočet pokuty považovat částky od 1 do 20 milionů eur.

547 Co se týče existence polehčujících okolností, postačí konstatovat, že argumenty předložené žalobkyní byly zamítnuty v bodech 536 až 542 výše.

548 Co se týče zohlednění místa protiprávního jednání, vyplývá z judikatury, že za obrat uvedený v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 představující nejvyšší hranici pokuty, která může být uložena, je považován celkový obrat dotyčného podniku, který je sám o sobě přibližným údajem o významu a vlivu tohoto podniku na trhu. Výše uvedené ustanovení nařízení č. 17 neobsahuje žádné územní omezení pokud jde o uskutečněný obrat. Při dodržení hranice stanovené uvedeným ustanovením může Komise stanovit pokutu na základě obratu dle své volby pokud jde o zeměpisnou oblast a dotčené výrobky (viz rozsudek Cement, bod 473 výše, body 5022 a 5023 a uvedená judikatura).

549 Komise tedy v projednávané věci nebyla povinna zohlednit územní kritérium při stanovení výše pokuty.

550 Krom toho žalobkyně netvrdí, že Komise překročila maximální výši pokuty, která jí může být uložena podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17.

551 Čtvrtý žalobní důvod je tudíž třeba zamítnout.

K pátému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z běhu času

552 Podle žalobkyně měla Komise vzít v úvahu skutečnost, že od ukončení údajných protiprávních jednání uběhlo více než jedenáct let. Žalobkyně se táže, jaká je „aktuálnost" sankční a odrazující povahy pokuty, pokud přizpůsobila svou obchodní politiku požadavkům Komise. Nevidí ani to, jaké odůvodnění může být provedeno s ohledem na odrazující povahu pokuty vůči třetím podnikům.

553 Nejprve je třeba připomenout, že Komise v projednávané věci dodržela ustanovení nařízení č. 2988/74, jakož i zásadu přiměřené lhůty. Nelze jí tedy vytýkat, že zpozdila přijetí napadeného rozhodnutí.

554 Dále z judikatury vyplývá, že při stanovování výše pokut za protiprávní jednání porušující právo hospodářské soutěže musí Komise vzít v úvahu nejen závažnost protiprávního jednání a zvláštní okolnosti případu, ale i kontext, v němž k proti-

právnímu jednání došlo, a dbát na to, aby její konání mělo odrazující účinek, zejména pokud jde o protiprávní jednání, která zvláště ohrožují dosažení cílů Společenství (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. června 1983, Musique diffusion française a další v. Komise, 100/80 až 103/80, Recueil, s. 1825, bod 106, a rozsudek Soudu ze dne 5. dubna 2006, Degussa v. Komise, T-279/02, Sb. rozh. s. II-897, bod 272).

555 V důsledku toho nemůže pokuta, i když je znovu přijata po určitém časovém úseku, ztratit svou sankční a odrazující povahu, pokud je prokázáno, že dotyčný podnik porušil právo hospodářské soutěže, zejména jako v projednávané věci vysoce závažným protiprávním jednáním.

556 Z toho plyne, že je třeba zamítnout pátý žalobní důvod.

557 V důsledku toho, jak plyne z bodů 507 až 512 výše, je třeba změnit napadené rozhodnutí v rozsahu, ve kterém nesprávně zohledňuje přitěžující okolnost spočívající v opakování protiprávního jednání, kterého se dopustila žalobkyně.

558 V důsledku toho je třeba stanovit částku pokuty uložené žalobkyni na 19 milionů eur.

K nákladům řízení

559 Podle čl. 87 odst. 3 jednacího řádu může Tribunál rozdělit náklady mezi účastníky řízení nebo rozhodnout, že každý z nich ponese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch.

560 V projednávané věci byla návrhová žádání žalobkyně prohlášena za částečně opodstatněná. Tribunál má za to, že provede spravedlivé posouzení okolností projednávané věci, když rozhodne, že žalobkyně ponese vlastní náklady a nahradí 95 % nákladů vynaložených Komisí a Komise ponese 5 % vlastních nákladů.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (šestý senát)

rozhodl takto:

1) **Výše pokuty uložené společnosti Solvay SA v článku 2 rozhodnutí Komise 2003/6/ES ze dne 13. prosince 2000 v řízení podle článku 82 [ES] (Věc COMP/33.133 – C: Uhličitan sodný – Solvay) je stanovena na 19 milionů eur.**

2) **Ve zbývající části se žaloba zamítá.**

3) Žalobkyně ponese vlastní náklady a nahradí 95 % nákladů Evropské komise.

4) Komise ponese 5 % vlastních nákladů.

Meij Vadapalas Dittrich

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 17. prosince 2009.

Podpisy.

Obsah

Skutkový základ sporu . . . . . II - 4638

Řízení . . . . . II - 4653

Návrhová žádání účastnic řízení . . . . . II - 4658

Právní otázky . . . . . II - 4659

1. K návrhovým žádáním, jejichž cílem je zrušení napadeného rozhodnutí . . . . . II - 4660

K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z běhu času . . . . . II - 4660

K první části, vycházející z nesprávného použití pravidel pro promlčení . . . . . II - 4660

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4660

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4662

Ke druhé části, vycházející z porušení zásady přiměřené lhůty . . . . . II - 4667

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4667

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4670

Ke druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení podstatných formálních náležitostí požadovaných pro přijetí a ověření napadeného rozhodnutí . . . . . II - 4675

K první části, vycházející z porušení zásady kolegiality . . . . . II - 4676

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4676

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4677

Ke druhé části, vycházející z porušení zásady právní jistoty . . . . . II - 4679

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4679

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4680

Ke třetí části, vycházející z porušení práva žalobkyně být znovu vyslechnuta . . . . II - 4683

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4683

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4685

Ke čtvrté části, vycházející z neprovedení nové konzultace poradního výboru pro restriktivní praktiky a dominantní postavení . . . . . II - 4687

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4687

– Závěry Tribunálu . . . . . I - 4688

K páté části, vycházející z nesprávného složení poradního výboru pro restriktivní praktiky a dominantní postavení . . . . . II - 4690

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4690

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4690

K šesté části, vycházející z použití dokumentů zabavených v rozporu s nařízením č. 17 II - 4691

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4691

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4694

K osmé části, vycházející z porušení zásad nestrannosti, řádné správy a proporcionality . . . . . II - 4697

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4697

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4698

Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nesprávného určení zeměpisného trhu II - 4699

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4699

Závěry Tribunálu . . . . . II - 4701

Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z neexistence dominantního postavení II - 4705

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4705

Závěry Tribunálu . . . . . II - 4708

K pátému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z neexistence zneužití dominantního postavení . . . . . II - 4714

K první části, týkající se slev z limitního objemu . . . . . II - 4714

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4714

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4716

Ke druhé části, týkající se slevy „pro skupinu“ poskytnuté společnosti Saint-Gobain II - 4723

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4723

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4725

Ke třetí části, týkající se výhradních dohod . . . . . II - 4727

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4727

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4728

Ke čtvrté části, týkající se konkurenčních doložek . . . . . II - 4732

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4732

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4733

K páté části, týkající se diskriminační povahy vytýkaných praktik . . . . . II - 4734

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4734

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4735

K šestému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení práva na přístup ke spisu . . II - 4737

K první části, vycházející z nezpřístupnění dokumentů v neprospěch . . . . . II - 4739

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4739

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4739

Ke druhé části, vycházející z toho, že mezi dokumenty ze spisu, do nichž bylo nahlédnuto v rámci organizačních procesních opatření, existovaly dokumenty užitečné pro obhajobu . . . . . II - 4741

– K relevantnímu zeměpisnému trhu . . . . . II - 4742

– K relevantnímu výrobkovému trhu . . . . . II - 4743

– K existenci dominantního postavení . . . . . II - 4744

– Ke zneužití dominantního postavení . . . . . II - 4745

Ke třetí části, vycházející z toho, že nedošlo k úplnému prohlédnutí spisu žalobkyní II - 4748

– Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4748

– Závěry Tribunálu . . . . . II - 4749

2. K návrhovým žádáním směřujícím ke zrušení nebo snížení pokuty . . . . . II - 4757

K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nesprávného posouzení závažnosti protiprávních jednání . . . . . II - 4757

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4757

Závěry Tribunálu . . . . . II - 4759

Ke druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nesprávného posouzení délky trvání protiprávních jednání . . . . . II - 4764

Argumenty účastnic řízení . . . . . II - 4764

Závěry Tribunálu . . . . . II - 4764

Ke třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z existence polehčujících okolností . . . II - 4765

K první části, vycházející z neexistence opakování protiprávního jednání . . . . . II - 4765

Ke druhé části, vycházející ze spolupráce žalobkyně s Komisí . . . . . II - 4766

Ke třetí části, vycházející z ochrany legitimního očekávání a z dobré víry žalobkyně II - 4768

Ke čtvrté části, vycházející ze zásady právní jistoty . . . . . II - 4769

K páté části, vycházející z „překvapivého postoje“ Komise . . . . . II - 4770

Ke čtvrtému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z nepřiměřenosti pokuty . . . . . II - 4770

K pátému žalobnímu důvodu, vycházejícímu z běhu času . . . . . II - 4772

K nákladům řízení . . . . . II - 4774